

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiorem Episcoporum Paderbornensium, Deinde Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westfalianum Antistitium, Tum Res Gestas Aliorum In Eadem Hac Regione Clarorum Virorum, Postremo Pontificum, Imperatorum, Principum &c. Gesta, maximè ea, quæ Westfalianum contingunt

Ab anno Christi 1228. usq[ue] ad annum 1500.

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1698

Liber XII. [1277 - 1321]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31195

137

ANNALIUM
PADERBORNENSIMUM
LIBER XII.

OTTO Comes Ritbergensis
XXV.

GUNTHERUS
Comes Svvalenbergenfis
XXVI.

THEODORICUS
ab Itteren
XXVII.

EPISCOP. PADERBORN.

OTTO

OTTO Comes Ritbergensis

XXV.

EPISCOP. PADERBORN.

Annus Christi 1277.

Otto Comes Ritbergensis succedit Simoni Episcopo Paderborn.

Aud multum vacua Paderbornæ Episcopise des ab excessu Simonis; Canonici enim, qui jam antè vivo Simone convenerant, sollicita de Successore, qui Diæcesis debita exsolveret, maturato comitio, & consentientibus suffragijs, elegere Episcopum Ottонem Ritbergensem Comitem. Fuerat is à primis annis cooptatus in clerum Paderbornensem, & ob merita virtutum per gradus dignitatum inter-

os proiectus, primùm Camerarius, postremumque Præpositus Paderbornensis Ecclesiae; ex quo supremo Clericorum munere ad Episcopatum evocatus fuit: Vir acris ingenij, & præcelsi animi; qui superstitione Simone, & per senium languente, multa cum consilio Canonicorum reparanda suscepérat; eoque etiam conturbatis hisce temporibus opportunior, quod & vicinæ Ritbergenium Comitum familiæ potentia innixus esset, & Conradum fratrem Episcopum Olaiabrugensem haberet.

Post inaugurationem Episcopatus administrationem magnis animis est aggressus; codemque statim anno, quo Simoni subrogatus, infestissimum Paderbornensis Ecclesiae hostem, Albertum de Sturmede, auctorem omnium turbarum, quibus Simon Episcopus cum Conrado Coloniensi Archiepiscopo collisus fuit, mutata bellis forte, captum in vinculis habuit: sive jam ab ipso Ottone sub ipsa ordinatione, sive per interregnum ab Ottone & Capitulo armis domitus in captivitatem protractus fuerit. Id sanè compertum habemus ex literis publicis tabularijs nostri, Albertum de Sturmede ejusque filium Albertum hoc ipso anno 1277, in pervigilio virginis in cælum assumptæ ab Ottone ad transactionem adactos esse.

Priu-

Domat
Alber-
tum de
Sturmede
Ecclesiae
Pader-
born. in-
festum.

Priùs verò quām vinculis laxarentur, in has leges per arbitros utrimque datos juratosque conventum est. Pater ac filius de Sturmēde renunciant *Villicationi in Ervvite, Vilte, et oppido Saltzcotteno*: nunquam illis fas sit *Castrum et oppidum Sturmēde reparare*; neque unquam se Paderbornensi Ecclesiae hostilem in modum opponere. *Villicationem* verò in *Munninghusen* retinebunt sibi 400 marcis à *Simone Episcopo* oppignoratam; eā verò summā pecunia numeratā cedet rursum Paderbornensi Ecclesiae, quā id prædium à *Corbeiensibus* 300 marcis coēmit. Quam in rem hi Fidejussores Ministeriales ab Alberto dati: *Bernardus de Brake, Godefridus de Huvele, Bernardus de Hurde, Gosbertus de Dedinghusen, Godefridus de Summer, Conradus, Henricus et Albertus fratres de Luthardessen, Alardus Magister, Conradus de Hoeden, Theodoricus de Piscina, Bertholdus de Lippia, Willekarus de Vornde*. Adsunt & aliæ literæ ex tabulario nostro, anno 1288 datæ, quibus Albertus Sturmēdensis inter Ministeriales diæcesis Paderbornensis numeratur; quo pronum est existimare, præter *Marescallum, Pincernam, Dapiferum & Camerarium Episcopi*, etiam Ministerialium nomen communicatum fuisse cum ijs, quotquot è nobilitate clientelari aliquo beneficio, aut certè feudi vinculo Episcopis ad Ministerium obstricti erant. Ita tandem turbulentus ille nobilis, ausus Simonem Episcopum captivum abducere, everso castro & oppido suo Sturmēdensi, ad obedientiam compulsus.

Annus Christi 1278.

Nicolai III Pont. I.

Rudolphi I Imp. 6.

Ottonis Episcopi Paderb. I.

Salutaris dehinc Imperio consequitur annus Rudolphi Imperatoris victoriā adversus Ottocarum Bohemiæ Regem. Urebat nimirum Bohemum jactura Austriæ pacificatione amissæ, intoleranterque ferebat assurgentem Cæsarī fortunam; quibus accedebat Cu. negundis Regina. Superba mulier, exprobrando exaggerandoque ignominiam, quam in professione clientelari coram Cæsare nudato tabernaculo passus erat; hanc injuriam nisi armis vindicaret, probro posteris omnibus futurum. His accensus Rex omnia consilia in bellum vertit, ingentemque ex Bohemia, Poloniâ, Pomeraniâ, Saxoniâ & Miſniâ conscriptum exercitum colligit; quocum Pragâ à clero eductus in Austriam procedit. Nec segnior Rudolpus Cæsar ex Franconia, Sueviâ, Bavariâ & ab Rheno copias educit; cui & Salisburgenfis, Basileensis, alijque Episcopi auxilia submisere; accesseruntque postremū diversæ Ungarorum gentes Ottocarum perosæ. Postquam ad Lavam oppidum in Campo Marchvelt uterque exercitus in conspectum venit, Cæsar pro tessera militari nomen Christi iterato inclamari jussit; Bohemus Pragæ vocabulum dedit, addito singulis peplo, quo humeros Symboli simul usu integerent: mox vii

S 2

Calend.

Rudol-

phus Cæ-

sar devin-

cit Otto-

carum

Regem

Bohemiz

Cuspinianus

in Rudol-

pho.

Dubravio.

Stero in an-

nal.

Annal. Col-

mar.

Albertus

Argentin.

&c.

Calend. Septembris acri prælio decertatum ; primoque statim conflictu Rudolphus Cæsar præsens vitæ periculum adiit ; quippe audacissimus quidam miles, pretio conductus à Bohemo , per medios hostium cuneos penetrat , suffossoque equo Rudolphum Cæarem in terram detrahit ; & nihil proprius erat , quām ut ipsum Cæarem confoderet, nisi Cæsar's stipatores subvertissent. Captus extemplo percussor, & Cæsari ad dignam scelere mortem oblatus at Cæsar pro insigni clementiā, finite, inquit, vivere tam fortē militem, qui hæc ausus. Mox Cæsar in alium equum sublatus , multo ardentiū ordines in hostem ducit, editaque ingenti strage, Bohemorum aciem in fugam disjicit , ex qua jam ultrò multi nobiles aliqui profugerant, exacerbati Regis crudelitate in suos. Pugnabat interim fortiter Ottocarus cum reliquis, qui in acie perstiterē, dum ad extremum multis vulneribus saucius occumberet. Et nudus hic post inter cadavera repertus, diu inhumatus latuit. Morti Regis ingemuit Cæsar, qui vivum malebat Regem quām mortuum in potestatem suam venire. Cecidisse cum Rege memorant supra quatuordecim armatorum virorum millia. Tam cruenta illa pugna fuit. Sed etiā & is Regis casus, magnam rerum mutationem , & tranquillitatem Imperij tandem attulit. Cæsar exinde Wenceslai adolescentis, quem Ottocarus unicum reliquerat filium, patrocinium suscepit, utoremque illi dedit Ottonem Marchionem Brandenburgicum. Wenceslao post filia Cæsar, ut pactum erat, in matrimonium data ; quā affinitate priora inimicitarum vulnera Cæsar & Imperii Principi curanda suscepere.

Engelbertus Comes Marcan⁹ Bredevordam castrum captum destruit. Levoldus in chron. Marcano.

Alterum Engelberti Marcani Comitis bellum fuit, qui pat necem ulturus Castrum Bredevordanum aggressus arcta obsidion pressit. Territi Juvenis fortitudine præsidarii patris cadaver ē astro transmittunt ; quod postquam Comes Cappenbergæ honorifico tumulo intulerat, rediit ad obsidionem, majorique quām anna furore cœpit oppugnare. Sustinuere aliquamdiu præsidarii fortiter insultus ; ubi verò ad extrema se argeri didicere, noctu clam omnes per paludes profugerunt. Comes vacuum castrum ingressus famosum quoque illud prædonum receptaculum funditus evertit. Inde ad Rudolphum Imperatorem se contulit, receptus in aulam & militiam Cæsar's ; cui exinde ob facetias & bellicam fortitudinem precarius fuit.

Guntherus Comes Swalenbergensis, magnum Diæcis nostræ ornamentum, subrogatus est in locum Conradi Archiepiscopi Magdeburgensis, vir toga sagoque illustris. Is primo statim anno præfecturæ Ericum Marchionem Brandenburgensem, ex dissidio novæ electionis rejectum, vexantemque Ecclesiam Magdeburgensem, prælio vicit, captumque cum 300 nobilibus abduxit, nec prius dimisit, quām 7000 argenti marcas pro lytro pendebat.

deret. Hanc verò pecuniam mox ultro inter pauperes & religioso-
rum monasteria distribuit. Altero deinde anno majori etiam rerum
humanarum contemplatione, cùm multis æmulis urgerise videret,
Archiepiscopatum ultro posuit. Magna & rara sacrorum præsulum
laus, qui tam facile Episcopatu abire, quād adire parati. Sed hæc il-
lustris virtus Guntherum in privata vita consisteret non est passa; Ot-
toni enim Episcopo nostro, ut tempori referemus, in Paderbor-
nensi Episcopatu subrogatus est.

Annus Christi 1279.

Nicolai III. Pont. 2.

Rudolphi I. Imp. 7.

Ottonis Ep. Paderb. 2.

Rudolphus Cæsar exinde in Austriam profectus, 17 Kal. Mart. Viennæ Principum comitia habuit. In his, rogante Nicolao Pontifice, privilegia, bonaque Romanæ Ecclesiæ, pro antecedentium Imperatorum instituto, confirmat, egregiam erga Apostolicam sedem religionis observantiam palam testatus; quod & ceteri Electores Cæsar's exemplo fecerunt. Retulitque annalium Colmariensium scriptor, Rudolphum à Nicolao II Pontifice publicè Imperatorem nominatum esse, omnesque hostes ejus ab Ecclesiæ communione proscriptos. Hinc Rudolphum, quæ ceteros religiosissimos erga sedem Apostolicam Imperatores, felicitas consecuta est. Hæsit autem per id tempus Cæsar in Austria, ut filio suo Alberto, quem postea in Imperio Succesorem habuit, Ducatum Austriae Principum auctoritate stabiliret, primus Austriae in familiam assertor, primusque Austriaeorum Imperator.

Inter hæc inferior Germania turbata à Joanne Duce Brabantia, & Walramo Duce Limburgensi. Hi ut Wilhelmi Julia Comitis filios in paternam possessionem restituerent, à qua per Sifridum Colonensem Archiepiscopum dejecti erant, magno armorum strepitu ingressi Julianum & Colonensem agrum, frustra Limburgicus Tolpacum, & Brabantinus Aquisgranum tentavit. Fortè tum Sifridus Adolphum Montium Comitem oppugnabat, adegeratque ad pacem petendam, dejectis duabus turribus, quas Comes Mulhemij & Monhemij contra jura Colonensis Ecclesiæ exstruxerat. Dux Brabantiae, ut laboranti Comiti subveniret, Rhenum transgressus Sibernæ castra fixit; at cùm re inter Archiepiscopum & Comitem confecta seriùs accederet, ad ostendendam Brabantinorum magnificentiam, decurSIONES equestrium virorum magno apparatu adornavit: quibus inter Westfalu peractis, rediit in Brabantiam.

Hujusmodi tumultuario bello per id tempus Otto Episcopus noster implicatus erat, de quo ad annum 1281 memorandum. Quād verò pacis & concordiae amans fuerit Otto Episcopus noster, testes

Cramius l.
8. Sax. c. 32.
Strevers-
dorff. in
Arch.
Magdenb.

Odoricus
in hist. Ecl.

Duces
Brabantia &
Limburgi
Julianum &
agrum
Coloniensem
hostiliter
ingrediuntur.
Levoldus.
Cron. Col-
lon.

Otto Epi-
scopus
Paderb.
Ecclesi-
am & vil-
lam Sta-

pelha-
gensem
certis
terminis
circum-
scribit,

sunt publicæ Ottonis Electi Episcopi tabulæ, quibus villam Ecclesi-
amqne Stapelhagensem, quæ in montibus teutonicis Abbatis Mari-
enfeldensis erat, certis terminis circumscriptis, discrevitque à Pader-
bornensis Dioecesis finibus, ne qua inter posteros lis esse posset.
Testes hujus compositionis ex parte Capituli Henricus Praepositus, Herman-
nus Scholasticus, Magister Thetmarus, Dominus Amelungus de Driborg
Cantor, Wernerus Dapifer, Volmarus de Brincke, Godefridus de Patberg
milites. Ex parte Joannis Abbatis Dominus Conradus Osnabrugensis
Episcopus frater, Comes de Ritberg, Otto Comes de Ravensberg, Herman-
nus Custos Osnabrugensis, Godeschalcus, Henricus, Lubbertus fratres de
Slavi, Joannes de Rube milites, aliqui quam plures. Acta sunt anno
MCCLXXIX. pridie Beati Pauli Eremitæ.

Alio deinde beneficio Collegium Canonicorum Bustorffianum
affecit Otto, transcribendo decimarum proventus in Hulon; quos
à Mareschallo Episcopi, ejusque filio Ludolpho Canonicum Colle-
gium illud quadraginta & sex marcis emerat; & quia jus quoque
in has decimas erat Episcopo, totum illud ultro cessit Collegio.
Inter testes recitantur Magister Wigmannus, Ludolphus de Dalbor-
ne, Conradus de Attelon milites, aliqui: quæ hoc ipso anno Pa-
derbornæ festo D. Luciaæ acta referuntur. Marca verò puri argenti,
quod iisdem tabulis notatur, valebat 14 solidos & sex denarios.

Annus Christi. 1280.

Nicolai III Pont. 3.

Rudolphi I Imp. 8.

Ottonis Ep. Pad. 3.

Conquiescebat per hæc Germania (quæ rara temporum feli-
citas erat) sub imperio Rudolphi Cæsar. Tantam illi auctori-
ratem amoremque omnium pepererat triumphus adversus Ottocar-
um Regem, & militaris fortitudo; ut jam extra ceterorum Prin-
cipum æmulationem odiumque Imperium in quiete possideret.
Et ille, ut familiæ simul potentiam firmaret, in Austria consedit,
impensèque coluit foedus & amicitiam cum Ladislao potentissi-
mo Ungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ladomiriæ, Cumaniæ, & Bul-
gariæ Rege; tot enim gentibus Rex ille Catholicus, & Romanæ
sedi conjunctissimus imperitabat.

Initium
Cœnobii
Eremita-
rum S. Au-
gustini
Lipstadii,
Fundato-
re Fride-
rico ab
Hoerde.

Hoc præterea anno, qui Octogesimus supra MCC agebatur,
Alberti etiam Magni obitu clarus, erigi coepit Lipstadii, ad fines Di-
œcesis nostræ, celebre Augustinianorum Monachorum Cœnobi-
um, quos à cultu quietioris vitæ Eremitas vocant; evocatique Co-
loniæ Cœnobitæ, qui exordia religiosi instituti sui istic caperent.
Conditor Fridericus ab Hoerde è prisca & prima Westfaliæ nobili-
tate, vir, ut Gelenius scribit, non minus religione, quam paternis
opibus celebris. Adeo illa tempestate, ut diximus, inter tot prædo-
nes

nes per Westfaliam nobiles, non defuere unquam præclarri piique ex equestri ordine viri. Accessit altero ab hinc anno Sifridi Archi- episcopi Coloniensis auctoritas, Monachisque publicis tabulis con- cessit facultatem concionandi, excipiendi pœnitentium confessio- nes, colligendique liberalium hominum subsidia. Floruit Mona- sterium religiosis viris ad tempora Lutheri; & Lutherus ipse ejus- dem Ordinis desertor, postquam hæreses suas per Saxoniā spar- gere coepit, infecit & hoc Cœnobium; ostenditurque adhuc cella, quam aliquando incoluit. Tum verò quām religiosi istic olim, tam perversi postea monachi, deserto claustro, Lutheri hæreses primū per has Westphaliæ partes disseminavere; ab eoque tempore Mo- nasterium vastum jacuit, cessitque in potestatem hæterodoxorum.

Otto similiter Episcopus noster hoc ipso & sequenti anno per Otto Ep. exordia Episcopatus, totus fuit in dotandis Ecclesiis & Cœnobiis; Paderb. extant enim binæ ejus tabulæ, quarum alteris Paderbornæ consi- gnatis largas Decimarum donationes fecit Cœnobitis Hardehusanis benefacit Cœnobiti Hardehusanis. Ordinis Cisterciensium; alteris Wartbergæ subscriptis litem ijsdem husanis, Monachis motam super decimas decidit. Testes producuntur D. Hermannus de Osede Nobilis, Henricus de Brakele, Rudolphus de Stein- forde, fratres de Pappenheim, et Olricus de Westen milites.

Vetus deinde oppidum hujus Diœcesis Nihemium ob fidem civium & merita multis Privilegiis exornavit; ad quæ pro prisco ejus ævi more cognoscendo juvat ipsas Ottonis tabulas recitare.

Otto Dei gratia Paderborn. Ecclesia Electus, Universis hoc scriptum visuris notum facimus et recognoscimus, protestando, quod nos de consen- su Capituli nostri, et Ministerialium nostrorum, oppidanis nostris in Nihem- ius dedimus subnotatum, videlicet, quod dictum opidum libertavimus, ita quod possint recipere in cives quoslibet homines, dummodo Nobis, Canonicis, Claustris, Ecclesiis nostræ Diœcesis, et Ministerialibus seu Castellanis nostris non pertineant. Item Judicem nomine Opidanorum statuimus, qui judicabit de excessibus, citra pœnam ultimi supplicii, et emendarum hujusmodi excessuum recipiemus partem tertiam, et duas partes recipient Opidani. Et si emenda ad quatuor solidos se extenderit, haec inter nos et opidianos equaliter dividetur. Si vero homicidium in opido contingat, et homicida profugus fiat, heredes ipsius Legitimi bona sua retinebunt, dummodo homicida de bonis hujusmodi nullum emolumentum habeat seu promotionem. Si vero homicida ultimo supplicio delictum suum luat, heredes sui legitimi bona ipsius libere retinebunt. Item si aliquis paupertate pressus de opido prædicto cesserit, bona si qua dimiserit inter creditores radentis pro rata secundum quantitatem debiti dividentur. Item si aliquis in dicto oppido deceperit, liberi vel cognati secundum quod proximiores infra opidum fuerint, defuncti recipient bona seu hereditatem, quæ Hervverde dicitur sive Rade. Sed si infra opidum consanguinei non fuerint habitantes, consanguinei extra opidum admittentur jure suo. Si vero advena fuerit, bona ipsius ad annum et diem integrum integra per

Gelenius l. 3.
Sacr. Syn-
tag: 44.
Stangefoliq;

per Judicem et Consules servabuntur. Et si nullus heres verus infra dictum tempus venerit, bona hominis nostra erunt. Item Movale, quod Stock dicitur secundumque predecessor et avunculus noster ipsi opidam dederat, dam eisdem ad emendationem opidi memorati. Item bona opidanorum, quæ *Wibilae* dicuntur, sicut hæc tenus habuerunt infra opidum et extra, pratis, silvis, aquis, campis, pascuis, possidebuntur ab eisdem libere et quiete. Item erunt liberi à thelonii datione infra nostros terminos, et erunt infra opidum absque judicio advocati. Item si arbitrati fuerint aliquid in rem propriam ad utilitatem opidi sine praetilio juris nostri illud equanimiter toleramus. Incepit rei testimonium presens scriptum eisdem opidanis dedimus nostro sigillo rotatum. Et nos Praepositus, Decanus, et Capitulum Paderbornense signum apposuimus nostrum, in testimonium praedictorum. Datum Paderbornum Anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo.

Annus Christi 1281.

Martini IV Pont. 1.

Rudolphi I Imp. 9.

Ottonis Ep. Pad. 4.

Publica
Cælaris
acta in Imperio.
Trithemius;
in Chron.
Annal.
Colmar.
Serrarius in
Mogunt.

Cæsar rebus in Austria anno præterito compositis, publicahoc anno Imperii negotia impensis pertractare cœpit; quam intem primum Norimbergæ, deinde Francofurti Principum senatum convocavit: in utroque comitio adversus prædones decretum. Quapropter à Cæsare castella, prædonum latibula, summa vi expugnata. Post illa cum exercitu in Burgundiam progresus, captaq; velontine, Comitem ejus provinciæ prælio Victum imperata facere cogit. In reditu Alsatia purgata, expugnataque Colmariâ, Friburg Hagenoâ rebelles cives castigati, & ad obsequium reducti. Amil per hæc Anna Rudolphi Conjunx, quæ ab Episcopis & mille Clericis Basileæ tumulo illata. Nihil luctu retardatus Cæsar Moguntiam descendit; ubi xii Decemb. Wernerum Archiepiscopum & Comitem Spanheimensem, ceterosque xii Comites, qui cum Spanheimensi Alsatiam turbaverant, pace facta, composuit.

Confluentini dis-
cordes
cum Archiepi-
scopo suo
compo-
nuntur.
Brovverus
in Annal.
Trevr.
Et cives
Pader-
bornen-
es cum

Rebellarunt per id tempus Confluentia, conjurata cum nobilis aduersus Henricum Archiepiscopum suum. Cæsar, cui omnis labor erat in pacis studio, negotium illud dedit Sifrido Coloniensi, & Werneru Moguntino Archiepiscopo, & Matthiæ ordinis Teutonici supremo Magistro; quorum opera confluentini Archiepiscopo reconciliati sunt.

Hoc Cæsar, hoc aliorum Episcoporum exemplo, Otto Episcopus noster multorum annorum dissidium, quod inter urbem Paderbornensem & Clerum exarserat, hoc ipso demum anno, ut Gobelinus noster scribit, solerter composuit. Ausi enim Cives Paderbornenses, postquam multitudine & opibus aucti erant, libertatem Cleri Ecclesiæque per vim multis modis violare: irrumperent in ædes

in ædes Canonicorum : trahere Clericos ad civile judicium : ex- Clero & communicationes censurasque Ecclesiasticas, quibus ab Episcopo Episcopo coercebantur, ludibrio habere ; nec Sacram modo Episcopi, sed suo. & civilem, quam Principis nomine jurisdictionem habebat in urbe. *Gobelinus* atat, b.c. 66.
 bem, spernere. Cœpit hæc rebellio, quod ea tempestate commune Episcopatum civitatum erat malum, Simone Episcopo ; quam ob causam, ut supra retulimus, Simon se ab urbe cōtinuit, nec tutum habuit intrare. Otto Episcopus ut hæc ex publica Cleri populiq; offensione ad concordiam adduceret, ex omni ordine delegit arbitros, virosque sapientes, quorum industria in certas pacis leges conventum est ; interque alias : ne in clericos ullam jurisdictionem exerceant, nec ullos è familiâ Canoniconorum sine Dominorum consensu in judicium vocent : ne excommunicatos in Senatum recipiant, aut ad consulatum admittant, & extra publica munia & consortia habeant, ut sacræ leges præscribunt. Hæc atque alia sanctè jurata à civibus, & in publicas tabulas, cum singulorum ordinum ac civium sigillis relata sunt. Orta post etiam lis de judicio forensi, quod in urbe Paderbornensi agebatur ; id cùm cives suum esse contenderent, in quod nullam Episcopus haberet potestatem, ea quoque discordia, postquam recognita est per arbitros, pronunciarunt illi judicis in urbe officium esse feudum Ecclesiæ Paderbornensis ; quanquam id Gobelinus anno demum Mccxcix controversum decisumque velit. Multa hujusmodi pacta jurataque inter Quita- cives & Episcopum ; quæ cùm cives minus servari quererentur, men ite- æ greque ferrent veterum Cleri libertatem, & jura à majoribus asserta, facta conspiracye, ex urbe proruunt, castrumque novum, quod rum re- nunc Neuhusium dicimus, uno ab urbe lapide dissitum, occupant, belles um sub- vertunt, facta contendunt. Hærebat interim in oculis civium castrum novum non dum planè eversum, quod tanquam frenum urbi impositum intubebantur. Vetus istic Episcoporum domicilium ac sedes erat, ad Confluentes Paderæ, Luppiæ atque Almæ fluviorum, loco opportuno & amæno ; ubi olim Romanorum castra memoravimus, sive illud à Simone Episcopo, sive ab aliis præmunitum fuerit adversus civium insolentiam. Sanè Paderbornenses, cùm è conspectu urbis frenum illud sublatum vellent, aliâ concitati audaciâ cum ingenti multitudine se ex urbe effundunt palis armisque instructi, castrum novum funditus destruunt ; ac ne quod vestigium superesset, fossas contento labore implent. Quo in opere dum gnaviter occupati versantur, advolat cum collectis militum & clientum nobilium copijs Otto Episcopus, cives ex improviso obruit, commissisque prælio magna cum clade in urbem rejicit. Cæsi eo die quingenti civium, & ultra ; quorum cadavera Episcopus plaustris injici, & in urbem reportari permisit ; ubi omnes in unam confatalem fossam

T

conjecti,

conjecti, qui Castris fossas impletum venerant. Hæc ex Gobelini narratione retulimus; à quo tamen accuratiorem annorum rationem, quibus gesta sint singula, requirimus; nam hæ controversiæ cum urbe, ut idem fratetur, per multos deinceps annos sunt continuatæ.

PP. Prædicatores Warburgi ab Ottone Episcopo collocatur. Ceterum hoc anno Otto Episcopus haud minus laudabilis pietatis opere Ordinis D. Dominici religiosos viros in Diœcesin evocavit, sedemque Warburgi, in veteri ad Dimolam ac celebri Diœcesis civitate capere jussit, attributo illis loco & vitæ subsidiis. Obluctati quidem post cives vehementer; sed causam religiosorum constantissimè tutatus Episcopus; jam enim Tremoniæ, Sufatitur. aliisque vicinarum provinciarum locis magno religionis bono recepti erant: & hoc ipso anno Mindæ, ubi jam dudum anno Mccc à Dithmaro sanctissimo Episcopo introducti erant, generalem partum suorum congregationem habuere, magna Volcquini Episcopi Comitis Swalenbergici liberalitate excepti. Insignis ille Ordinis patronus erat, cælesti olim beneficio præventus; nam cum uero oculorum orbatus esset Episcopus, fuit inter sacræ istius familiæ sacerdotes Burchardus Haddingius, vir eximiæ sanctitatis, & miraculis etiam celebris, ipsique Episcopo Volcquino à confessionibus cuius cælesti beneficio visum recepisse memorant Mindensem annales.

Decimæ in Stückenbroch Cœnobio Marienfeldensi venduntur. Non hic omiserim singularem Ottonis Episcopi benevolentiam erga religiosos Cœnobitas Campi-Mariæ; ternas enim hujus anni literas reperio, quarum duabus decimas in Breckmen (qui nunc locus in Sennæ ericeto prædiis excultus Stückenbrochii appellatur) ducentis marcis vendit ex consensu Capituli, pecunia in aliam Ecclesiæ utilitatem conversâ; tertijs vero tabulis commutationem novalium multorumque locorum per idem ericetum cum Abbatे fecit. Ita vero cum florente Christiana religione vastum illud ericetum Sennæ, Caroli etiam M. literis celebre, ubi flaviis & rivis intervenientibus opportunum est, ad nostra usque aera tempora excoli cœpit, mirâ hominum industriâ terræ sterilitatem superante.

Annus Christi 1282.

Martini IV Pont. 2.
Rudolphi I. Imp. 10.
Ottonis Ep. Paderb. 5.

Siculi aduersus Gallos conspirant. Honor. Epist. ad Annus inde octuagesimus secundus seculi hujus, Messanæ Par normique coniuratione aduersus Francos, & Siculis Vesperis celebris. Quippe ut per totam Siciliam conspiratum erat, ipso die Christo resurgentí Sacro, Siculi Signo Vespertini officii dato, ex compo sito arma capiunt, Gallosque omnes nullo ætatis Sexusque discrimine ad

ne ad internectionem delent, tanto furore, ut prægnantium etiam uteros ferro scrutati sint, quotquot e Franciis concepisse suspicio erat. Inde Siculæ Vesperæ in proverbium abièrunt. Fax hujus rebellionis Petrus Aragonum Rex; quod ducta in uxorem Constantiæ Manfredi filia, ad Siciliæ regnum aspiraret; facinus vero hoc Carolum regem & totam Italiam commovit.

*Gerbi.
Jordanus
Ptolom.
Luc.*

Pacatius Rudolpho Cæsari imperium erat; eoque Augustæ Vindelicorum Principum Comitia habuit, in quibus solenni ritu Albertum filium Ducem Austriæ, Stiræ & Carinthiæ; Rudolphum vero natu minorem Ducem Sueviæ creavit. Læta hæc tristibus obturbata; quippe Hartmannus filius cum duodecim nobilibus in Rheno submersus interiit, præcelsæ indolis Princeps, cui Regis Angliæ filia desponsata erat. Cæsar subinde ad inferiorem Rhenum digressus, V Kal. Octob. Boppardiæ principum conventum habuit; in quo cum multa pro Reip. bono ac pace, tum res monetaria per tractata; decretumque marcas, quæ 13 solidorum & 4 deniorum pretium explerent, per totum Imperium valituras, siquidem cum effigie Cæsaris cuderentur: quo Privilegio etiam Sifridus Coloniensis Archiepiscopus donatus.

*Cæsar
Varia Co.
miria pro
bono
Reip. ce.
lebrat.
Hist. Austr.
Annal.
Colmar.
Caspianian.
Gelenius*

Extraxit hic annus e numero Saxonicorum præsulum Volt. Moritur quinum Mindensem Episcopum, virum, ut Crantzius scribit, om. Volcquinus virtutum ornatum conspicuum, & si Mindenses fastos consulas, præsulem, qui præclare de sua Diœcesi meritus, pietate cum primis & viræ integritate inter prisci seculi Episcopos numerandus sit; quo sis. vivente juvanteque mirificè floruit Mindæs. Dominici familia cruditis & præclaris sacerdotibus. Ortus erat Volcquinus e Comitum Swalenbergensium familia, quæ præclarum simul Diœcesis nostræ decus Guntherum Magdenburgensem Archiepiscopum dedit: præter totios egregiosque ejus stirpis Comites; à quibus Cœnobiū B. Mariæ, & Valckenhagense apud nos conditum diximus.

*Annal.
Mind.
Crantzius
1.8. Metrop.
c. 51.*

Annus Christi 1283.

Martini IV Pont. 3.
Rudolphi I Imp. 2.
Ottonis Ep. Paderb. 6.

Cæsar postilla, eversis per Alsatiæ & superiorem Germaniam Acta Cæ- prædonum Castellis, Herbipoli principum Comitia indixit; ad fatis ali- quæ frequentes Episcopi, Abbates, Duces ac Principes convenere. orumque Accessit quoque a Martino iv Pontifice legatus, Episcopus Tuscu- in Comi- lanus; qui inter alia Reipub. Christianæ causâ ibi agitata a clero per bipolen- totam Germaniam decimum quemque nummum petijt, ad con- fibus. turbatas res in Italia erigendas, tantumque cum a populo exposceret Rudolphus Cæsar, & Principes plerique in titrumque proni es- Trithemius in Chron. sent, obstiteré libera voce in Comitiis Sifridus Coloniensis, & Hen-

ricus Trevirensis Archiepiscopus, magnitudine tributi & immoderata exactiois offensi; & rem acri disceptatione eò deduxere, ut tam Legatus Pontificis, quām Cæsar, postulati irritus, ex Comitiis recederet.

Otto Ep.
Paderb.
Stabilire
natur
Warbur-
gi PP.
Prædca-
tores.

Otto verò Episcopus noster omne studium suum convertit in firmando Prædicatorum familia, quam Warburgum induxerat; ejus rei gratia parochiale Ecclesiam B. Virginis sacram, medioque inter vetus & novum oppidum loco sitam, religiosis viris attribuit: parochianis ad Ecclesiam novi oppidi translatis, coniunctisque in unum parochiæ cœtum; id quod pro jure & auctoritate Episcopali sibi fas esse profitetur, & hæ fundationis literæ planiūs docent.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus et confirmatus, electis in Christo Fratribus Prædicatorum Ordinis Conventus Warburgensis oppidi et Diœcesis nostra salutem et cumulum cœlestium præriorum. Quoniam ad tenorem Evangelicum abundante jam iniquitate refriguit charitas plurimorum, quæ tamen juxta sacrum eloquium Mater et forma est virtutum ceterarum, utpote sine qua ceteræ non sunt Deo placitæ, velut defensione, hac uillatenus excidente, ad quam excitandam, ac in hominum cordibus accendendam, cum Deus ordinem vestrum suscitaverit, ac sedes sancta Apostolica confirmaverit, et Ordinariis locorum mandaverit, admonuerit et rogaverit Ordinem ipsum per ipsos defensari et in suis necessitatibus adiuvari; Nos ob reverentiam Sacrae sedis, majorum exemplis et vestigiis inhaerentes, hæc benevolentius et munificentius cupimus adimplere. Unde con nos trii juris sit, parochias urgentibus causis necessariis dividere ac unire, ateneamur nibilominus ipsis Ecclesiis in divino officio providere, Ecclesia parochialis beatæ et gloriose Dei genitricis Mariae, nominata in Vir Warbergensis oppidi antedicti, in redditibus adeo sit tenuis, quod non possit in ea sustentari Rector secundum suas necessitates et decentiam Clericalem quibus de causis, et ut Ecclesia officietur melius, vobis statuimus libere, omnibus conditione cessante et pacto, propter Deum, Matrisque sua gloriose honorum, et concedimus et damus in proprietatem perpetuam pro claustro fundendo ad vestri Sacri ordinis institutiones, ipsam eandem Genitricis Ecclesiam cum cœmiterio pro culto divino ampliando jugiter possidendam; et quata, quæ semel Deo dicata sunt, secundum patrum instituta non debent nec possunt ordinationi Laicæ subiacere, simul concedimus vobis ea, quæ in libriss, calicibus, paramentis, ornatu, campanis et aliis, quæ in eadem Genitricis Dei Ecclesia continentur, et ad ipsam Ecclesiam attinuisse hac tenus dignoscuntur. Insuper ne parochiales oporteat municipium exire, et ne nimia distantia gravetur parochiæ, parochiam totam, quo ad jus parochiale addimus et uniuersitatem parochiæ S. Joannis novi oppidi ibidem pluries nominati, sic tamen ut adipiscatur parochialium solatum, quod alias unicuique esset, et est liberum eligere salvo jure Ecclesiæ parochialis, ad antedictam gloriosæ Dei genitricis ecclesiam deferantur, et inibi in cœmiterio tumulentur, et quando et quoties eis inuenierit, aut aliquibus ex ipsis dictis parochialibus possint eandem Dei genitricis ecclesiam.

ecclesiam in divinis, ut antea, libere frequentare, sine præjudicio Ecclesiæ S. Ioannis, exceptis illis diebus, in quibus in sua Parochia, scilicet S. Joannis, teneantur audire divina, ac vestris fratribus etiam in lecto agritudinis et omni tempore, salvis constitutionibus super hoc editis, quibus derogare non possumus nec debemus, secundum tenorem privilegii vestri valeant confiteri. Acta sunt hæc præsentibus Henrico custode orientalis Ecclesiæ in Paderbona, Fratre Conrado Lectore, Fratrum in Wartberg, Fratre Burchardo de Buren, Eberto Spigel, et Ravenone seniore militibus, et Iacobo famulo de Moguntia in Hersvvedehusen Anno Dni M° CC° LXXXIII° Dominica die antefestum B. Ioannis Baptiste. Ut autem hæc rata permanent et involta, sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum in Paderbona Anno Dni M° CC° LXXXIII° feria quinta posteaquam Lætare in Dominica cantabatur.

Tradita in hunc modum Ecclesia, circumiacentem Ecclesiæ fundum ære suo comparatum Otto Episcopus Prædicatoribus donat, in quo Cœnobium erigerent; quemadmodum his simul literis consignatum.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus et confirmatus, universis Christi fidelibus, præsentem paginam inspecturis in vero salutari salutem. Tenore præsentium publicè protestamur, quod fundum totum cum omnijure, quem nulli in toto nec in aliqua parte recognoscimus, vendidimus fratribus ordinis Prædicatorum, conventus Warburgensis, oppidi et diaconis nostræ, pro marcis triginta examinatis, id est, marcis quinquaginta usualis moneta, apud eos, eum videlicet fundum, qui continetur inter murum novi oppidi et murum Bernam locum dividentem à veteri oppido, et viam nunc usitatam, qua itur et ascenditur à valva nunc usitata tendente versus dictam Bernam, usque ad cœmiterium ecclesiæ beatae et gloriose Virginis Mariae ad vineam nominatæ, et sic circ a cœmiterium usque ad viam ad partem ejusdem cœmiterij occidentalem per quam exitur, et usque portam novam antedicti oppidi versus habitum cœmiterium, ubi granaria sunt locata, et totum locum areæ Plebani, et si quæ alia sunt areæ ad ipsam sanctam Mariæ prænominatam Ecclesiæ attinentes. Acta sunt hæc præsentibus Henrico Custode Orientalis Ecclesiæ in Padibona, Fratre Conrado Lectore Fratrum in Wartberg, Fratre Burchardo de Buren, Eberto Spiegel, et Ravenone Seniore militibus, et Iacobo famulo de Moguntia in Hersvvedehusen, Anno Domini M° CC° LXXXIII° Dominica die ante festum B. Ioannis Baptiste. Ut autem hæc rata permanent et involta, sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum in Paderbona Anno Domini M° CC° LXXXIII° Feria quinta posteaquam Lætare in Dominica cantabatur.

Operis tam pī ac salutaris fundamento posito, Otto Episcopus literas dedit ad Martinum IV Romanum Pontificem, quibus Cœnobij à se inchoati institutionem, & translationem Ecclesiæ in Prædicatorum jus, & conjunctionem parochiæ cum altera Apostolicæ Sedis auctoritate ratam haberi expetit. Extant hæc literæ apud nos plenæ

plenæ obsequii & veneratiois erga Apostolicam sedem. Nihil enim per id tempus sollicitius habuit Otto Episcopus, quam ut auctoritatem religionis cultum per suam Dioecesin, uti in omnibus suis literis profitetur, per novos hosce operarios firmaret. Quemadmodum integerrimorum Episcoporum semper fuit religiosos ordines, languente Clero, in subsidium evocare, atque omni ope & subsidio fore: & nescio quid vanitatis & extincti divini spiritus observavet in ijs, quotquot sacrorum ordinum homines aversati, politici magis Principis, quam sinceri Episcopi munus sectari visi sunt.

Ecclesia S. Magni cedit Religiosis Montem Martis incolentibus. Adhunc Cleri & pastorum laborem sublevandum Otto quoque Ecclesiam S. Magni ex consensu Archidiaconi Horhusani dedit præposito in Monte Martis & religiosis Ordinis D. Benedicti vires montem incolentibus; eò quod languentibus Scholis & Clerico. Martis rum studiis intelligeret operam religiosorum sibi opportunam offerri.

Defenditur à Pontifice libertas Corbeiensis in admittendis bonis patrimonialibus. Non defuere hac ætate maligna etiam politicorum ingenia, qui contenderent, possessiones ac bona filiorum non posse ab ipsa.

hi secum jure paternæ hereditatis ad patrimonium Cœnobii, id cùm Corbeiensibus etiam controverti cœpisset, Martinus IV preclaro diplomate libertatem Corbeiensium in hunc modum sancit.

Martinus Episcopus Servus servorum Dei Dilictis filiis Abbatibus Conventui Monasterii Corbeiensis ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinenter Ordinis S. Benedicti Pagdeburnensis Dioecesis salutem et Apostoli cambenedictionem. Devotionis vestrae precibus inclinati praesentium voluntate concedimus, ut possessiones et alia bona mobilia et immobilia, quiliberas personas fratrum vestrorum, mundi relietâ vanitate ad vestrum Monasterium convolantum, et professionem facientium in eodem jure secessionis, vel alio justo titulo, si remansissent in saeculo, contigissent, et non potuissent libere aliis erogare, feudalibus duntaxat exceptis, petere, recipere, ac retinere libere valeatis, sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei auctoritario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum apud urbem veterem XVI Calendas Julii, Pontificatus nostri anno tertio.

Annus Christi 1284.

Martini IV Pont. 4.

Rudolphi I Imp. 12.

Ottonis Ep. Pad. 7.

Acta publica in Imperio à Cæsare aliisque, Anno dehinc proximo ineunte Rudolphus Cæsar, ductâ mensa se Aprili Agnete Duci Burgundiae filia in matrimonium, exercitum parat adversus Sifridum Colonensem Archiepiscopum, imploratus ab heredibus Juliacensis Comitatus; hos enim, ut diximus Sifridus

toto fere Comitatu exuerat : accenderat præterea Cæsarem liberatas Sifridi Archiepiscopi, quâ tributa ausus in superioribus Comitijs abjudicare Cæsari. Jam magna procella imminebat inferiori Germaniae, tracturæ in partes Principes & Episcopos, cùm Sifridus ultiro, permotus auctoritate Pontificis, Juliam heredibus reddit. Quapropter evocatus Wilhelmus Præpositus Aquisgranensis, hereditate propinquior, abjectaque Cleri vitâ, undecimus Juliæ comitum renunciatur. Cæsar subinde celebratis 24 Julij Wormatiæ comitiis, Heriboli obsidionem intentat, at territi cives Cæsarem muneribus placavere.

Ultus hoc anno Florentius Hollandiæ Comes Wilhelmi Romanorum Regis necem ; cæisque magna clade Frisones Patris cor. *Beka in Jo-
anne I. Ep.*
pus reddere jussi sunt ; quod Florentius Traiectum deportavit, & Middelenburgi deinde in Monasterio regali tumulo intulit.

Magno præterea Cæsaris & Cleri sui luctu eductus è mortali Obitus vita Wernerus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, vir pacis amantissimus & columna religionis ; qui Paderbornensem Diœcesin ex cœlesti D. Liborij beneficio sibi commeridatis simam habuit. A morte ejus Archiepiscopi sedes biennium vacua fuit : alijs è clero Petrum Basileensem Ecclesiæ Præpositum, ac Rudolfi Cæsaris ante hac medicum ; alijs Gerardum Epsteinum Trevirensim Archidiaconum diligentibus, donec Pontifex utroque rejecto, Henricum Basileensem Episcopum imponeret, quem ex Monacho ordinis minorum ac Doctore Theologiae Rudolphus Cæsar sibi à confessionibus habuerat.

Hoc deinde anno Eberhardus Monasteriensis Episcopus Castrum Bredenfort 400 Monasteriensium legalium marcis emit à Balduino Steinfodiæ Domino ; quâ emptione cetera ejus castra, prædia & jura cessere Monasterensi Ecclesiæ, quod publicæ hac super retabulæ in pervigilio palmarum consecræ, & in Monasteriensium tabularijs servatæ, docent.

Ac nostra ne hic præteream, reperio Martini IV Pontificis diploma, quo ratam habet donationem prædij, quod Henricus Præpositus ex paternis bonis Ecclesiæ suæ patrimonio adjecit ; eo nimis pietatis consilio, ut ab obitu suo canonicos pro se & progenitoribus apud Deum supplices haberet ; ita verò habet.

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Decano et Capitulo Paderburnensis Ecclesia salutem et Apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur, quod justum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum percutatur effectum. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod dilectus filius Henricus Præpositus Ecclesiæ Paderbornensis cupiens terrena pro cæstibus, et transitoria pro eternis salubri commertio commutare, quandam curtim sitam in territorio Ville de Balborne Paderburn. Diœc. ad dictum præpositum

situm ratione personæ sua spectantem, pro sue et progenitorum suorum amarum remedio vobis et eidem Ecclesia Padeburn. intuitu contulit pietatis pro ut in literis inde confessis plenius dicitur contineri. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc pie ac provide factum est, ratum et gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem Omnipotens Deus et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum apud urbem veterem X Kal. Maii, Pontificatus nostri anno quarto.

Canonici
Huxari-
enses ex
urbe ad
veterem
suam se-
dem re-
migrant.

Canonici, quos Simonis Episcopi nostri auctoritate ex nova Ecclesia D. Pauli ob temporum injuriam & vastitatem loci intra Hoxtariæ oppidum migrasse diximus, atque ad S. Petri Ecclesiam transtulisse Collegium, ij anno mutato Consilio redeunt ad veterem Collegij locum ac sedem, quam à primordiis habuere intra Corbeiam & Hoxtariam. Id verò uti convenerit inter Henricum Abbatem Corbeiensem, & Præpositum, Decanum, ceterosq; Canonicos, constat ex tabulis, quæ apud nos sunt, hac super te confectis; quibus tamen jus Diocesanum Episcopi Paderbornensis integrum servari velint. Modò ejus celebris Collegii à Corbeiensi Abate fundati, & multis opibus dotati, ne vestigium quidem superest, præter vetera Cœmeterij quædam monumenta.

De puer-
rum
Hamme-
lensium
amissi-
one.

Fatalem præterea hunc annum faciunt Hammelensi ad Villam urbi centum & triginta puerorum amissione; quos præstigiator quidam ex urbe in vicini montis cavernam eduxerit: rem hunc modum denarrant. Infestabat per id tempus indigenas ingomurium & soricum multitudo, magna frugum pernicie; ad quod malum tollendum cum varia consilia agitarentur, obtulit se repetitæ vir quidam civibus peregrino habitu & prodigiosa statura, pollicitus se malo huic remedium daturum. Accepta pollicitatione, dæcera pecunia pactum; ac mox ille extracta è peris fistulâ inflataq; ingentia murium agmina ex omnibus domorum tectis & angulis eduxit, quæ aulœdum illum in flumen secuta, ultroque se aqua immersi passa sunt. Addum peracto incantamento præstigiator mercedem poscit, & cives eam detrectant; offensus ille comminatur se mercedem multo magis noxiā brevi exacturum. Minæ hæc rito exceptæ. Postero verò die præstigiator venatoris habitu prodiit in publicum, inflatâque diversi & amoenioris soni fistulâ, omnis intra quadriennem & duodenem ætatem totius oppidi pueros & puellas extraxit, deduxitque in vicini Montis cavernam, è qua nunquam postea, tanquam è Mortalium numero expuncti, in conspectum parentum redierint. Addunt per id tempus in Transylvania ignota linguæ pueros repente apparuisse, qui & sedem istic fixerint, & Savonicam etiam linguam retinuerint; tanquam præstigiator dæmo-

nis ope grege in puerorum eo transtulisset. Decantata apud Saxonum vulgus narratio, quæ multorum etiam scriptorum rapuit fidem assentientium; quos inter Lossius, Albinus, Meibomius, Lampadius, Wierus, Werdenhagius, Calixtus, Athanasius Kircherus, aliquæ, Eri-chio cum primis innixi, qui peculiari libello in hanc rem edito factum persuadere conatus est. Verum aliorum meliorumque judicio non tam historia quam canora fabula reputatur; quod neque Hermannus à Polda Hammelensium per id tempus scriptor, neque Crantzius, neque Trithemius, neque Gobelinus noster, neque Le-erbeckius in fastis Episcoporum Mindensium, neque ullus fastorum aut Chronicorum per id tempus scriptor, quales tam multos pervolvendo ex Saxonia & Germania produximus, rei tam memorabilis indicium reliquerit. Quapropter dum dicunt servatam hujus rei memoriam inscriptione, quæ in veteris templi fenestrâ, & porta Hammelensi, ac deinde in Hammelensium literis, quibus annos ab exitu suorum puerorum consignariunt, visâ sit, inter assutæ fabulæ hujus commenta accensentur; quemadmodum haec omnia Martinus Schockius eruditè in disquisitione hujus fabulæ exponit. Quan-quam Athanasius Kircherus, cuius magna apud me est auctoritas, fateatur Dæmonum artibus, permittente Deo ob incognitas nobis causas, fieri potuisse; sibique aliquando depictam in Hammelensi Ecclesia historiam hanc, & montis cavernam monstratam esse.

Annus Christi 1285.

Honorij IV Pont. 1.

Rudolphi I Imp. 13.

Ottonis Ep. Paderb. 8.

Certior scriptorum testimonii narratio de insigni impostore, qui se Fridericum Cæsarem jam dudum defunctum ferebat: homo Friderici decrepita ætatis & versutiæ Coloniam superiori anno ingressus, post Im-pulo persuasit, sc. cùm tædio imperii ante xxx annos alium suo loco perato-subrogasset, atque inde peregre profectus esset, nunc redire Coloni-am ad veteres suos amicos; quem magistratus in carcerem detru-sit, nec multò post tanquam emotæ mentis hominem dimisit. Unde Novesium se contulit, ubi multos reperit, interque hos nobiles etiam, quibus se Fridericum Imperatorem persuasit; tantusque credulorum brevi ad sycophantam concursus fuit, ut aulam ex imperitis & factiosis hominibus formarit. Quo comperto, Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, ut malum in fornite comprimeret, Novesium armatus advolat; cui Novesiensis portas occulseré. Quare literis Rudolphum Cæsarem de periculo admonet. Cæsar re contempta, hominem Novesij intactum reliquit; ubi jam ipse publicum tribunal crexerat, ausus etiam Florentium Hollandiæ Comitem à Frisis accusatum citare ad judicium suum. Verum cùm à Sifrido Archiepi-

scopos sibi timeret, relicto Novesio, cum fideliorum hominum agmine Westfaliam ingressus, auxit famam nominis & factionis multitudinem; quacum deinde Wetzlariæ in oppido confedit, & publicam rebellionem machinari cœpit. Jam & multæ urbes, quas inter Colmaria, Rudolfi Imperium exuere, & novum hunc Fridericum Cæsarem colere; cùm hominum horum colluviem armatus Sifridus Archiepiscopus insequitur; cui haud multò post Cæsar se conjunxit, Wetzlariamq; obfessam brevi ad ditionem compulit. Ibi captus impostor, & quæstionibus subjectus, impostura scelus fatetur, quod ex aulico quandoque Friderici Imperatoris se Imperatorem finxisset. Quare Cæsaris judicio in rogum conjectus & Colmaria 4000 auri marcis est multata. Novesium, quod Sifrido Archiepiscopo impostorem castigaturo portas clausissit, omnibus privilegiis à Cæsare exutum, & Archiepiscopo subiectum fuit. Quæ sententia à Cæsare Wetzlariam in castris pro tribunali sedente pronunciata est. Tam brevem & tam tragicum scena illa finem habuit.

Cæsar celebratis Ægræ in urbe filiæ suæ nuptiis cum Wenceslao Bohemiæ Rege ceteram anni partem consumpsit in Alsacia & Suevia; multumq; laboris habuit in Friburgo, Colmaria, Hagenoë, ceterisque rebellium urbibus perdomandis. Ad quæ superioris

Henricus Abbas Corbeiensis pri- vilegio- rum suo- rum con- firmatio- nem à Cæsare obtinet. Germaniæ loca Henricus Abbas Corbeiensis Cæsarem infecutus Gamundiæ jus & privilegium saltus Solingani, liberamque Venerationem publico diplomate confirmata obtinuit; sicuti hæc ab o-

tione iv Imperatore donata concessaque erant.
Rudolphus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Universi Sacri Imperii Romani fidelibus præsentes literas inspecturis gratiam suam omne bonum. Veniens ad nostræ Majestatis præsentiam Venerabilis Henricus Abbas Corbeiensis Ecclesia, Princeps noster dilectus, privilegium et recordationis Ottonis IV Regis Romanorum prædecessoris nostri Ecclesiæ suæ prædictæ traditum et concessum nobis præsentavit, humiliter suppliabat, ut ipsum privilegium de verbo ad verbum innovare et confirmare de benignitate Regia dignarenur, cujus privilegii tenor talis est; uti Ottonis Imperatoris literæ supra à nobis ad annum Mxcviii relatae, atque hæc Rudolpho insertæ habent. Nos itaque prædicti Abbatis precibus favorabiliter inclinati præsens privilegium in omnibus suis articulis, pro ut superius sunt expressi, innovamus, confirmamus, et præsentis scripti patrocini communimus. Nulli ergo hominum licet hanc paginam nostræ innovantis et confirmationis infringere, aut ei in aliquo ausu temerario contraria. Quod qui fecerit, gravem nostræ Majestatis offendit se noverit incurrit. In cujus rei testimonium præsens scriptum exinde conscribi, et Majestati nostræ sigillo facimus communiri. Testes hujus rei sunt Venerabiles Rudolfus Saltzburgensis Archiepiscopus, et Henricus Basiliensis Episcopus, Illustres Albertus Dux Saxoniae, Conradus Dux de Tecke. Nobiles viri Eberhardi

hardus Comes de Catzenellenbogen, Albertus et Burchardus Comites de Hohemberg, Ludovicus Comes de Oettingen, Eberhardus Comes de Wirtenberg, et quam plures alii fide digni. Datum Gamundia XIII Kal. Aug. Indict. XIII, Anno Domini MCCCLXXXV, regni vero nostri XII°.

Annus Christi. 1286.

Honorij IV Pont. 2.

Rudolphi I Imp. 14.

Ottonis Ep. Pad. 9.

Cæsar postquam anno superiori amiserat Godefridum Patavienensem Episcopum, gente Westphalum, quem ante à secretis epistolis & negotiis habuebat, virum eruditum ac piutum, hoc anno Henticum Basileensem Episcopum, quem ex Monacho Franciscano & conscientia sua arbitro ad eam dignitatem evexerat, Romam misit ad Pontificem Legatum, publicorum negotiorum pertractandorum causâ. Ejus viri eruditione & facundia ita captus fuit Pontifex, ut ex dissidio Moguntini cleri Moguntinum Archiepiscopum renunciarit; quod nec ingratum accidit Rudolpho Cæsari. Hic ille Archiepiscopus ac Metropolitanus noster; qui postquam milites ac nobiles in publicis conviviis ac congressibus anteferret clero, immemor ex quam humili loco, fabri filius, & Monachi professione ad eam dignitatem pervenisset, magno cleri odio & ludibrio exceptus est, passimque hic versus in cum jactatus.

*Nudipes Antistes, non curat cleris ubi stes,
Si non in Cælis, stes ubicunque velis.*

Verum haud ultra biennium in hoc honoris fastigio persistit, morte dejectus.

Cæsar interim expugnatis per Sueviari variis rebellium Castellis, Ducem etiam Wirtenbergensem aggressus è castro ejecit, supplexique atque ad pedes provolutum habuit.

Quam hæc præclarè Cæsar agebat, tam inde cortum à Scriptoribus reputatum, quod Lucensibus Florentinis, Genuensisibus libertatem pretio emendam obtulerit, quo exemplo ceteræ deinde per Italiam civitates invitatae, retento fidelium Imperii nomine, se in libertatem asserueræ; quarum aliæ adjustum Pontificis & Ecclesiæ imperium rediere, aliæ Principum potestati subjectæ. Visusque est Rudolphus primus viam aperiisse ad regni illius excidium, quod à Longobardis institutum Franci excepere, ac demum ad Germanos transmisere; in eo verò retinendo cùm Reges tot ac Cæsares ob contumaciam Italorum, imperia Germanici Principis detrectantium, laborassent, frustraque hactenus tot Germanorum exercitus insunplissent, Rudolphus Italia sibi abstinentum censuit: quam in rem apogum de Leone & vulpe referre solitus; quod cùm hæc ad familiarita-

Heinricus
ex Basile-
ensi Ep.
fit Archi-
episcop9

Mogunti-
nus.

Stero in
Annal.

Hundius in
Metrop.

Salisb.

Annal.
Colmar.

Buschius.
Serrarius.

Trithemius

in Chron.

Hirsang.

miliaritatem & subeundum Leonis spelæum invitaretur, respondit. se introducunt, se quidem ingredientium multa vestigia observare, sed nulla egredientium. In hoc unum Rudolphus sapienter intentus, ut Imperium in Concordia, ordine & pace contineret. Et summa per Westfaliam Saxoniamque quies erat.

Otto per hæc, quod & ceterorum Episcoporum negotium fuit, in religione exornanda occupatus, hoc anno accepit ab Honorio IV Pontifice literas, quibus hic & fundationem prædicatorum in Civitate Warburgensi factam, & conjunctionem parochiarum, utinam alterius Ecclesiam prædicatores introducerentur, apostolica auctoritate in hunc modum ratam habet.

Honorius Episcopus Servus servorum Dei dilectis filiis priori et commendavit Fratrum Ordinis Prædicatorum in Warbergen Paderburn. Diœc. salutem et Apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur, quod justum est et honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sanè petitio vestram exhibita continebat; quod dilectus Filius Otto Eleitus Paderburn. postquam electio dese ad Ecclesiam Paderburn facta extitit Canonice confirmata, proinde considerans, quod Ecclesia parochialis, beatæ MARIE in vincula, op. pidi Warburgen. adeo tenuis in redditibus existebat, quod Rector in ea non posset de illis commode sustentari, ut cultus Divinus magis augeretur, ibidem parochia ipsius Ecclesiae S. Mariæ parochia S. Joannis sibi vicina unita Ecclesiam ipsam, cuius collatio ad ipsum electum libere pertinebat, cum iuribus et pertinentiis suis, ordini Fratrum prædicatorum pro ædificando inibi clastro, et aliis officinis, suis usibus opportunis, pia et provida deliberatione constitutis, pro ut in patentibus literis inde confessis plenius continetur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc per eundem Electum prædictum factum est, ratum et gratum habentes, illud auctoritate Apostolicâ confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus, defectum qui extitit in præmissis, pro eo quod ad id Capituli Paderbornensis non accessit assensus, supplentes nihilominus de plenitudine potestatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Confirmationis et Supplicationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumat, indignationem Omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctam Sabinam, VIdus Januarii, Pontificatus nostri Anno primo.

Quod idem facit Otto Ep. Pad.

Pontificis literis conjunxit hoc anno suas Otto Episcopus, quibus Ecclesiam parochialem B. Virginis & fundum circumiacentem à se emptum prædicatoribus præclaro cum elogio ordinis possidenda tradit; quas hic simul recitat juvat.

Otto Dei gratia Paderburnensis Ecclesiae electus et confirmatus, Dilectis in Christo Fratribus Prædicatorum Ordinis Conventus Warbergen. Diœcesis et Civitatis nostræ salutem et cumulum cœlestium præiорum. Quoniam ad tenorem evangelicum abundante jam iniquitate refriguit charitas

plurimorum, quæ tamen juxta sacrum eloquium Mater et forma est virtus.
tum cæterarum, utpote sine qua cætera Deo non sunt placita velut defectiva,
hac nullatenus excidente, ad quam excitandam et in cordibus fidelium ac in-
fidelium accendendam cum Deus ordinem vestrum suscitaverit, ac S. Sedes
Apostolica confirmaverit, et ordinariis locorum mandaverit, admonuerit
et rogaverit vos debere per ipsos defensari et in vestris necessitatibus adjuva-
ri; Nos ob reverentiam sedis antea memorata majorum exemplis et vesti-
gios in fundatione priorum locorum in hærentes, hæc benevolentius et benefi-
centius cupimus adimplere; unde cum nostri juris sit parochias dividere ac
unire, causis necessariis ingruentibus, ac teneamus nihilominus ipsis Ecclesiis
in divino officio providere, Ecclesiaq; parochialis gloriae Dei genitricis MA-
RIÆ civitatis Warburgensis in vinea in redditibus adeo sit tenuis, quod in ip-
sanon possit sustentari Rector secundum suas necessitudines et decentiam cleri-
calem, ijs de causis, et ut locus officietur melius vobis, statuimus libere, omni
conditione cessante et pacto, propter Deum, et sua matris honorem, et conce-
dimus ac damus in proprietatem perpetuam pro clauistro fundando ad vestri
sacri ordinis institutionem ipsam eandem gloriae Dei genitricis Ecclesiam
cum campanis et cœmiterio pro cultu Dei amplificando jugiter possidendam.
Insuperfundum totum cum omni jure, quem nulli nec in toto nec in parte
recognoscimus vobis venditum pro marcis quinquaginta usualis moneta
apud nos, puplice protestamur, cum videlicet fundum, qui continetur intra
murum novæ civitatis, et murum Bernam locum dividenter à veteri civi-
tate, et viam nunc usitatam, qua itur et descenditur à valva tendente usque
dictam Bernam usq; ad cœmiterium B.V. et sic circa cœmiterium usq; ad viam,
ad partem cœmiterii ejusdem occidentalem, et usq; ad portam, qua exitur de
nova jam habitacivitate, et locum juxta cœmiterium ipsum, ubi granaria
sunt locata, et totum locum curiæ plebani, et si quæ alia areæ sunt ad ipsam
sæpe habitam Ecclesiam attinentes, per præsentes et obligamus et adstringamus
nos pro vobis de victimæ et evictione responsuros, et ut vulgo dicitur,
Warandiæ quoties, quando et ubi requisieritis, præstituros, et literas hoc
negotium quounque modo contingentes, quoties petieritis daturos et inno-
vatueros, et pro ut unquam poterimus citius Capituli nostri Padæburnensis
literas et sigillum horum plenarie robur et consensum continentiores obtenturos.
Si autem parochiales dictæ Ecclesia oporteat municipium exire, et ne nimia
parochia distantia prægraventur, dictæ Ecclesia de Rectore pro tempore pro-
videbimus, quousque parochialibus de loco et parochia commodius poterimus
providere. Præterea ut malignantium astutijs per justitiam coercitivam
plenijs obvicimus, protestamur nos hæc facere potuisse, quia secundum juris
tenorem proprio loco fundando possemus et quinquagesimam vel centesimam
proventuum nostrorum sine requisito consensu tradere perpetuo juxta velle.
Adhac sub pœnis suspensionis, Interdieli, et excommunicationis, latis senten-
tiis in his scriptis, in omnes et singulos, qui huic donationi et ordinationi sive
verbis sive factis contraverint, præcipimus tam Clericis et Laicis, ut has
donationes, ordinationes, claustri edificationem nullus impedit ullo modo.

Com-

Committimus et Castellanis nostris in Wartberg, Videlicet Ravenoni et Conrado fratribus et Egberto Spegel militibus, ut postquam eos requisiertis per praesentes, ducant et mittant vos infra triduum auctoritate nostra in donatorum sive venditorum omnium corporalem possessionem. Præcipimus autem, qui ex parte nostri ibi est advocatus, sive temporalium dispensator, ut vobis totum fundum ante nominatum liberum ab omni impetitione faciat, et hortos ibi sine auctoritate nostra locatos amoveat, et per omnia fundum vestrum auctoritate nostra, quam in hoc integre sibi committimus, proprium faciat, et ostendat, et a vobis omnes Violentias et injurias propulset, hominum malignorum per praesentes et sub predictis pennis præcipimus plebano Castris, sive eti, qui vices ejus gesserit, ut easdem sententias publicet et denunciet quoties, quando et ubi et qualiter fuerit requisitus. Acta sunt hæc praesentibus Fratre Nicolao Priore et Fratre Burchardo Supprio domus Wartbergensis, Egberto Spegel, Alberto de Amelungessen, utroque Ravenone militibus, et aliis pluribus fide dignis, Anno Domini Millesimo Ducentesimo LXXXVI Non Martji.

Annus Christi 1287.

Honorii IV Pont. 3.

Rudolphi I Imp. 15.

Ottonis Ep. Pad. 10.

A&t in
Concilio
Herbipo-
lensi.

*Historia
Australis
Sifridus
Presb.
Concilia
Binii &
Parisensa.*

Germania
item,
Frisia, &
ad Rhe-
num, ubi
puer à Ju-
dæis oc-
census.
*Annal.
Calvag.*

Miserat subinde Pontifex Joannem Tusculanum Episcopum in Germaniam Legatum, cuius auctoritate Herbipoli in Quadragesima celebris Archiepiscoporum, Episcoporum & præsulorum totius Germaniae synodus convocata; quo accessit & Rudolphus magno procerum comitatu. Multa in eo concilio XLV sacrorum canonum decretis salubriter sancta in clero ac populo. Verum cum Legatus decimum quemque nummum ex cleri bonis in quantum annum posceret, una omnium voce reclamatum est, non sine publico Germanorum tumultu, quo Legati ex sorore filius occisus est. Idem periculum subdit Romanus nobilis, quem Cæsar servavit. Honorius subinde Pontifex in Cœna Domini excessit. Stere predictam Synodum retulit ad annum 1290, visusque cum Erfordensibus comitiis, de quibus referam, confundere; cum tamen Honori mortem huic synodo subjungat.

Cæsar post illa in rebellium Castris per Alsatiam expugnandis occupatus fuit; quo simul tempore Wernerus puer die parasceves à Judæis Welsaliæ ad Rhenum excruciatus sepultusque in Bacharenfum, oppido multis exinde miraculis inclaruit. Quo perfido facinore Wernerus, injuriarum in Christum tota prope Germania in Judæos excidens exarsit. Frisia quoque hic annus eluvione aquarum fatalis qua supra 80000 hominum millia extincta periisse. Eâ cladis opportunitate Florentius Hollandiæ Comes Frisiæ ingressus patris necem Ulcisci non desit.

Indux

Induxerat anno priori Otto Episcopus noster prædicatores Ordinis S. Dominici in Ecclesiam B. Virginis, collocaratque in fundo à se coempto; cum haud multò post oppidi Warburgensis ci-
ves, concitati a curione suo, nihilque veteri Pontificis & Episcopi auctoritateim, prædicatores è templo & possessionis loco dejicere attenant: quos cum Episcopus censuris Ecclesiasticis perstringeret, illi majori insolentiā inflammati manus violentas religiosis vi-
ris injiciunt, plebeque per pulsū campanarum ad rebellionem excitā, per vim prædicatores exturbant. Qua sacrilega injuria pro-
vocatus Episcopus, cives hujus facinoris participes nominatim ana-
themate percussos sacris omnibus & piorum consortio interdit; quam deinde sententiam, missis ad omnia Collegia parochiasque suae Diœcesis literis, palam denunciari jussit; atque ut tum rigidæ munican-
adhuc disciplinæ morisque erat, extinctis palam luminibus per tur.
omnes cœtus & festos dics execrationem repeti jussit. Quam in
rem proderit ipsum Ottonis diploma recitare.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesie Episcopus Dilectis in Christo de Gerdene, de Wilbodesen, de Aroldeffen sanctimonialium piis, nec non universis Ecclesiarum Rectoribus, Plebanis, Canonicis, Capellani, presbyteris & Clericis nostris Paderb. Diœcesis, & maxime Archidiacono sedis Warburgensis, ad quos presentes littere per venerint, salutem in Domino. Cum nos matura deliberatione, consideratis provide considerandis, ut cultus divinus magis per nostram Diœcemin, & in nostro Warburgensi oppido augeretur, parochiale Ecclesiam Sancte Marie in vinea predicti oppidi parochia S. Ioannis sibi vicina univerimus, Ecclesiam ipsam S. Marie, cuius collatio ad nos pertinebat, cum iuribus & pertinentiis suis priori & Fratribus Ordinis Prædicatorum Warburgen. nostris Diœcesis pro adificando inibi clauistro et aliis officiniis suis usibus opportunis, pia & provida consideratione contulimus, eademq. collatio sive donatio sic provide de dicta Ecclesia per nos facta per privilegia ipsiis Fratribus & Ordini à sede Apostolica inulta, defectum etiam, si quis existit in premissis, de plenitudine potestatis per summum Pontificem suppondo, sit specialiter & ex certa scientia confirmata: quanquam etiam nos ipsum Priorem & Fratres cum debita solemnitate in possessionem dicta Ecclesia S. Marie & montis adjacentis, quem nulli alter vel in toto vel in parte recognoscimus, induxerimus presentialiter corporalem, contradicentes & rebelles quoquaque & se dicti Priori & Fratribus ac Ordini in premissis opponentes, & impedimentum quoquo modo prestantes, sententia excommunicationis auctoritate nostra ordinaria innodaverimus; Henricus tamen Magister Civium, Iserus, Conradus Stepe, Ludolphus Stepe, Joannes Bischof, Hermannus, Heriboldus, Thidericus Hogeri, Joannes Pardan, Joannes Jude, Menfridus, Thymo & Thimo, Henricus Kakewel, Conradus de Wilmere, Henricus de Roden, Arnoldus Grusen, Conradus de Voldeffen, Henricus Vden, Albertus Clusener, Wernerus Servattii, Bartholdus Servattii, Bartholdus Busse, Joannes Lepus, & quidam alii filii iniquitatis eorum in hac parte complices oppidi Warburgensis predicti contra concessionem, donationem & collationem, per privilegia Sedis Apostolica, ut dictam est, confirmatam & approbatam, ausu nefario, Spiritu rebellionis assumpto, temere venientes ipsos Priorem & Fratres domus in Warburg Ordinis memorati impediunt, & impedimentum procurant, & prestiterunt eisdem, quominus ipse Prior & Fratres dicti Ecclesiam S. Marie, & montem adjacentem cum suis iuribus & pertinentiis uti possunt & possidere pacifice & quiete, & suam exinde facere liberam voluntatem juxta formam concessionis seu donationis predictæ. Et his nos non contenti malum malo accumulantes, & Burchardum de Buren Supriorem ab domus, & Fridericum de Brunsveich Fratres Ordinis Prædicti manus injecerunt temere violentas, facientes nihilominus pulsari campanas ibidem publicè contra ipsos Supriorem & Fratres, tanquam contra Fures & Latrones congregata multitudo oppidi antedicti, alias & verbis probrofis & factis contumeliosissimis injuriosi existentes eisdem, Arnoldus etiam per versitatem Presbyter iter prebens aliis ad ruinam ipsiis malefactoribus sic excitatis presentibus contra nostram inhibitionem & excommunicationem expressam in dicta Ecclesia S. Marie divina, voluntate

voluntate perversâ, celebrare, immo quantum in eo est prophanare non formidavit, se propter hoc excommunicationis sententia, à nobis, ut dictum est, auctoritate ordinaria promulgata involvendo, in ipsorum Prioris & Fratrum sedis ordinis grave prejudicium, & iniuriam non modicam & gravamen, & in contemptum clavium Ecclesie, periculum anima sua, & in scandalum plurimorum. Nos igitur predictam nostram donationem factam liberaliter Prior & Fratribus Warburgensis de dicta Ecclesia S. Mariae in vinea, & missionem in corporalem possessionem eiusdem Ecclesie & montis adiacentis cum omnibus juribus & pertinentiis suis volentes, ut tenemur, defendere cum effectu, vobis & cuilibet vestrum, ita quod in his exequendis unus vestrum alium vel alias non expectet, auctoritate ordinaria in virtute S. obedientie, & sub pena excommunicationis & suspensionis lat. & sententiae, quam in vos in his scriptis in quemlibet vestrum, trium dierum monitione præmissa facimus ex nunc ut ex tunc, si præsens mandatum nostrum diligenter & fideliter non fueritis executi, districte præcipiendo mandamus, quatenus prænominatos malefactores & eorum complices publice quoque nominati singulos & quoslibet ipsorum omnibus Dominicis diebus & festiis, campanis pulsatis, accensis candelis, ex tunc ut ex nunc excommunicatos publice in vestris Ecclesiis & Capitulu presente populo nuncietis, quando & quoties a predictis Fratribus super hoc fueritis requisiti absque alterius mandati nostri expectatione. Parochiam etiam S. Petri, & olim parochianos S. Mariae in vinea, quos ex nunc Ecclesiastico supponimus interdicto, vos auctoritate eadem & sub pena præscriptis interdictam & interdictos faciatis firmiter observari, quoadusque ipsos Priorem & Fratres Ecclesiæ S. Mariae in Vineæ & monte predictis cum suis juribus & pertinentiis, præ edificando inibi claustrum & aliis officinis suis usibus opportunitis, gaudere permittant, ita quod ipse Prior & Fratres eandem Ecclesiam & montem cum suis utilitatibus & commoditatibus apprehendant, teneant, & habeant plene, libere, pacifice & quiete, nec de cetero in his ipsis aliquod impedimentum per se vel per alium seu alias presentem, vel praestari procurent publice vel occulte; & Deo præcipue, nobis, ac memoratis Priori & Fratribus injuriam passis & Ordini ipsorum emendam decentem & honorabilem exhibeant, & alias satisfaciant reverenter. Arnoldum insuper Presbyterum predictum, qui contra nostram inhibitionem & excommunicationem in dicta Ecclesia S. Marie ausu temerario divina celebrare, immo potius prophanare præsumpsit, quem propter hoc excommunicatum & irregularē singulis diebus Dominicis festiis, nec ipsum in quacunque Ecclesia nostra Diæcessis sinatis recipi aliquatenus ad Divinam Intimationes predictis malefactoribus, quod si in sua malitia persistirint, contra ipsos annuit Dominus usque ad condignam satisfactionem, prout ordo juris exigit & culpa depositit, donec procedemus. Insuper vobis præcipimus Prædictarum Ecclesiæ publice & cuilibet vestrum ita quod in his exequendis unus vestrum alium vel alias non expectet, sub pena predictam firmiter in mandatis, quatenus omnes & singulos, quos in executione præsentis mandati nostri negligentes inveneritis & remissos, quos nos his scriptis trium dierum monitione per vos faciendam præmissa, ut mandatis nostris obtemperarent, si non obtemperaverint, suspendimus, & excommunicamus, suspensus & excommunicatos publice & solemniter in Ecclesiis & Capellis præsente populo nuncietis, quando & quoties super hoc a predictis Fratribus fueritis requisiti, reddatis litteras cum appensione sigillorum vestrorum in signum executionis. Datum Paderborne Anno Domini M° CCO LXXXVIIII pridie Idus Maii.

Iudem Episcopi voluntati permisere: dati mox utrumque arbitri, & omnis se submittunt. Hac constantia & severitate Episcopi flexi tandem cives sele

Episcopi controversialia ex æquo bonoque inter paucos menses composita; quemadmodum in his Episcopi tabulis sancitum est.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Episcopus, universis præsens scriptum visuris notum esse cupimus, quod super discordia, que vertebatur inter priorem & conventum Fratrum Predicatorum novella nostre plantationis in Warberg ex una, & parochianos Ecclesiæ S. Mariae in vinea oppidanos veteris oppidi super dicta Ecclesia & aliis quibuscumque ex parte altera, dictæ partes in nos communiter in arbitrum arbitratorum seu amicabilem compositorem compromiserunt, & nos sponte arbitrarium seu compromissum in nos recipientes, arbitrandi seve diffiniendo pronunciamus in hunc modum, primo statuentes, quod dicti Fratres Ecclesiæ S. Mariae in vinea predictam, quam eis donavimus propter ampliandum Divini Numinis cultum, & ob memoriam nostram ibidem post mortem nostram perpetuo per agendum pacifico obtinebunt, & montem cum hortis usque ad domos ibidem adificatas, quem montem dicti Fratribus

Fratribus vendidimus, quiete & pacifice, sine tamen adificatione latrinarum pre-judicium & cloacarum deformitate qualibet, retinebunt. Sed domus fusoris campanarum per dictos Fratres de nostro arbitrio redimetur. Versus occidentem cemiterium dictorum Fratrum usque ad planas se extendens: de vico vero, quo transitur cemiterium ex consilio dictorum Fratrum, Castellanorum & consulum commendatum nostro arbitrio reservamus. Infra murum vero versus Berne & structuras dictorum Fratrum spatiū commune, continens in latitudine sedecim pedes, absque aliquo impedimento pro utilitate omnium transcentium permanebit. Libros autem, Calices, Campanas, & alia quacunque ornamenta dictae Ecclesiae predictis oppidanis assignamus ad prius usus de nostro consilio querendo. Item parochiam sepe dictam Ecclesie de vinea parochie Ecclesie S. Petri auctoritate ordinaria duximus uniuendam. Præterea consecrabimus Ecclesiam in honorem B. Virginis, & cemiterium infra vetus oppidum sine parochianorum expensis, quando fuerimus requisiti, quam esse volumus baptismalem. Nundinas etiam apud Ecclesiam sepe dictam frequentatas, transferimus ad vetus oppidum memoratum. Item dominum, in qua celebraverant Fratres, cum spatio, quod ad cemiterium deputaverant, dictis oppidanis veteris oppidi assignamus. Insuper predicti Fratres, quandoquaque dicti oppidanis edificare voluerint Ecclesiam, & in aliis eorum negotiis totto posse fideliter promovebunt, quod Lasci Fratribus facient vice versa. Item sententias excommunicationis & alia quacunque gravamina occasione hujusmodi in quoescunque latas relaxabimus humiliter requisiti, volentes quod omnis rancor, discordia seu dissensio inter Fratres & oppidanos ex nunc sit penitus abolita & sopita. Statuentes nibilominus & mandantes dictum arbitrium sup pena centum marcarum debere in violabiliter observari; quam panem incurrire voluntus partem arbitrium non servaret, & nobis sine diminutione aliqua & contradistione per solvendam. Datum & pronunciatum Warburgi feria quarta ante Pentecosten Anno Domini M^o CCC LXXXVIIo.

Otto, qui haec tenus ac superiori etiam anno se electum & confirmatum scripsit antistitem, in his demum literis, repe. itur mutato titulo Episcopum se inscribere; quo facto mihi persuadeo hoc aut superiori anno consecratum fuisse Episcopum; à quibus autem Episcopis hæc consecratio facta sit, cum ceteris ex annalium nostrorum memoria excidit. Quod inde in superioribus Ottonis literis sanctimonialium Aroldense Cœnobium memoratur, id in Comitatu Waldecensi fuit jurisdictionis Episcopi nostri, eo loco, ubi Comitum Aroldæ sedes est; quanquam ejus origo & conditor inter cetera per hæresis turbas ad nos nondum pervenerit.

Publicum præterea hoc anno congressum sibi condixere No- Noveſi vesii Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, & Otto Paderbornensis pacis gra- Episcopus, ad quem uterque Episcopus cum magno procerum & nobilium comitatu accessit; Ottomemque Episcopum nostrum assecutatus est Conradus Osnabrugensis, Ottonis frater, idemque Ritbergensis Comes. Is vero conventus uti pacis & concordiae fir- mandæ causa institutus fuit, itain eo plena oblivio omnium offen- sionum ac injuriarum sancta est. Oppida deinde Geske & Saltz cot- trena, sicuti supra convenisse diximus, communi utriusque Episcopi bornen- juri & possessioni asserta confirmataque. Juratum postremo inter Episcopos de mutuis subsidiis adversus omnes utriusque hostes; ex quo pacto Paderbornensis excepit Moguntinum Metropolitanum suum, Coloniensis suæ Metropolis provinciales Episcopos. Tabu- lashujus pacificationis, quæ tribus sigillis Archiepiscopi, Capituli Paderbornensis, & Conradi Osnabrugensis Episcopi adhuc integris apud nos sunt, hic proferre visum est. X Nos

Nos Sifridus Dei gratia sanctae Coloniensis Ecclesiae Archiepiscopus, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, & nos Otto eadem gratia Paderbornensis Episcopus, notum facimus universis praesens visuris, quod propter vinculum unionis, pacis & concordiae perpetuo inter nos, nostros successores & Ecclesias nostras habendum & firmiter observandum ita covenit, quod nos Archiepiscopus predictus omni rancori, damno & injurie nobis & Ecclesia nostra, ac aliis nostris amicis & hominibus a dicto Domino Episcopo Paderboruensi & suis illatis, medi. antibus nostris hinc inde amicis, renunciavimus, & presentibus renunciamus, recipientes eundem Dominum Episcopum Paderbornensem & Ecclesiam suam in nostram gratiam pariter & favorem: & contra nos Episcopus Paderbornensis predictus damnis & injuriis, nobis & Ecclesia nostra illatis a dicto Domino Archiepiscopo Coloniensi & suis, similiter renunciamus. Ut autem hujusmodi unionis & pacis vinculum inter nos & Ecclesias nostras hinc inde firmum maneat, & stabile perseveret, ita inter nos convenit, & est conditum, quod ab hora in antiquum nos, Ecclesia nostra, quam successores nostri communiter habeamus & teneamus cum suis pertinentiis opida tam Gysike quam Saltcoren infra muros septa & fossata eorundem, prout jacet, sicuti predecessores nostri tenuerunt & habuerunt, & ad quemlibet nostrum jurisdictiones, obventiones, utilitates & fructus, si quis & si qui jam sunt vel provenire poterint, in futurum pro media parte equaliter pertinebunt. Conditum est etiam, quod si inter nos & nostros aliqua controversia vel dissensio, quod absit, orietur, nos Archiepiscopus pro nobis & Ecclesia nostra Erenfridum de Bredenol militem, & Godefridum de Meschede nostros fidèles; & nos Otto Paderbornensis Episcopus similiter pro nobis & Ecclesia nostra Conradum de Elten majorem, & Wolmarum de Brencken milites ordinamus, & ad hoc constituimus, ut hujusmodi controversiam vel dissensionem in amicitia vel in jure terminent vel componant, ad quod faciendum predicti quatuor se fide data obligant & astringunt, & si aliquem ex predictis quatuor mori contingeret, aequi idoneus loco defuncti substituetur ab illo, ex cuius parte idem fuerat constitutus. & si quis coram dictis quatuor iuris sive amicitiam recipere recusaverit, veleorum dictis & ordinationi non aquieverit, illum vel illos, quicunque fuerint, in castris sive munitionibus nostris non defendemus, nec recipiemus, nec recipi permittemus ad damna aliqua facienda, vel pignora capienda. Nos vero Otto Paderbornensis Episcopus consensu & voluntate nostri Capituli, Ministerialium, Castrorum, Civitatis, & opidorum nostrorum accedente, obligamus nos, successores nostros, & Ecclesias nostram, & promittimus fide data, & juramento prestito corporali, eidem Domino Archiepiscopo, Ecclesia sua & suis successoribus sincere, toto posse nostro potenter & patenter communes suos injuriatores, excepta Ecclesia Moguntina nostra Metropoli, te eundem Dominum Archiepiscopum Coloniensem in jure suo pro viribus conservare, omni fraude & dolo penitus exclusis. Nos etiam Archiepiscopus predictus de voluntate & consensu Capituli nostri, Ministerialium, Castrorum, Civitatis & opidorum nostrorum obligamus nos successores nostros, & Ecclesiam nostram, & promittimus similiter fide data, & prestito juramento Corpori eidem Domino Episcopo Paderbornensi, Ecclesia sua ac suis successoribus contra omnes suos injuriatores fideliter assistere patenter, & ipsum in jure suo similiter pro viribus conservare, omni dolo & fraude penitus exclusis, suffraganeis nostris prorsus exceptis. In cuius rei testimonium & perpetuam firmatatem praesens scriptum nostris & Capitularum nostrorum sigillis, ac Venerabilis Patris Domini Osnabrugensis Episcopi sigillo, quod presentibus hinc & inde apponitur rogavimus, fecimus communiri. Et nos Capitulum Coloniense, & Capitulum Paderbornense Presentibus publice protestamur huic unioni & conventioni consensu, & auctoritatem nostram adhibuisse & adhibere, & sigilla nostra de certa nostra scientia apponuisse. Datum & actum in Nussia, Dominica, qua cantatur, Esto mihi, anno Domini M. CC. LXXXVII.

Non incongruum fuerit ex his literis observare Ministerialium nomine etiam comprehendi castrenses Episcoporum ac Principum quemadmodum supramonimns, eo nomine denotari etiam Episcopi Mareschallum, Pincernam, Dapiferum, & Camerarium, ceterosque clientelari beneficio obstrictos. Sifridus etiam ad haec pacta & foedera eo prior videri poterat, quod jam belli procellam, qua anno sequenti jactatus, sibi imminentem consiperet.

Episcopi

Episcopi sui exemplo urbs Paderbornensis cum Ottone Ra-
vensbergensi Comite hoc anno composuit. Controversia hæc
adeo exarserat, ut Comes pecora civium abduceret; cives vero
incolas Ravensbergenses in custodiam & vincula abriperent, multis-
que infestationibus se mutuodivexarent Paderbornenses & Ravens-
bergenses. Extant publicæ hujus pacificationis literæ, quibus ve-
tus amicitia redintegrata est.

Annus Christi. 1288.

Nicolai IV Pont. 1.

Rudolphi I Imp. 18.

Ottonis Ep. Pad. 11.

Quo dehinc tempore Rudolphus Cæsar cum florentissimo Funestum
triginta millium exercitu occupatus fuit per Burgundiam & Hely-
tiā in rebellium & prædonum castris expugnandis, cruentum
exarsit bellum in inferiori Germania ad Rhenum, quod totam prope
Westfaliā attraxit in societatem armorum, Ottone m̄que etiam
nostrum, ex foedere superioris anni cum Sifrido Coloniensi Archie-
piscopo inito; à quo & auxiliares Sifrido copiæ submissæ sunt. Au-
ctor est Trithemius supra centena armatorum millia convehisse.
Causa belli Ducatus Limburgensis, quem Walramus Dux sine here-
defilio anno 1281 extinctus vacuum reliquit. Huic cum sibi Adol-
phus II Montium Comes, Walrami Dux ex fratre nepos, vendica-
ret, obstitit Reinoldus Gelriæ Comes, qui Ducatum illum sibi ex dote
uxoris assertum volebat: duxerat enim Irmgardem Walrami filiam,
tametsi nullam ex ea prolem suscepserat. Geldro accessit Sifridus
Coloniensis Archiepiscopus, Montium Comitem aversatus; con-
tendebatque Limburgicum Ducatum esse feudum S. Petri ac Co-
loniensis Ecclesiæ, quem pro arbitrio, cui vellet, donare posset.
Montium Comes cum se Geldro & Archiepiscopo imparem vide-
ret, jus suum vendit Joanni Brabantiae Duci 23000 marcis; quam
venditionem à Rudolpho Cæsare probari petiit. Gelder interim
anno 1282 Limburgicum Comitatum occupat; quemadmodum
& Coloniensis venditionem Comitis Montium irritam pronuncia-
vit. Frustra exinde Brabantinus Geldrum ex Ducatu ejicere tenta-
vit, multaque frustra tractando agitata, donec conspiratione parti-
um hoc anno flamma publici belli erumperet. Brabantino iuxtere
Socialia arma Godefridus frater, Adolpus Montium Comes, Hen-
ricus Comes Waldecensis, Walramus Juliaci Comes, Everhardus
Comes Marcanus, Comes S. Pauli, Corties Loffensis, Episcopus
Leodiensis, cives Colonienses (quos Brabantinus Agrippinam in-
gressus contra Archiepiscopum suum armaverat) magnaq[ue] proce-
rum & nobilium multitudo. Cum Geldto & Sifrido Coloniensi
Archiepiscopo in societatem armorum venere Henricus Comes

Luxemburgicus, Walramus Comes Valckenbergius, Joannes Comes Limburgicus ad Lenam, Henricus Comes Westenbergius Archiepiscopi frater, Adolphus Nassoviæ Comes, quem postea Germania Cæsarem habuit; magna deinde Westfaliæ nobilitas, quam Sifridus ex Ducatu suo cum auxiliaribus copiis evocarat.

Dux Brabantiae postquam Colonensem Diœcesin evastasset, Woringam oppidum & castrum rogatu Colonensium obsidet, id Romani Buruncum dixerunt, crediturque ex quinquaginta Druſi Castellis esse inter Coloniam & Noveſum ad Rheni ripam, quod Sifridus Archiepiscopus ad referendos Colonenses præmunierat. Sifridus nunciata obſidione exercitum ad Rodenkirken luſtrat, quo cum Braweleriam deinde festinavit. Ibi cum in concilio militari plerique dicerent, exspectandas esse copias Bonnenſum, Andernacensem & Westfalorum, caſtraque inter Coloniam & Woringam ponenda, ad commeatum hosti præcludendum; Sifridus & Gelder aliorum ſententiis abducti, temere in hostem movent. Pugnatum; Junij ad Woringam ab ortu ſolis ad Vesperum cruentissimo prælio. Cladis cauſam dedere Geldriè pugna ad prædam versi. Victor ad ultimum Dux Brabantinus acies hostiles diſjicit. Captus Gelder à Guidone Comite S. Pauli, Sitridus Archiepiscopus ab Adolpho Montensi Comite: Vivipræterea in potestate Brabantini venere Adolphus Nassoviæ, & Theodoricus Meursiæ Comes. Inter celos occubuere Henricus Comes Luxemburgicus cum utroque fratre Henricus Westenbergius Archiepiscopi frater, multique alii nobile nec minus cruenta pugna Brabantinis fuit.

Ferunt à Colonensibus urbis claves in medium prælii canum curru proiectas, quo hortamento cives pro libertate urbē decertarent; sed hanc vulgi fabulam plerique explodunt; quod eo in bello non sit decertatum pro libertate Agrippinæ: neque id Sifrido Archiepiscopo integrum fuit, successoris jura in unum incertum prælii eventum dare.

Post partam Victoriam expugnata, soloque æquata Woringa. Inde Brabantinus Coloniam triumphans ingreditur, magno etiam plausu exceptus & in numerum civium adscriptus. At nulli vicitoriā insolentiores, quam Julianensis, Montensis & Marcanus Comites; hi uno impetu effusi ferro flammæque Colonensem Diœcēsin evastavere. Expugnata à Marcano Werla, dejectisque muris foliæ impletæ. Volmunſteinum & Iſenburgum caſtra, compluresq; per Westfaliæ Ducatum Archiepiscopi arces eversæ. Ita armis intēſtiniſ ſævitum inter Westfalos, postquam Comites ſensim principibus pares ferre non potuerunt Episcoporum potentiam, nec Episcopis refrenare licuit urbium & Comitum insolentiam.

Adolph⁹
Comes
Swalen-

Saniori consilio Adolphus Swalenbergensis Comes, ut in litore prefatur, pro remedio animæ & salute parentum suorum, Coenobio

nobio Mariæ Ordinis D. Benedicti apud nos liberalem prædij dona
tionem fecit, auxitque Cœnobium hoc tum viris religiosis florens,
quod à majoribus ejus conditum memoravimus. Consignata ta
bulæ in paterno castro Swalenberg, festo Purificationis B. Virginis,
anno M^cCXXXVIII; nec alij testes profertuntur, quām Albertus &
Guntherus Comitis fratres. Et Guntherus, quem in his literis Ca
nonicum & Thesaurarium Magdenburgensis Ecclesiae vocat, hic
ille est, quem supra electum Magdenburgensem Archiepiscopum
diximus, positoque Archiepiscopatu ad privatam Canonici vitam
redisse, ex qua Ottoni nostro in Paderbornensi Episcopatu subro
gatum memorabimus.

Annus Christi 1289.

Nicolai IV Pont. 2.

Rudolphi I Imp. 17.

Ottonis Ep. Paderb. 12.

Inter memoratos inferioris Germaniae motus, non minus per Gesta Cæ
Bohemiam, Burgundiam, & Ungariam tumultuatum; quare Cæ
sar hoc anno Agræ conventum principum indixit; rebusque felici
ter compositis, exercitum duxit in Burgundiam, expugnataque
Paternaco urbe, rebellem Burgundiæ Comitem, actoties periurum
hominem bello vicit, & invictula conjectit. Inde adversus Sabau
diæ & Montis Bellardi Comites progressus, utrumque captum ob
sequium Romani Imperij & fidem jurare coegerit. Ungariam sibi
Albertus filius Dux Austriæ domandam sumpsit; atque is postquam
priori anno interiorem Ungariam ingressus Possonium cepit, hoc
tursum anno Juvanum Comitem, Austriæ & Stiria provincias rapi
nis & cædibus depopulantem, armis subegit; expugnatisque xxxiv
prædonum arcibus, post cum alio exercitu ex Austriis, Carinthiis,
Stiriis, Bavaris & Bohemis, Gundam urbem, Juvani sedem, diffici
oppugnatione tandem cepit, evertitque. Visi tum Cæsar & filius
bellica fortitudine armorumque gloriâ inter se decertare.

Turbine superioris anni discussio, sensim ad quietem redit Inferior Germania Westfaliaque. Et hoc ipso etiam anno Sifridus
Coloniensis Antistes è castro novo in quod eum Montium Comes
conjecerat, liberatus est; quod Colmariensium annalium per id
tempus scriptor retulit: acceditque Browerus, à quo refertur Boe
mundus Trevirensis Archiepiscopus hoc anno 8 Septemb. à Sifrido
Coloniensi Archiepiscopo, Friderico Duce Lotharingiæ, magnoq;
nobilitatis comitatu in urbem suam introductus. Sanè Nicolaus
Pontifex, qui pro liberando Archiepiscopo magnopere laboravit,
literis anno proximo de liberatione gratulatur; ut falli Trithemium
necessitatem, qui Sifridum septennio in carcere hæsisse scribit. Magni
interim stetit Sifrido liberatio; jussus enim Waldenbergam, Roden
bergam,

berg. Be
nefacit
Cœnobio
S. Mariæ.

in Ton
in Tenui
is aliq[ue]
is aliq[ue]
is aliq[ue]

Amal.
Colmar.
Trithemius
in Chron.
Sterio in
Annal.
Hist. Austr.

bergam, Wendenam, Asp clam & Widam, aliaque partim oppida, partim castra cedere Montensi, spondere que nunquam Woringam abs se instaurandam. Non his dejectus Archicishopus Brulam castrum in locum Woringae muniit, quo freno Colonienses continuit; nec multò post Adolphum Montium Comitem, mutata fortunæ scenâ, cepit, & in tettum carcerem conjectit; si qua tamen hujus captivitatis fides, de qua nihil Levold⁹ in Marcanis suis meminit,

Otto Episcopus Pa-
scopus Pa-
derb. Pri-
vilegia ci-
vitatis
Braculen-
sis confir-
mat.

Otto Episcopus noster, ne quæ flamma tumultuarij hujus belli Dioecesis suam afflaret, Vicinorum foederibus, & concordia suarum civitatum se præmunxit; ejus rei gratia urbi Brakelensi, ob fidam hactenus navatam operam, vetera privilegia instauravit, ac novis etiam decoravit; quod hisce literis consignatum est.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Episcopus, Decanus, totumque Capitulum ibidem, praesentibus publicè protestamur, quod discretos viros, Judices, Consules ac universos et singulos opidanos in Braco ex nunc in antea tanquam nostros Burgenses in suis agendis et negotiis intendimus fideliter promovere, promittimus nibilominus fide data prædictis Burgensibus, quod extra ipsos et ipsis exclusis nullas treugas dabimus, nec admittemus in presenti guerra, nec etiam imbibimus aliquam compositionem cum nostris adversariis, nisi prædicti Burgenses semper in perpetuum manserint apud nos et Ecclesiam Paderbornensem in compositionibus et in treugis. Ad ampliorem verò cercitudinem Nos Wernerus Decanus, Hermannus Scholasticus, Remboldus Thesaurarius, Widerinus de Qsede, Fridericus de Hervordia, Amelungus de Driborg, Otto de Retberg, Georgius de Sola domo, Theodoricus d. Itere, Jordanus Slavus, Lippoldus de Amelungessen, Ludolfus Marsacus, et Herboldus de Sosato Canonici Ecclesie Paderbornensis. Item Volcamarus de Brinke, Conradus Senior de Etlen, Conradus Junior, Lippoldus de Etlen, Wilhelmus de Verende, Joannes de Cleverdessen, Albertus et Wernerus fratres dicti Cancri, et Ludolfus de Elmeringhusen milites, Joannes et Hermannus fratres dicti de Driborg, Mengerus de Grafhem, Hermannus de Hyrc et Stapelfamuli fide iussores unanimiter constituti promittimus fide data omni a prædicta ex certa scientia et voluntate Capituli nostri prædicti ministerialium Ecclesie Paderbornensis, si dictum Dominum nostrum Ottontem mori aut captivari contingere, in violabiliter observari. Datum Paderborna, actum in Monasterio, in Capella Sanctæ Mariae; in cuius promissionis et obligationis testimonium praesentem paginam Nos O. et Capitulum prædicti dedimus Sigillis nostris appensis dictis Burgensibus roboratam VII Kal. Octob. Anno Domini MCLXXX nono.

Vicitur urbs Brakelensis, quæ una vetustissimarum hujus Dioecesis est, fidem suam Ottoni Episcopo & successoribus publicis hisce literis obligavit.

Nos Judex, Consules, et universitas Burgensium in Brakele tenore praesentium recognoscimus, publicè protestantes quod nos et singuli nostri Burgenses apud Venerabilem Patrem et Dominum Episcopum Paderbornensem ac-

suum Successorem, nec non apud Capitulum et Ecclesiam Paderbornensem bona fide in perpetuum permanebimus, ac ipsis, Episcopo, Ecclesia sua in parte sua et in omnibus intendimus obedire tanquam fideles Burgenses Dominum suo vero, et haec sub fidelitate sibi praestita promittimus bona fide. In cuius obligationis et fidelitatis testimonium dicto Domino nostro Episcopo ac sua Ecclesia presentem paginam ex certa scientia et voluntate singulorum Burgensium nostrae civitatis sigillo dedimus roboratam. Datum et actum Brakelie in Cœmiterio sexto Kalend. Octobris, anno Domini Millesimo, ducentesimo, octuagesimo nono.

Exustum est per id tempus templum ac Cœnobium Minoritatum in urbe Paderbornensi; quare impetrarunt hoc anno Fratres ejus ordinis Româ literas à decem Episcopis consignatas, quibus indulgentur peccatorum noxæ, quotquot liberaliter ad ruinas ejus incendijs subvenerint.

Annus Christi 1290.

Nicolai IV Pont. 3.

Rudolphi I Imp. 18.

Ottonis Ep. Pad. 13.

Minoritæ
Pader-
bornen-
ses ex-
istum
Cœnobi-
um suum
restaurare
inten-
dunt.

Subit nunc annus seculi hujus nonagesimus, Comitiis Erfurdiensibus celebris, de quibus ita Sifridus Presbyter. Anno MCCXC Rex Romanorum Rodolphus intravit Thuringiam, reformans pacem non solum illi terra, sed et aliis in confinio ejus, et convocans Principes, et multos nobiles, in convivis et deliciis cum eisdem mansit in Erfordia civitate per plures dies. Fueruntque secum ibidem filii sui Albertus et Rodolphus Dux Austriae, qui adhuc vixit, licet de morte sua anticipando dictum sit: filia valde cœquoque ejus futura regina Bohemiae; item ducissa Bavariae, et ducissa Saxoniae, et aliae multæ nobiles femineæ. Rara Cæsaræ felicitas, cui quinque simul generos, Wenceslaum Regem Bohemiae, Albertum Ducem Saxoniae, Ludovicum Palatinum Rheni, Ottomem Ducem Bavariae, & Marchionem Brandenburgicum, quibus ejus filiae denuptæ erant, regali convivio in tanto Principum congressu, tractare concessum. Scriptor etiam historiæ Thuringiæ refert Rudolphum Imperatorem accessisse Erfurtum cum quadraginta Germaniæ principibus. Hi vero Principes recensentur à Monacho Erfurtensi, auctore que additio num ad Lambertum Schafnaburgensem: nimis rurum ex Principibus Ecclesiasticis convenere Archiepiscopos Moguntinensis, Archiepiscopos Saltzburgensis, Archiepiscopos Magdenburgensis: Episcopi Simplices: Heribolensis, Babenbergensis, Hildenesheimensis, Paderbornensis, Neuburgensis, Mersburgensis, Misnensis, Tolnensis, Laventinensis, Halberstadiensis, Eistetensis, Verdunensis, Constantiensis: Abbas Fuldensis, Abbas Hersfeldensis. Principes sæculares: Marchio de Brandenburg et frater ejus, Marchio Fridericus Misnensis, Lantgravius Albertus cum filiis suis Friderico et Ticemanno, Dux Henricus de Brunsvic et Fratres ejus Albertus et Wilhel mus, Henricus Lantgravius Hassia, Rex Bohemiae, Dux Austriae, Rudolphus filius

filius Rudolphi Regis, Dux Bavariae, Dux Carinthiae, Dux de Lunenburg, Dux Saxonie gener Regis Rudolphi: Comes Guntzelinus de Zwoern, Comes de Catzenelnbogen, et filius ejus, qui ibidem obiit; item filius ejus Comes de Brenjuvenis, qui ibidem obiit sine herede: Dux de Meckilburg, Comes de Anhalt, duo fratres de Hohenlohe, quorum unus ibidem obiit: item alius de Hollo; item Burgravius de Nurnberg, et multi alii. Eosdem fere ex hoc celebri conventu percenset Engelhusius, interque Archi-episcopos addit Colonensem. De his quoque comitiis auctor Paralippomenon ad Ursbergensem, multosque ex his introducit Episcopos, & Duces, quibuscum Rudolphus Cæsar Erfordiam hoc anno ingressus. Quapropter cum hi auctores à nobis producti convenient in annum hunc Mcccxc, quo Comitia hæc Erfurti celebrata sunt, erroris comperti sunt Stero & Everhardus in annalibus suis, qui a Tusculano Episcopo, Apostolicæ Sedis Legato, celebratam Synodum Herbipolitanam, de qua supra retulimus, in hunc annum conferunt, permiscentque cum Erfurdensibus hisce comitiis; cum illa Episcoporū Synodus, hæc publica Imperii ac Principum Comitia fuerint; in quem etiam errorem se ab Everhardo Scriptore passus est abduci Binus. Certè annalium Colmariensium auctor dum hoc anno Rudolphum Cæsarem memorat Thuringiam ingressum, & magna pro dignitate gessisse, satis hæc comitia designare visus est; in quibus, ut ceteri quoque scriptores tradidere, multa præclarè constituta sunt, tot Principum auctoritate & concordia, ad pacem in Imperio firmandam, quod unicum Cæsaris semper negotium fuit. Et verò cum nullum hactenus malum Imperium magno afflixerit, quam illa latronum & prædonum multitudo; tanquam debellatis circum barbaris nationibus, & ad Christi fidem perductis hæc intestina pestis successisset ad viscera Imperii dilaceranda; Cæsar evocato in Thuringiam exercitu, supra LXVI castra munitionesque prædonum diversis per Thuringiam & Saxoniam locis funditus evertit; quemadmodum superioribus annis in Alsacia, Suevia, Burgundia, Austria, ac superiori Germania fecerat. Addunt scriptores Cæsaris hujus sententiā una die viginti novem ejusmodi nefarioris homines Erfurti captos suppicio affectos esse. Et Cæsar, qua erat severitate in turbatores pacis, ea liberalitate visus in exornandis bene de Repub. meritis; quos inter in hoc congressu Principum Comitem Zolleranum, sorore genitum, Burgravium Nurenbergensem extulit. Celebres ab eo Burgravii ad Fridericū, quem Sigismundus Imperator Marchionem Brandenburgensem dixit. Wenceslao præterea Regi Bohemiæ ac genero Cæsaris Pincernæ Imperii & Electoris dignitas confirmata. In his quoque Comitiis, quia Otto Episcopus noster, ut diximus, præsens fuit, Cæsari cum primis carus, Cæsar singulari privilegio Ottoni potestatatem fecit construendi duas munitiones adversus iufestantium hominum insolentiam, quod hoc diplomate VII Idus Maji dato accepimus,

Rudol- plus Imp. facultatem dat Ottoni Episcopo

Nos Rudolfus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus! Ad universorum notitiam tenore presentium volumus per venire, quod nos venerabili Ottoni Padelburnensi Episcopo et Principi nostro dilecto presenti serice concedimus, et auctoritate Regia indulgemus, ut in sua Dioecesi duas munitiones edificare et construere valeat contra adversantium turbines oppressorum. Dantes sibi has nostras litteras in testimonium superdictorum. Datum Erfordie VII Idus Maii, ind. III, anno Domini M^o CC Nonagesimo, Regni vero nostri anno XVIII.

Solato Principum conventu, Cæsar ex Thuringia in Saxoniam est digressus, quod ceteris scriptoribus silentibus annalium Colmariensium auctor, ordinisque D. Dominici sacerdos, æqualis eorum temporum, his paucis verbis ad hunc annum consignavit: Rex Rudolphus in Saxonia multa laudabiliter peregit. Quanquam quo usque interiora Saxoniae intrarit, aut quæ ab eo gesta sint, à nullo nostratum scriptore notatum repererim: haud dubium interim, quin prisco Cæsarum & Regum instituto præcipuas inter Albim, Vinsurgim & Rhenum Episcoporum & Principum urbes inviserit, jus dixerit, & pacem concordiamque populorum firmarit; nam magnam anni partem in his regionibus consumpsit; & in Thuringiam reversus mense Octobri Erturti pro tribunali jus publicè, antiquo. rum Regum more, dixit; quod ex hisce tabulis, Abbatii Werthinensi datis, facile æstimare fas erit.

Nos Rudolfus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus. Ad universorum notitiam tenore præsentium volumus per venire, quod nobis sedentibus pro tribunali apud Erfordiam comparuit in judicio coram nobis sufficiens procurator venerabilis - - Abbatis Werdinensis Principis nostri dilecti, qui ipsius Abbatii nomine proponebat, an aliquis vasallus, vel alter quicunque, qui bona tenet à Domino quocunque nomine constanter possit alienare, vel distrahere illa bona Domino suo super hoc nullatenus requisito, et de nostrorum procerum consilio sententialiter extitit diffinitum, quod neque vasallus, vel alter aliquis fidelis præter scientiam Domini ipsabona, quæ tenet à Domino, non possit alienare, vel distrahere quoquomodo, et si contrarium fecerit, ipsabona ad manus Domini devolvuntur, et de ipsis Dominus poterit ordinare pro sua libito voluntatis. Hujus reitestes sunt illustris Albertus Dux Saxoniae Princeps et filius noster dilectus. Nobiles viri Fridericus Burgravius de Nurenberg, Eberhardus Comes de Catzenellenboge, Ludevicus Comes de Oetingen, Gerlacus de Brubergh, et Conradus de Winsperch. Strenui viri de Bappenheim Marschalcus Curiae nostræ, et - - Magister Curiae nostræ, et alii quamplures fide digni. In cuius rei testimonium præsens scriptum Majestatis nostræ sigillo fecimus communiri. Datum Erfordie XII Kalend. Novemb. Indictione * III Anno Domini MCC Nonagesimo, Regni vero nostri anno decimo octavo.

Præclarè tum adhuc agebatur in Imperio, cum Reges et Cæsares pro tribunali ius dicentes, et lites ipsi dirimerent, quæ nunc per tot impensas et ambages in tot annos circumducuntur.

Y

Otto

* al. III.

Otto Episcopus noster postquam in Diœcesin reversus, nihil antiquius habuit, quām omni diligentia curare sacra, singulis jura reddere, & cives sibi demereret. Ex his quia Warburgenses benignè tandem receperē S. Dominici religiosos viros in Ecclesiam & fundum, Otto ipsis curiam inferiorem, veterique oppido adjacentem, facili pretio una cum fundis transcripsit, & secundum Wigboldi jus ab omni pensione liberam permisit; id quod Cleinenbergæ in op. pidot transactum, consentiente H. Præposito, W. Decano, H. Scholastico, R. Thesaurario, G. Cantore, & Capitulo; præsentibus vero Egberto de Spegel, Conrado de Etlen, Lippoldo Dapifero, Werne. ro dicto Cancro, Ravenone & Conrado fratribus de Pappenheim, Gerardo Schulteto militibus, Henrico & Conrado de Epe, Joanne de Welleda, Henrico Judeo Advocato, Henrico Judeo Seniore, Theodorico, Joanne & Gerardo fratribus de Norde, coeterisque castrensis in Watbergen, Anno Mccxc, die Cosmæ & Damiani Martyrum.

Annus Christi 1291.

Nicolai IV Pont. 4.

Rudolphi I Imp. ultimus.

Ottonis Ep. Paderb. 14.

Ptolema. Annus insequens funestus Christianæ Reip. quo Ptolemai. is in Ori- quæ unica in Palæstina restabat Christianis urbs, expugnata à Solda. ente amittitur. nulo sexus & tatisque discrimine, postquam supra ducentos annos. Sefridus Presb. tot expeditionibus & tanta bellorum mole frustra laboratum per. Stere Albert. terra sancta recuperandâ. Causa affertur à Sterone multitudi imp. Arg. rantium ex diversis nationibus, discordiaque, qua totus demum. Oriens amissus. Ceteri, qui superstites fuere Christiani, in Cyprum profugere. Accessit Rudolphi Cæsaris mors tristi non minus casu. Moritur Rudolphus Imperator. is tamen hoc anno Francofurti primùm Principum conventum egit; in quo cùm multa de stabiliendo regno pertractasset cum Principi. bus, cœpit de Alberto filio Duce Austriae in Regem Romanorum subrogando consilia agitare; id cùm proceres plerique abnuerent, Argentinam discessit. Inde jam senex, ac militiae laboribus prætra. ctus, cum letalem morbum contraxisse à medicis intelligeret, Spir. ram se deportari jussit, dictans, ut per omnem vitam facetus erat, multos illic sibi Reges conveniendos esse. Quo satis innuebat, tu. mulum ibi se querere apud consepultos tot Romanorum Reges. Eo dum properat, Gerreshemij ex itinere xviii Cal. Augusti, festo nimi. rum divisionis Apostolorum, ut monumenti inscriptio Spiræ indi. cat, moritur; tametsi Albertus Argentinensis, alijque, pridie Cal. Octobris obiisse velint; quo die forte Spiræ tumulo illatus; nam cò deportatus, humatusque est in Cathedrali Basilica. Princeps fuit

fuit staturā formāque corporis decorā, capite haud magno, crinibus raris, nase aquilino, cibi potusque continentia, dum vixit, admirabilis, prudentia, bellica fortitudine, religione magnis cæsaribus exæquandus; à quo collapsum Imperium restitutum. Vixit annos tres & septuaginta, imperio in xix prorogato: primus qui Imperii dignitatem in familiam Austriacam invexit. Inde supra quadrigenitos annos ad Leopoldum, quo regnante hæc scribimus, per xiii cæsares producti; quâ felicitate diuturnitateque apud nullam adhuc familiam, neque à Julio Cæsare ad Carolum M. neque ab illo ad hanc ætatem Imperium Romanum constituit.

Cœpit hoc anno Westfalia rursum conturbari Everhardi Mar- cani Comitis insolentiâ; is quia victoria superiori inflatus armatos tur Episcopus Osnabr. & Comes marcang, circumferebat milites, irruptionem fecit in Osnabrugensem Dioce- sin. Belli causa prætexta tutela Ottonis Teclenburgensis Comitis, quam & Engelbertus pater Teclenburgensis suscepserat; re autem urebat Marcanum, arcem Teclenburgensem ante biennium pro 900 marcis Conrado Osnabrugensi Episcopo oppignoratum. Con- radus Episcopus ubi didicit Marcanum sibi imminere, imploravit opem fratrum suorum, Ottonis Episcopi nostri, & Comitis Ritber- gensis; Sifridi præterea Coloniensis Archiepiscopi, Conradi Min- densis Episcopi, Comitis de Lippia, aliorumque Westfaliæ pro- rum; qui dum Osnabrugum venissent, copiis nondum in unum contractis, Marcanus militari agmine expeditus, verno jejunijs tem- pore in Dioecesin Osnabrugensem prorupit, grastatusque octo die- bus per agros & pagos, cum prædain Marchiam recessit. Quo even- tu cetera peracta, scriptorum silentio intercidit.

Non destitit interea Otto Episcopus diversis Cœnobii bene- facere; nam & Gerdenibus Virginibus ratam habuit Venditionem agrorum, tabulis Paderbornæ pridie Nonas Aprilis confectis: & Cœnobia Virginum in Beringhusen decimarum proventus, quos Adolphus & Albertus fratres Comites de Swalenberg beneficio Epi- scopi Paderbornensis olim acceperant, cesserantque Virginibus, Otto Episcopus liberali quoque donatione sua permisit, palam in literis, quæ sexto Calend. Septembris consignatae sunt, professus, ad inopiam sacrarum Virginum, Deo quotidie famulantium, sublevan- dam omni studio Episcopum debere esse pronum.

Annus Christi. 1292.

Nicolai IV Pont. ultimus.

Adolphi Regis I.

Ottonis Ep. Pad. 15.

Excessu Rudolphi Cæsaris Imperium in pristinos fluctus revol- vi cœpit; incunte enim anno Electores renunciârunt Adolphum Nassoviae Comitem Romanorum Regem, virum quidem magnitu- dine

gem eli-
 gitur,
 opera &
 astu maxi-
 mè Mo-
 guntini
 Archie-
 piscoli.
Annal.
Colmar.
Chron.
Colon.
Brovverus
Paralip.
Urisberg.
 dine animi, & bellicis artibus egregium, sed qui nec opibus, nec po-
 tentiâ, nec auctoritate, ut Trithemius scribit, majestatem Imperij
 sustineret. Trium id Archiepiscoporum studio factum, Gerardi
 Eppenstenij Moguntini Archiepiscopi, quem consangineum habe-
 bat Adolphus, Sifridi Colonensis, cui contra Brabantinum militâ-
 rat, & Boëmundi Trevirensis, cuius cliens erat. Quo præterea astu
 Moguntinus cæterorum suffragia occupârit, denarrat Cuspinianus.
 Habebat Rudolphus Cæsar quatuor Electores generos, certaeligen-
 di Alberti filij munimenta, ut sperabat; ex quibus Rex Bohemiæ suf-
 fragium suum Moguntino detulit, eligendi, quem vellet, dummodo
 Albertum Rudolphi filium non faceret Regem. Tam altè hærebant
 patris vulnera, et si ipse Cæsar gener esset. Albertus Saxoniae Dux,
 cum à Moguntino accepisset, suffragia concurrere in Ducem Brun-
 swicensem, quem sibi infestum habebat, suum quoque suffragium
 Moguntino dedit, ea spe fretus, fore, ut Albertum Austriae Ducem
 eligeret. Pari arte Ludovicum Palatinum circumvenit, is enim
 cum Albertum Austriae destinaret regno, Moguntinus illi renun-
 ciavit, frustra pro Alberto agi, quando Electorum suffragia jam in
 Regem Bohemiæ parata sint, quem Palatinus maximè exosum ha-
 bebat: quodolo impetravit à palatino, ut suum quoque suffragium
 sibi permitteret, modo Bohemiæ Regem non eligeret. Restabat
 Brandenburgici suffragium: at cum per id tempus duo Brandenburgi
 Marchiones Joannes & Otto de potestate eligendi contenderent,
 Ottoni persuasit, ut jus suffragandi sibi permitteret; nec enim Joannem
 patrum id sibi vendicare posse. Otto quoque Bojus, qui
 haud minus quam palatinus sibi eligendi jusvendicabat, per Legato
 Moguntini arbitrio se permisit, dummodo Albertum Austrum non
 diceret Regem. Tam fallax inter tot generos affinitatis fides, post
 quam ad certamen æmulationis perventum. His per Moguntinum
 in hunc modum compositis, renunciatur Francofurti Adolphus
 Nassoviæ Comes Romanorum Rex; qui è vestigio Coloniam
 descendit, atque inde Aquisgranum deductus, augustalibus cere-
 moniis à Sifrido Colonensi Archiepiscopo, festo S. Joannis Baptiste,
 inungitur, simulque Irmargina, Gerlaci Limburgici filia, Adolphi
 conjux, regina coronatur. Adolphum deinde, qui trium Archie-
 piscoporum studio electus erat, Regem Clericorum haud secus
 quam Rudolphum olim dixerat.

Synodus
provin-
cialis Mo-
guntina
Trithemius
in Chron.
Hirsau.
Serrarius
in Gerardo.
 Celebrem quoque per id tempus Moguntinus Archiepiscopus
 Metropolitanus noster synodum egit Aschaffenburgi; ad quam
 provinciales Episcopi convenere, Eistadensis, Spirensis, Augustanus,
 Heribolensis, Bambergensis, Hildesimensis, & Wormatiensis, cum
 magna Abbatum, præpositorum, Decanorum & presbyterorum
 frequentia. Multa in ea provinciali synodo ad res Ecclesiastica
 sarcendas statuta memorat Trithemius & Serrarius. Utrumne O-

to Episcopus noster cum ceteris ejus Metropolis Episcopis evocatus accelerit, et si verisimile sit, incomptum habeo.

Nec enim aliud ex hujus anni memoria reperio de Ottone, quād Comitiam sive jurisdictionem super Tringen aliasque villas xxxvi marcis emerit à Bertholdo Canonico Paderbornensi, ejusque fratribus nobilibus Ottone & Friderico de Everstein. Testes hujus emptionis proferuntur *Albertus nobilis de Svalenberg, Gerhardus de Sunnighusen, Burchardus et Lippoldus fratres de Etlen, Henricus de Immerßen, aliquae complures.* Uti hæc anno MCCCXCI, festo S. Scholastica Virginis, publicis tabulis consignata sunt.

Ad sunt & aliae literæ, quibus Otto Episcopus largam bonorum Ottonis donationem fecit Abbatissæ & Cœnobio Virginum ad S. Udalri. Ep. beneficium in urbe Paderbornensi, provocatus nimirum singulari Virginum Deo quotidie famulantium pietate; nihilque impensis habuit integerimus Episcopus, quād ut omnia suæ Diœcesis Cœnobia cultu veteris disciplinæ exornaret.

Annus Christi 1293.

Sedes Vacat.

Adolphi Reg. 2.

Ottonis Ep. Paderb. 16.

Novi subinde Regis auspiciis collectus exercitus ad Rhenum, Rex Alsatii Coloniensis, Moguntinus & Trevirensis Archiepiscopi, ceteriq; Episcopi ac prœceres suas copias conjunxere, quibuscum Adolphus Rex Rhenum ascendit; castraque assedati sunt Coloniensis & Moguntinus Archiepiscopi in Alsatiam aduersus Anselmum Rapozstenij Dominum, Imperio rebellem; nam postquam Colmaria, Princeps Alsatiæ urbs, proditione Rapotzsteinio in potestatem data, visus est toti Alsatiæ inhiare. Quare Colmaria post sex hebdomadarum obsidionem expugnata. Praefectus urbis ex fuga retractus rotæq; impositus per castra circumducitur, tribus dexteræ digitis ad stipitem arrestis, quod perjurij signum Rex populo esse voluit. Quād poenâ contentus Rex ad preces Basileensis Episcopi turri inclusit: Rapotzsteinio similiter vita, rogatu Argentinensis Episcopi, condonata. Per id tempus accessit Regem Albertus Dux Austriae, Regique se submittendo, Austriae feudi beneficio accepit; ac cum vicissim Rex filiam Ducis filio suo expeteret in matrimonium, quæsivit à Rege Dux, utrumne filiam suam principem facere posset; nimirum an filiam suam uni filiorum dare, quem se principem facturum promitteret? quo quantum offensus Rex, tanta inter utrumque æmulatione accensa.

Rebus in Alsacia compositis, Rex in Thuringiam cum exercitu *Histor. Thuring.* movit, non tam Reip. quam privato lucro invitatus. Enimvero Albertus Thuringiae Landgravius ex dissidio cum filijs ipsos demum filios

filios exheredes scripsit, Thuringiamque Adolpho Regi emendam obtulit; ideo Rex ad capiendam possessionem festinabat; qua re magnam sibi principum cumulavit invidiam, belloque non minus difficulti se implicuit.

Sifridus
Archiep.
Colon.
Marchia-
m infe-
stans à
Comite
Lippiensi
repellitur.
Levoldus.

At Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, quem annales Colonienses magna splendore ducentorum phaleratorum equorum, tentorioque centum pedes longo & lato spectatum in castris ad Colmariam referunt, Rege in Thuringiam abeunte, rediit in Diocesin, ulturus Everardum Marcanum Comitem. Et jam Marchiam armatus ingressus erat, cum Simon Comes de Lippia, qui absens Marcaei provinciam administrandam susceperebat, Archiepiscopum retudit; ac mox etiam Marcanus, quod absens Regem in Thuringiam sectatus, accepto periculo, in Marchiam properavit, festoque Natalis Christi suis adfuit.

Fundatur
Collegi-
um Cano-
nicorum
Bilfeldiae.

Quædum illi armis inter se agitant, longè salubriori consilio atque opere, Otto Comes Ravensbergensis una cum Hedwige coniuge, sorore Ottonis Episcopi nostri & Conradi Osnabrugensis, condunt dotantque Bilfeldiae, in primaria Comitatus sui urbe, Collegium Canonicorum, æde parochiali B. Virginis in Collegium mutata; in quo sacerdotes quatuor, Diaconi quatuor, totidemque subdiaconi Deum quotidie colerent: Evocati ad consensum filij, Ludovicus Praepositus Collegij Osnabrugensis ad S. Joannem, quem postea Osnabrugensis Ecclesia Episcopum habuit: Hermannus Praepositus Tungensis, Otto Canonicus Osnabrugensis, ac Bruno Juvabit nunc ipsius Comitis literas pietate Christianâ & spe æternæ mercedis plenas, quibus Collegium hoc suum dotat, & ab omnibus propriæ advocatione liberum esse voluit, subjungere.

Nos Otto Comes et Hadwigis Comitissa de Ravensberg Capitulo Canonicis Ecclesie Beatae Mariae Bilfeldiensis, Paderbornensis Diocesis, tam vita præsentis commoda quam futurae. Bonæ rei operam dare, et præsentis vitæ habere subsidium, et æternæ retributionis præmium enitimus exspectare. Quapropter pro remedio animarum nostrarum vobis et Ecclesie vestre, quan nos de consensu Reverendi Patris ac Domini nostri Ottonis Paderbornensis Episcopi in honorem Dei et memoriam Sanctæ Mariæ prædictæ, et Beati Georgii Martyris fundamus, ac possessionibus seu prediis, tam rusticis quam Urbanis, nec non servis, agricolis et Colonis vestris immunitatem ac libertatem concedimus ab omni exactione tam rerum quam servitii temporalis, voluntates ut prædicta Ecclesia vestra, domus et curia vestra infra immunitatem claustris vestri constituta, ac familia vestra domestica ea immunitate seu libertate vel privilegijs gaudent, quibus alia Ecclesia Collegiatæ, domus, et curia, nec non familia canonicorum de jure gaudere noscuntur: vobis nihilominus specialiter concedendo, quod immunes sitis ab omnibus contributis, vigiliis vel custodiis, et defensionibus à civibus, vel oppidanis, seu aliis in predicto oppido Bilfeld commorantibus communiter faciendis. Ut autem

temprabendas competentes sortiri possitis, Ecclesias Parochiales ejusdem oppidi, tam novi quam veteris, in quibus jus Patronatus habemus, de consensu ejusdem Reverendi Patris et Domini Episcopi Paderbornensis et Capituli ducimus concedendas; nobis tamen jure Patronatus in collatione præbendarum per omnia reservato. Ceteram in electione Decani, Thesaurarii et Scholastici nihil juris nobis vel hereditibus nostris reservamus, sed liberaliter capitulo et canonicis committimus memoratis. Recognoscimus insuper, quod ne nos, nec heredes nostri aliquam advocatiam habemus in bonis dictæ Ecclesie vestrae, nec possumus aliquatenus vendicare. Præterea damus vobis et cilibet vestrum jus et communem usum in pratis, lignis et pascuis communibus, sicut alii in Bilefeldo morantes oppido noscuntur habere. Ceterum in eadem Ecclesia duodecum præbendas de dicti patris ac Domini Episcopi et Capituli Paderbornensis prædicti consensu taliter ordinamus, ut quatuor ex illis sint Sacerdotes, quatuor Diaconales, et quatuor Subdiaconates, ita ut nulli Canonicorum fructus præbenda ministrantur, donec promotus ad sacrum ordinem fuerit, quem debita sibi præbenda requirit, nisi per decanum et Capitulum alter fuerit ordinatum, nec alii quam residenti personaliter; nisi in negotio Ecclesiae, vel causa studii de licentia Capituli quenquam abesse contingat. Prædictam verò concessionem et ordinationem de consensu et voluntate honorabilis viri Domini Ludovici Præpositi sancti Joannis Ecclesie in Osenburg esse et processisse præsentibus protestamur. Et nos Hermann⁹ Præpositus Tungrensis, Otto Canonicus Osnabrugensis, Ludovicus et Bernardus fratres prædictorum Comitis et Comitissæ filii heredesque legitimi supradictam concessionem et ordinationem per omnia ratam et gratam et firmam tenebimus et tenemus. Et in testimonium et certitudinem pleniorem præsens cedula Sigillis videlicet comitis et comitissæ prædictorum, ac venerabilium virorum Dni Ludovici et Hermanni supradictorum communitur. Datum et actum anno Dni M C C nonagesimo III. II Idus Julij.

Hanc verò Collegii fundationem uti Otto Episcopus noster, Et ab Ot-
inter cuius sacræ jurisdictionis limites Bilfeldiam Comes profitetur, tone Ep.
ratam habuerit, hisce literis posteritati relictum est. Paderb.
confirma-

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesie Episcopus, universis, ad quos tur,
præsentes litteræ per venerint salutem in eo, qui est omnium vera salus. Cum
nihil sit quod lumine clariore præfulgeat, quam in viro nobili recta fides, et ni-
hil sit, quod ita nequeat occasui subjacere, quam vera religio; nam cum utraq[ue]
rectorem vitæ vel luminis respiciant, rectè et tenebras respiciunt, et ne-
sciunt defectui subiacere. Quamobrem fidem et devotionem ac reli-
gioositatem nobilis viri Domini Ottonis Comitis in Ravensberg affinis
nostris deotissime commendantes ex eo, quod ut religio et divini Numinis
cultus angeatur, in novo Oppido Bilfelde Domini sui, districtus nostræ Dio-
cesis, collegiatam Ecclesiam Canonicorum secularium de Parochiali Eccle-
sia ejusdem novi oppidi fundare, et eandem suis rebus dotare ad honorem om-
nipotentis Dei, et gloriose genitricis ejus Virginis Beatae Mariae intendit. Nos
eidem Comiti cupientes cooperari, quatenus honorum operum ejus efficiamur
par-

participes, ut, quemadmodum pia devotione concepit, perficiat, et Ecclesiam eandem collegiatam de parochiali fundet et dotet de rebus suis, ut dictum est, et de fructibus, proventibus, obventionibus et oblationibus Ecclesiarum veteris et novi opidorum in Bilsfelde, ita quod huiusmodi fructus, proventus, obventiones et oblationes inter Canonicos ipsius Ecclesiae Collegiatæ dividantur aequaliter et distribuantur, eidem nobili viro, de consensu et benevolâ voluntate Thiderici de Bilsfelde Präpositi, Hermanni de Sunichusen Decani, et totius Capituli Ecclesiae nostræ, plenam concedimus facultatem, volentes, ut, postquam in dicta Ecclesia, in opido memorato conventus Canonorum secularium fuit institutus, eadem Ecclesia, et persona ipsius Ecclesiae, ac familia eorundem, nec non bona eorundem mobilia et immobilia omnibus libertatis et immunitatis et commoda, quibus Ecclesia jure gaudere debent, et præcipue, quibus Ecclesia S. Petri nostræ civitatis Paderbornensis gaudet in personis, rebus et familiis, gaudeat, et gaudere debet in perpetuum indiscesse. Item volumus et concedimus, ut, postquam dicta Ecclesia Collegiata fundata fuit, et persona institutæ ad eandem, videlicet duodecim vel plures, in ipsa prima institutione, et postmodum in subsequentibus institutionibus, sive provisoriis, jus institutionis sive patronatus dictus nobilis vir Comes in Ravensberg habeat, et idem jus institutionis sive patronatus ipsius Domini Comitis transseat in heredes. Item volumus et concedimus, ut redditus, proventus, obventiones et oblationes omnes, ac omnia jura spiritualia et temporalia dicta Ecclesia in Bilsfelde apud dictos Canonicos ejusdem Ecclesiae integraliter manent, contributionibus auctoritate Diaconis faciendis, nec non procurationibus et omnibus iuribus Archidiaconi loci salvis; ita tamen ut Diaconus ex eorundem Canonorum electione, et nostra, sive successorum nostrorum confirmatione Canonicè ordinetur; et ut dictus Decanus ad regendam prochiam ab Archidiacono loci curam recipiat animarum; et occasionis hujusmodi curæ idem Decanus tenebitur dicto Archidiacono planam servare obedientiam, et ad exactiōnem omnium mandatorum ipsius, si cut tenebatur sacerdos, qui in omnibus annis retroactis rector exstitit seu provisor. Si qui autem hujusmodi concessiones nostras, quas deliberato consilio decrevimus perpetuo valituras, infringere aut temere violare, vel etiam malitiosè impedire præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Apostolorum ejus Petri et Pauli, nec non excommunicationis sententiam, quam in tales ex nunc et extunc in his scriptis ferimus, se noverint incurrit. In hujus rei testimonium præsens scriptum, nostro et Capituli nostri sigillis exstitit sigillatum: et nos Präpositus, Decanus, et Capitulum predicti in signum consensus nostri sigillum nostrum apponi fecimus huic scripto. Datum anno Dni M C C X C tertio.

Adhac Otto Episcopus noster convocatis in concilium De Otto Ep. cano, ceterisque Ecclesiæ Cathedralis præsulibus & Canonicis, præ Paderb. clarum edidit statutum, quo emancipatis Canonicis potestatem feci statuit, posse Ca- cit excolendi se in literarum studiis, & sublimioribus scientiarum ademiis sine jacturâ fructuum, qui absenti non minus quam pre suos pro-

senti præstentur; quod eo se consilio facere profitetur, ut sint in cle- ficiisci ad
ro viri non modo in omni scientiarum genere exculti, sed & moribus academi-
etiam, & virtutum ornamentis conspicui; hanc verò gratiam se du- as, salva
obus tantum annis facere, ac non nisi duobus simul Canonicis; ne perce-
per eorum absentiam imminuatur chorus, & quotidianum ministe- ptione
rium sacrorum. Quod argumento est, tum strictam frequentandi fructuum.
chori disciplinam viguisse. Alia deinde constituta de anno gratiæ, ut
vocant, ad persolvenda debita, si quis ea Canonicus post mortem re-
tinuerit de concessio Canonicorum testimonio secundum Bernardi
III decretum de successione ab intestato; quæ tam sollicitè ab Ot-
tone ordinata sunt, ut priscæ disciplinæ Episcopum aspicias. Acta
hæc sunt Paderbornæ x Calend. Septembri.

Rogatu deinde illustris Principis Hassiæ Otto Episcopus Com- Decimas
mendatori domus Teutonicæ in urbe Marburgensi decimarum in Hersten
proventus ex pago Herstensi dilargitur; ea tamen lege, ut quotannis donat
duas libras ceræ pendat Thesaurario Ecclesiæ Paderbornensis; idque Co-
Paderbornæ feria quarta post festum omnium SS. consentiente Ca- mendo-
pitulo consignatum est. ri Mar-
burgensi,

Haud dissimili beneficio Canonicos Bustorffiani Collegij de panibus æqualiter inter eos quotannis dividendis inferendisque in corum domus prospexit; quos tamen tales esse voluit, quibus mendicantes simul refici possent. Transacta hæc sunt Paderbornæ, festo D. Nicolai die inter Episcopum & Præpositum ejus Collegij, cum adhuc Præpositi æconomi munere fungerentur in procurandis bonis, & dividendis portionibus fratrum.

Annus Christi 1293.

S. Cœlestini V. Pont. 1.

Adolphi Reg. 3.

Ottonis Ep. Paderb. 17.

Bellum per hæc, quod cœperat Adolphus Rex, serpebat per Thu- ringiam; quantumq; Rex inhiabat vendito sibi principatu ad famili- am Nassovicam extollendam, tantum Landgravii filij, Fridericus & Tyzemannus, ex justo toro hæredes obluctabantur, implorando opem vicinorum Principum. Quare Rex, collecto majori quam ante exercitu, Thuringiam ingressus, omnia spoliis & coedibus perva- stat; eaque fuit disciplinæ militaris solutio, ea militum sævitia, ut nec sexui, nec ætati, nec Ecclesijs, nec Cœnobij parcitum. Cæsa jacuere per agros innocentium corpora, rapti in vincula Sacerdotes, constu- pratæ sacræ Virgines. Refert Sifridus presbyter in hac vastatione Thu- ringiæ duas matronas, cùm ad vicinum S. Gangolphi templum pro- fugerent, se suasque fortunas servaturæ, interceptas fuisse à militibus Regis; quas illi barbarum in modum spoliatas, exutasque vestibus, nudas deinde pice & sevo perlitas, excusso lecto, in plumis obvolutâ- runt,

runt, & cum ludibrio ab se abegérunt. Quæ postquam in conspe-
ctum Comitis Heensteini venere, illacrymari cœpit, ab eoque ad
Regem sunt deductæ; sed alia Regis commiseratio, pœnaque in
nefarios non fuit, quām quod diceret, puniendos, si sisterentur. Ipse
interim in subigendâ Thuringiâ occupatus, oppida & castra expu-
gnat, donec à Mulhusij civibus cum clade rejectus, confectum fame
militem compulsus in Misniam deducere. Nam & hanc provin-
ciam Landgravij filij tenebant; quam ut Rex quoque suæ potestat
submitteret, pari crudelitate, quā in Thuringia, s̄eviit in Misnia.
Hanc vastitatem in quartum annum productam scribit auctor hi-
storiæ Thuringiæ: Sifridus adeo in subigenda Misnia extremo ad
huc regni sui anno occupatum fuisse memorat. Ita verò Reipub-
*Gelen.
tom. 5. MS.*

curis intermissis Rex sua tantum agebat. Quanquam, ut ex Gelenio
constat, Rex hoc anno Nurenbergæ pro tribunali federit, pronun-
ciaritque in congressu Principum pro Reinaldo Gelriæ Comite, in
fulam, quam Rhenus fluvius adjecerit fundo Comitis, cum telonio
Comitis fore: nullam istic novam munitionem extra Comitis aut
Principis voluntatem ab aliquo excitandam; castrum si quod inau-
ditō Rege obsideretur, Regis esse.

**Contro-
versia de
oppidis
Saltzcot-
tena &
Gesekena
tollitur,
Gesekena
Archiep.
Colon. &
Saltzcot-
tena Ep.
Paderb.
attributa.**

Tandem & hoc anno controversia de duobus oppidis, Ges-
kena & Saltzcottena, toties agitata hactenus inter Sifridum Coloni-
ensem Archiepiscopum & Ottomem Paderbornensem Episcopum
ad firmam compositionem deducta est à Conrado Osnabrugensi
Episcopo, Ottonis Episcopi nostri fratre, & Wigboldo Decano Co-
loniensis Ecclesiæ, convocato in hanc rem ex utraque diœcesi Can-
onicorum & procerum conventu; ea fidelicet lege, ut sublata co-
munitate duorum oppidorum, Gesekenam posthac solus Coloni-
ensis, Saltzcottenam verò Paderbornensis Episcopus sibi vendicare
Quod ad memoriam posteritatis hisce conventionis tabulis refen-
tererit.

Nos Syfridus Dei gratia sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus
sacri imperii per Italiam Archicancellarius, notum facimus universis presen-
tes literas inspecturis, quod cum nos, antecessores nostri, et Ecclesia Coloni-
ensis, et venerabilis in Christo Pater Otto Paderburnensis Episcopus, siue
antecessores, et Ecclesia Paderburnensis oppida Geseka et Saltcoten retro ad
temporib⁹ communiter, et pro indiviso tenuissimus, et haberemus, sic de novo
de consilio Prælatorum et fidelium nostrorum, attendentes in hoc commode-
et utilitatem nostram, et Ecclesiarum nostrarum, hinc inde inter nos conveni-
et concordatum est, ita videlicet, quod nos et Ecclesia nostra cum plenitudin-
omnis juris retinebimus, possidebimus, et habebimus oppidum nostrum Ges-
antedictum; dictus vero Paderburnensis Episcop⁹ et Ecclesia sua oppidum sus-
Saltcotē cum plenitudine omnis juris possidebunt, et habebunt universa pro
literis inter nos et dictum Dominum Episcopū super hoc confeclis plenius con-
netur. Nos igitur omni juri, impetioni, literis et instrumentis quibuscunq;
nol.

nobis, et Ecclesia nostra in dicto oppido, seu quoad Oppidum Saltcoten compentunt, seu quoquo modo competere possunt, pure et simpliciter renunciamus, Scabinos, Consules, et universos oppidanos ibidem nomine nostro, et Ecclesiæ nostræ à quovis fideliter homagio in hoc nobis et Ecclesiæ Coloniensi præstito penitus absolventes. In cuius rei testimonium sigillum nostrum una cum sigillo Ecclesiæ Coloniensis præsentibus duximus apponendum. Et nos Decanus, et Capitulum Ecclesiæ Coloniensis sigillum nostrum in testimonium apposimus huic scripto. Datum XVI Calend. Martij, anno Domini Millefimo CC nonagesimo quarto.

Aetum præterea in hoc congressu de munitione in Borcholtz, quod oppidum est dicæsis nostræ, alioque castro, quod Otto Episcopus noster non ita pridem excitârat; sed ea controversia in aliud tempus rejecta est. Conventum præterea uti uterque Episcopus laboraret in dejiciendis munimentis, quæ Otto Waldecensis Comes in Roden & Landavv magno utriusq; Ecclesiæ præjudicio exerat.

Et verò cùm tumultuaria bella renascerentur sub tumultuario Everhar. Rege, magna pars posita esset in dejiciendis arcibus & castris, dus Ep. Everhardus Monasteriensis Episcopus arcem Sassenbergam oppor. Monast. tuno inter paludes ad confinia vicinorum Comitum loco instaurare Saslen. bergam ac præmunire cœpit. Contra eadem opera laboratum in vicinorum præmu- castris dejiciendis, cùm vicina ex his potentia suspecta esse cœpit. nit. Hanc ob causam cùm Widekindus Corbejensis Abbas vetus Saxo- Otto Ep., num castrum Brunsbergam ad Visurgim, quod antiquitus à Carolo Pad. ca- M. expugnatum memoravimus, in edito ad Hoxtariam monte re- stum paraslet, ex eoque dicæsi Paderbornensi, & vicinis Comitibus in- Bruns- festus esset, Otto Episcopus noster, & Swalenbergenses Comites, bergam dejicit. Adolphus & Albertus, facta conspiratione, castrum dejecere. Nam et si alia castra fuerint munita defensionis erecta; alia tamen passim conspiciebantur spoliaria prædonum, è quibus illi lupo- rum instar, omissis circum cubilia Catulorum prædis, eas in remo- tioribus agris locisque agebant.

Annus Christi 1295.

Bonifacij VIII Pont. 1.

Adolphi Reg. 4.

Ottonis Ep. Paderb. 18.

Grave exinde bellum anno proximo inter Eduardum Angliæ & Philippum Franciæ Reges exarsit; quo Germania haud leviter involvi cœpit. Angliæ enim Rex, ut Germanorum armis Francum oppimeret, Adolphum Regem traxit in societatem belli, missisque centum millibus marcarum argenti puri, sibi stipendiarium fecit. At Rex Adolphus, quod bello Thuringico & Misnico exhausisset ærarium, pecuniam illam non ad scribendum armandumque militem, sed, quod Albertus Argentinensis scribit, in emendum Mar-

Histor.

Austral.

Albert.

Argent.

Sifrid.

presby.

Chron.

Colmar.

Naucler.

Trithem.

Adolph⁹

chiona. R. Angliæ

Regifatus Stipendiarii us Princi-
pum Im-
perii odi-
um incur-
rit.

chionatum Misniae & res suas convertit. Quo indecoro perfidiae simul & avaritiae facto non modò Regem Angliae offendit, sed apud Imperij Principes vilescere coepit; quod indignum regiae majestati, & inauditum dicerent, eum, qui se Cæsarem ferret, Regis mercenarium fieri. Eoque cognito, Albertus Dux Austriae auditus est dicere: *Si Rex Romanorum stipendiarius factus est Regi Angliae, et ego minori dedecore Francia esse potero.* Fecundum illud factum, quo toti Germanicæ nationi perpetuam labem aspersam detestabantur Principes; quodque non modò Albertus Argentinensis, Sifridus presbyter, auctor Chronicus Colmariensis, ceterique eorum temporum scriptores retulere; sed & Bonifacius VIII Pontifex in literis suis Adolpho Regi exprobravit.

*Odoric in
Histor.
Eccles. ad
hunc an-
num.
Sifridus l. 2.*

Quapropter & Gerhardus Moguntinus Archiepiscopus Prae-
gæ, quo supra xxxviii Episcopi ac Principes convenerant ad Wen-
ceslai Bohemiæ Regis conovationem, agitare cum reliquis Princi-
pibus consilia coepit de exauctorando Adolpho Rege: cui præterea
crimini palam datum vastasse Ecclesiæ, constuprasse Virgines, Im-
perium neglexisse in Augusto nomine, & quod multò turpius erat,
acepsisse stipendia ab Anglorum Rege, qui dignitate multo infe-
rior sit Cæsare. Quid dicturi hi Principes? si in vitam redirent,
viderentque multa his contraria impune modo in Germania perpe-
trari.

*Oppidum Reckling-
husanum Marca-
nus Co-
mes cum Duce
Braban-
tiae expu-
gnat.*

Rege per Thuringiam & Misniam tumultuante, è quibus pro-
vinciis filios Landgravius ejecerat, Everhardus Marcanus Com-
homo inquieti ingenij, Westfaliæ perturbat. Oppidum eni-
Recklinghusanum Archiepiscopi Colonensis aggressus, obsidio
incipit; in quo expugnando dum ancipiti eventu agitur, acci-
Joannes II Dux Brabantiae imploratus à Marciano, transmissisque pe-
Rhenum copiis, Marcani castris se jungit: tum validiori manu expe-
gnatum Oppidum, diruta mænia, exæquatæ solo fossæ; vastatisque
circum agris, copiæ rursum per Rhennm traductæ ad Wassenberge
castrum, quod Geldro oppignorârat Colonensis Archiepiscopus,
idemque à Paschate ad Pentecosten ductâ obsidione expugnatum,
& utriusque erectum. Quid interea Archiepiscopus egerit cum
Ottone nostro & Conrado Osnabrugensi Episcopis, ceterisque
confederatis, à Levoldo aliisque scriptoribus prætermissum est.

Neque aliud de Ottone etiam nostro ex monumentis hujus anni, quam quod annum gratiæ, ut vocant, fructumque sacerdotii ad biennium ab obitu permiserit Bustorffianis ad S. Petrum & Andream Canonicis: tertij vero anni fructus fabricæ cedere voluerit. Scho-
laribus etiam ad studia alacrius tractanda certa pecunia indulta. In
festo Purificationis hujus anni certis tabulis consignatum.

Decimæ quædam feudales,

Multò largiori beneficio complexus Otto Episcopus Wilba-
cense Virginum Cœnobium. Nam quas decimas Ravenius d
Papen

Papenheim miles, & Otto Comes de Waldeck feudi nomine possit. Ottonis debant ab Episcopo Paderbornensi, eas ab utroque permisit donari Virginibus hisce sacris. Testes hujus donationis Henricus Decanus, Otto Scholasticus, Georgius Cantor, Wernerus de Wolmenstein Cellerarius, Bertholdus Praepositus Orientalis Ecclesiae, Amelungus, Bertholdus de Everstein, Lippoldus de Amelungessen, Paderbornensis Ecclesiae Canonici: Abbas SS. Petri et Pauli in urbe, Abbas de Monasterio apud Svalenberg. Conradus Praepositus de Gerdene: Dominus Albertus Comes de Svalenberg, Burchardus de Assenbrock, Albertus de Amelungessen Senior, Ecbertus Spegel, Ravenius de Papenheim Senior, milites, et quamplures alii. Adum anno millesimo CC nonagesimo quinto tertio idus Martij.

Mirabitur Lectio si omnes superiorum Episcoporum decimas nobiscum revolverit; quarum aliae retentae ab Episcopis, aliæ Collegiatis Ecclesiis, aliæ in dotem Cœnobiorum, aliæ in feudum nobilium, aliæ beneficio Episcoporum in alias sacrorum usus cessere: Unde nimis illæ decimarum opes Episcopis obvenerint, nisi quod Carolus M. dum Saxoniam inter Episcopos divisit, singulis suarum Diœcesium decimas, ut supra etiam monuimus, dilargitus sit, priusquam illud Episcoporum patrimonium esse voluerit.

Ex Saxoniam hoc anno morte subductus Conradus Wardenbergius Mindensis Episcopus, gesto per XIII annos Episcopatu. Eo Episcopo Harbertus de Manderslo Decanus majoris Ecclesiae, ac præsul è veteri Saxonia nobilitate clarus, Prædicatorum ordinem amplexus, Cœnobium Mindense per XV annos præclarâ cum laude & fama sanctioris vita administravit. Conrado subrogatus Ludolphus de Rostorp nobilis Saxo.

Annus Christi 1296.

Bonifacij VIII Pont. 2.

Adolphi Reg. 5.

Ottonis Ep. Pad. 19.

Obitus
Conradi
Warden-
bergij Ep.
Mind. sub
quo in
Ordine
Prædica-
torum
floruit
Harbert⁹
de Man-
derslo.

Bellum, quod inter Sifridum Archiepiscopum & Marcanum Comitem sollicitatum diximus, altero dehinc anno recluduit, traxitque in partes Westfaliæ nobilitatem, aliis pro Archiepiscopo, aliis pro Marcano ad arma convolantibus. Et quia prædationibus res magis agebatur, Archiepiscopi miles Attendoria & Snellenbergæ munimentis se inclusit, ex ijsq; locis incursionem fecit in Marchiam. His ut occurreret Marcanus, emit ab Hunoldo Plettenbergio arcem Waldenbergam quingentis marcis, tractisque in societatem Castrensis Waldenbergensibus, Dynasta Bilsteno, cæterisque Westfaliæ nobilibus, haud minus Colonenses armis spolijsque divexabat. Fortiter interim horum incursionses Joannes Plettenbergius, Ducatus Westfaliæ Marschallus, vir militaris ingenij, animique ad omnes causas intrepidi, repressit. Fatigato Marschallo, quod hosti viribus im-

Levoidus.

par effet, subvenit Archiepiscopus Sifridus, magnisque copijs armatus, quas subsidijs Ottonis Episcopi, Conradi Osnabrugensis, aliorumq; fœderatorum auxerat, Westfaliam ingreditur. Jamque Rudenam usque ad fines dicecessis nostræ processerat ; cùm filiam Comitis Ritbergenis consanguineam suam, neptemque Conradi Osnabrugensis, & Ottonis Episcopi nostri, Wilhelmo Ludowici Comitis Arensbergi heredi filio matrimonio jungit. Horum igitur consanguineorum præsulum auxiliis confirmatus Archiepiscopus extrema minatur Marcano. Et jam omnia ad irruptionem in Marchiam parata erant, cùm Adolphi Regis auctoritate, & sacrorum cum primis præsulum procerumque Westfaliæ consilio, res ab armis ad inducias, & ab his ad pacis tractationem deducta est. Ad hunc modum compresso Marcano, homine turbulento, Archiepiscopus per Marchiam ad Rhenum profectus Bonnam repetiit.

Annus Christi. 1297.

Bonifacij VIII Pont. 3.

Adolphi Regis 6.

Ottonis Ep. Pad. 20.

Sifridi Archiep. Nec multum inde superstes Sifridus Archiepiscopus, nocte Palmarum, ut Levoldus subdit, extremum vitæ diem clausit, Bonne in æde SS. Cassii & Florentii sepultus. Mortem Gelenius ad hunc annum, Trithemius verò, Mersæus, aliquie ad sequentem annum retulere. Præsul fuit sago togaque celebris, qui xxiii annos pro libertate Ecclesiæ suæ egregiè decertavit, & multis bonis castrisque Ecclesiæ suæ patrimonium auxit ; interque alia castrum Everstei municipium Olsen, oppidum Holtzmundum, omnia ad Visurgi loca, 2000 marcis ab Ottone Comite Eberstenio emit ; protensaque ad Visurgim patrimonio, emit à Gogravio Hervordiensi Gogravium, mediumque Vlotensis castri partem ab advocate Schalckenbergensi 900 marcis ; ad redditus verò castri augendos quatuor adjectis villas à se emptas, quas Comites postea Ravensbergenses vi abstraxere. Ottoni Episcopo nostro fuit ex consanguinitate per omnem vitam conjunctissimus, eoque multum valuit ejus patrocinium & auctoritas ad Diœcesis nostræ incolumitates. Sifrido in Archiepiscopatu subrogatus Wigboldus Dynasta de Holte, Decanus majoris Ecclesiæ Coloniensis, idemque Aquisgranensis, & Monasteriensis ad S. Mauritium extra muros Præpositus, gente Westfalus ex diœcesi Osnabrugensi, ubi antiqua Holtiorum familia clara meminatur : ex qua jam ante tres Episcopi Monasterienses, Burchardus, Ludolphus & Wilhelmus deleeti : & ipse Wigboldus quartus ex ea familia post obitum Gerhardi Marcani Episcopi in dissidio Monasteriensidelectus Episcopus, ultro Everhardo Episcopatum cessit, dum majori dignitati destinatus Sifrido in Archiepiscopatu Coloniensi subrogaretur.

Adolphus

Adolphus Rex postquam Alsatiam non minus, quam Thuringiam & Misniam vastatione agrorum, spolijs, & omni militari inso-
lentia tractasset, facta conspiratione in caput ejus, Episcopus Ar-
gentinensis, Lantgravius Alsatiæ, Comites ac nobiles ad arma provo-
lärunt. Quo comperto, Adolphus Rex ad inferiorem Germaniam
descendit Guidoni Flandriæ Comiti Regis Angliæ fœderato opem la-
turus, adversus quem Philippus Pulcher, Francorum Rex, cum exer-
citu 60000 in Flandriam movebat. Ad id bellum, quod Adolphus
Rex Edvardo Regi Angliæ & Guidoni addixit, commovit multos in-
ferioris Germaniæ Comites, Wilhelnum Juliæ Comitem, Walra-
mum Falcoburgi & Monsiroyæ Dynastam, Comitem Waldecensem,
Clivensem, compluresque alios, qui copijs suis ex Westfalia & finiti-
mis trans Rhenum regionibus contractis Flandriam intrarunt, exitu
belli improspero; cæsus quippe à Francis totus Flandrorum exerci-
tus, captus ipse Guido in potestatem Regis Franciæ venit. Incusatus
à Meiero Adolphus Rex, quod Coloniae cum parte exercitus, auro
gallico per legatum clam corruptus, restiterit.

Sub id tempus tam funesto incendio Fremonia conflagravit, ut
èforo per quatuor urbis plagas conspectus patuerit. Quatem-
pestate desertor quidam Ordinis D. Augustini, Beatus dictus, ortus
que Lemgovia oppido comitatus Lippiensis, quod ad Patarenos hæ-
reticos & Judæorum perfidiam transisset, Parisijs in rogam conje-
ctus. Ob similem perfidiam Robertus Canonicus ac Scholasticus
Sulatensis, doctrina non incelebris, Francofurti se à Judæis circum-
cidi permisit; ob quod scelus suppicio quoque ignis damnatus pe-
rigit. Cadaver hujus perfidi hominis vasi inclusum, delatumque in
flumen; id ubi juvenis stricto pugione perfodit, erupisse horribilem
flammam perhibent, nec prius extinctam, quam cadaver cum vase
consumpsisset.

At bellum affectum, quod mox inter duos potentissimos ho-
scæ Reges, magno Christianæ Reipub. periculo, ardere coepérat, solli-
citudine Bonifacij VIII Romani Pontificis compositum est.

Idemque hic Pontifex, cùm nescio quibus exactiōibus solli-
citaretur Paderbornensis Ecclesia, interque Capitulum & Episcopum
de Advocatiæ libertate ac jure controversia oborta esset, missis Apo-
stolicis litteris, omnia priorum Pontificum, Cæfarum ac Regum im-
pertita privilegia Ecclesiæ Paderbornensi inviolata relinquī jussit.

Bonifacius Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filijs, Præposito,
Decano, et Capitulo Ecclesiæ Paderbornensis salutem et Apostolicam bene-
ditionem. Justis potentium desiderijs dignum est nos facilem præbere consen-
sum, et vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente com-
plete. Eapropter dilectioni in Domino filij, vestris justis postulationibus grato con-
currentes assensu, omnes libertates et immunitates à prædecessoribus nostris
Romanis Pontificibus, sive per privilegia vel alias indulgentias vobis et Ec-
clesiæ

Tribem. in
Chron.
Chron.
Colmar.

Meserus
lib. 10
vernum
Flandr.
Levoldus.

Henric. de
Hervor.
Cleinsorg.
Gobelinus.
Bini Apo-
statae con-
dignis
suppliciis
affecti.

Bonifaci⁹
Pont. Ec-
clesiæ Pa-
derb. pri-
vilegia in,
violata es.
sejuber.

clesiae vestrae concessas, nec non libertates et exemptiones secularium exacti-
num à Regibus et Principibus et aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis et
prædictæ Ecclesiæ indultas, sicut eas juste et pacifice obtinetis, vobis et per nos
eidem Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmamus, et præsentis scripti pa-
trocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam
nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis
autem hoc attemptare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei et
beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum
Roma apud sanctum Petrum VI Calend. Februarij Pontificatus nostri anni
tertio.

Eadem
Ecclesiæ
Paderb.
jura con-
firmat Ot-
to Ep.

Nec multò post Otto Episcopus ad Pontificis voluntatem cum
Capitulo composuit, omniaque, quæ per legatum Apostolicæ sedis
Nicolaum de carcere Tulliano, & Conradum Moguntinum Archie-
piscopum ac Metropolitanum olim sancta erant, de advocatione liber-
tate, cæterisque Capituli privilegijs in hunc modum rata habuit.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Universis præsentia vi-
suri, cupimus fore notum, quod auditis et diligenter perspectis privilegijs
illustris Principis Romanorum Regis, et Honorabilium virorum ad Ecclesiam
nostram per Dominum Nicolaum de carcere Tulliano Cardinalem vi-
tationis causa missorum, nec non honorabilis viri Conradi Moguntini Archi-
episcopi, et Sambiensis Episcopi, ac prædecessorum nostrorum Ecclesiæ nostrarum
super libertate Advocatio datis pia consideratione cognovimus, quod in ipsius
advocatione, quam Capitulum suo thesauro compararat, nullum penitus jus ob-
tinebimus, vel habemus, et hoc ipsum Capitulo cum omni integritate remittimus
et restituimus, secundum dictorum formam privilegiorum, pacifice et libe-
perpetuo possidendum, jure tamen Episcoporum, sicut in privilegijs Capituli
jam dicti continetur, nobis reservato. Jura quoq; Archidiaconorum Ecclesiæ
nostrarum ipsis integra illabataque servabimus, sicut consuetudo rationabilis
præscriptum in ipsa Paderborn. Ecclesia, et retroactis temporibus dudum ob-
tinuit. Nec nos de jurisdictione ipsorum intromitteremus, nisi quatenus ad no-
stram audienciam fuerit appellatum ex veris et probabilibus causis, vel alias
per querelam et negotium, utputa de injusta sententia rationabiliter delatione,
vel nisi ipsis extiterint negligentes vel remissi, tunc ipsam causam commi-
timus viro idoneo partibus ad hoc vocatis in civitate Paderborn, per juris or-
dinem decidendam. Jurisdictionem quoque in Driburg, Borin-
tri, et Borigholte Camerario Ecclesiæ nostra pertinere recognoscimus, nec
nos ultro intromitteremus de eadem. Redemptionem decimaru[m] de
curijs nostris Episcopalibus præposituræ Sancti Petri Paderborn. pertinere
decrevimus, et ipsum quolibet anno per nostros villicos præposito dictæ Ec-
clesia debere sine contradictione qualibet fideliter præsentari. Ad ista
omnia servanda obligamus nos per fidem, quam tenemur Ecclesiæ nostræ me-
moratae. Actum et Datum apud Paderborne XIIII Calend. Aprilis, Anno
Domini M C C X C V I I, præsentibus honorabilibus viris Domino Alberto Ab-
bate Monasterij Sancti Pauli Paderborn. Conradi ejusdem Monasterij pri-
ori,

ore, nec non honorabili viro D. Simone Widenbrugen, praeposito et Thesau-
rario sancti Petri Paderborn, cum aliis quampluribus Clericis et Laicis fide-
dignis. Et ut haec rata et stabilita permaneant, et omni scrupulo carcent, pre-
fens scriptum nostro sigillo ex certa nostra scientia et sigillis honorabilium vi-
rorum nepotum nostrorum Domini Simonis Widenbrugensis praepositi, et
Domini Conradi Comitis de Retberg fecimus et petivimus sigillari. Et nos Si-
mon ac Conradus de Retberg Comes, quia presentibus vocati et rogati inter-
suimus ad petitionem partium binc inde sigilla nostra huic scripto apposuimus
in testimonium præmissorum.

Annus Christi 1298.

Bonifacij VIII Pont. 4.

Alberti Cæsaris 1

Ottonis Ep. Paderb. 21.

Turbulentus dehinc annus subit, exauctoratione Adolphi Regis. Agitatum de ea primùm Pragæ, ut diximus; deinde hoc anno Viennæ, mense Februario, in nuptiis Regis Bohemiæ cum filia Regis Ungariæ. Convenerant ad hanc celebritatem Dux Saxonie, Marchio Brandenburgicus, Episcopi sedecim, ingens præterea Abbatum & procerum multitudo. Quam id honorificum fuit Alberto Austriæ Duci, tractaretot Principes Imperij regali munificentia, tam contemptus invisiisque apud omnes erat Adolphus Rex, qui Austriacum suis provinciis exuere machinabatur; eò in Adolpho abrogando, omnes illi suam fidem & operam addixere. Inde alter mox conventus Principum mense Maji Francofurti, leu, quod plerique volunt, Mogen-
tia indictus à Moguntino Archiepiscopo; ad quem Albertus Dux Austriæ, simulque Adolphus Rex evocati, ille ad coronam accipiendam, hic ad dicendam causam. Nam præter ea, quæ supraretu-
limus, accusabatur Rex Imperium discordiis miscere, populum insolu-
lis gravare tributis, sovere prædones & turbatores Reipub. contem-
nere Principes, omniaque suis, & depravatorum hominum consi-
lijs agere, qui que nec suis nec propinquorum opibus majestatem Imperij repræsentaret, nec ad aliud Rex esset, quam ut rapto viveret. Rex cùm his accusationibus, multorumque odio se peti intelligeret, ad conventum Principum non accessit. Quare pridie natalis Joannis Baptiste Moguntinus Archiepiscopus Francofurti ex Electorum & Principum, qui aderant, sententia Adolpho regnum abrogat, Alber-
tumque Regem dicit; idemque hic Gerhardus Moguntinus Archiepiscopus, qui primus Adolphum in throno collocarat, primus post ex eodem dejicit; quod spreta sua auctoritate consilijsque, Adolphus Imperium administraret. Albertus cum valido exercitu ex Austria, Bohemia, Hungaria & Suevia collecto descenderat ad Rhenum. Nec segnior Adolphus, postquam se exauctoratum didicit, exerci-
tum in inferiori Germania contraxit, quocum Rhenum ascendit,

A a

jun-

junctisq; sibi Palatini generi, & Ducis Bavariæ copijs, in Albertum
 Adolph⁹ in pugna contra Alber-
 tum perit, movet. Concursum utrumque postridie Calend. Julij prope Gillen-
 heim pagum in Wormatiensi agro. Adolphus pugnæ auctor mone-
 batur, ardorem premeret, dum agmina ab Rheno inferiori accede-
 rent; at ille ratus se victoriam in manu habere, in Albertum, qui fu-
 gam hactenus simulārat, præceps ruit, ardenteque prælio per cuneos
 armatorum prorupit in conspectum Alberti. Ubi proximè stetit,
 Hic Alberte, clamitans inquit, imperium sub manu mea relinques,
 Ad quæ Albertus, id in potestate arbitri inter nos Dei erit; simulque
 Albertus mucronem stringens, quagalea patebat, per oculum Regis
 a degit. Ad quod vulnus cum equo prolapsus Rex à Comitibus fili-
 vestribus Alsatiæ levi insuper vulnera per jugulum accepto obtrun-
 catur. Jam & magna pars exercitus Regis in fugam soluta erat, victor
 Albertus jubet suos à civili sanguine temperare, victisque parcere.
 Jacuit diu corpus Regis inter cadavera, atque ut Sifridus scribit,
 Cecidit Adolphus non solum gladijs vulneratus, sed et ungulis equorum con-
 culcatus, et in proprio sanguine volutatus miserabiliter animam exhalavit.
 Rex alioqui bellicosus, nec tam populo, quam principibus ingratus.
 Fertur Gerhardus Moguntinus Archiepiscopus, conspecto
 nudo corpore Regis, sorti ejus illacrymasse, dixisseque, cor validissi-
 mum Germania egyptum esse. Captus Adolphi filius cum alijs in potesta-
 tem Alberti venit.

Albertus Aquisgranae in coro naturæ. Trithem. in Chron. Hirsaui. Chron. Colm. Serrav. Gelen. tom 2. MSS. Coloniae Ecclesiæ ejusdem privilegia confir- mat. M.S.P. Manuittij de Büren.

Partà tam insigni victoriâ, Albertus convocatis Principibus Francofurtum regressus, ad firmam regni possessionem adeundam, quod prima electio, quæ vivo Adolpho Rege facta erat, nec vota suis, nec dignitatem expleret. Exinde Aquisgranum deductus, factus Bartholomæi die, solemniri ritu à Wigboldo Coloniensi Archi- pisco coronatur. Tanta è hominum multitudine confluxerat, Ducis Saxoniæ filius, Alberti Regis sorore genitus, compressus oc- cubuerit. Lustratis inferioris Germaniæ locis, Rex Coloniæ magni civium plausu exceptus est. Ibi Wigboldo Archiepiscopo V. Calend. Septembbris confirmat omnes Ecclesiæ suæ possessiones & privilegia; cum primisque telonia Andernacense, Bonnense & Noyesiense per- petua donatione asserta, Berckense verò addies vitæ; quæ à Boëmun- do Treverensi, Gerardo Moguntino Archiepiscopis, Rudolpho Pa- latino Rheni, Ottone Marchione Brandenburgico, Alberto Duci- Saxoniæ, ceterisque presentibus Episcopis & Principibus approba- ta & sigillis roborata sunt.

Quo simul die aliis literis concedit Wigboldo Archiepiscopo primarias Cæsarum preces, ad sacerdotia in Canonicorum Collegijs, cui vellet, impetranda. His concessis cum præsules quidam Ecclesia rum refragarentur, rescripsit denuo Cæsar Norimbergâ 16 Calend. Decembris. Antiqua Cæsarum jura in his seruanda.

Quippe

Quippe Rex compositis ad inferiorem Rhenum & per Westfaliam rebus publicis, Norimbergam profectus ad comitia Principum indicta; in quibus a Wigboldo Archiepiscopo Colonensi Elizabetha Alberti conjux mense Novembri regia quoque corona decorata.

Rex licet in discessu ab Rheno omnia parata reliquisset; restabat tamen Cæsaris insula, quam Ludovicus Dynasta Sonnenbergius invito Rege tenebat; quare Wigboldo Colonensi Archiepiscopo negotium datum vias obsidere, ne qua annona importetur, vetitumq; Trevirensi Archiepiscopo, ne Sonnenbergium castri Werdenfis Castellanum faciat, coque prætextu castrum insideat, Wigboldo verò Archiepiscopo, si ad deditonem compellat, pollicitus est se teionium illi, quoad vixerit, permisurum, detenturumque Joannem Burgravium, filium Sonnenbergij.

Adhæc octo marcarum millia, quarum singulæ 13 solidis & 4 denariis valeant, pro impensis inaugurationis suæ factis Archiepisco-
po numeraturum. Demum Wigboldo oppidum Tremoniense vi-
caria Regis potestate administrandum commisit; eoque consules,
& cives adjurandum Archiepiscopo fidem commoniti. Quem-
admodum hæc omnia Regis literis 9. Calend. Octobris Rotenburgi
datis consignata sunt.

Haud dubium mihi fecero, quin Aquisgranum ad celeberrimam hanc coronationem Regis plerique Saxonæ Episcopi, interq; hos Otto Episcopus noster cum suis Metropolitanis accesserint, Regemque Coloniæ salutârint, quæ scriptorum nostrorum socordia alto silentio premuntur.

Magno interim luctu amisit hoc anno Otto Episcopus noster Conradii Germanum suum fratrem Conradum Episcopum Osnabrugensem, Ep. Osnab. Fr. virum, qui egregia cum laude per xxiii, seu, ut Ertwinus refert, tris Ger. xxviii annos sacram illam præfecturam gessit, pacis & disciplinæ mani Oecon. Ecclesiasticæ studiosissimus, eoque non minus sui desiderium, quam famam virtutis reliquit posteris. Res ab eo gestas retulit paucis Ertwinus in chronico, & ex eo Crantzius. Tam grata Conradi Episcopi memoria fuit apud clerum, ut in ejus locum mox elegerint Ladicum, Collegij ad S. Joannem in urbe Præpositum, Comitem Raversbergensem, Ottone & Hadwige, sorore Conradi & Ottonis Episcopi nostri genitum. Recepitque Otto Episcopus noster in locum Conradi fratris hunc consanguineum Episcopum, vitum pietate & religione integerrimum; quippe qui parentes habuit piissimos fundatores Collegij Bilfeldiensis, ut supra retulimus. Statura cedit Ludovicus quidem corporis Ludovicus parva abjectaque, animo verò præcelso & interrito, quo non facilè Osnabrugensis Ecclesia propugnatorem libertatis suæ producit acriorem fortunatoremque, ut temporis me- gyneus morabitur.

Annus Christi. 1299.

Bonifacij VIII Pont. 5.

Alberti Cælaris 2.

Ottonis Ep. Pad. 22.

Stero in
Annal.
Histor.
Austral.
Conven-
tus Nu-
renberg.
in quo
Rudol-
phus Dux
Austriæ
dictus.
Gelen. in
Archiep.
Metrop.
Eccles:

Brovver. in
Annal.
Trevir.
Histor.
Austral.
Conven-
tus Tul-
lensis, in
quo Blan-
ca Regis
Gallia-
rum foror
Rudol-
phode-
nupta.

Odoricus in
Histor. Eccl.

Fluctuante adhuc Imperio ad novi Regis ingressum, Albertus Nurenbergæ solemnem Principum coventum indixit; ad quem convenere Moguntinus, Coloniensis, Trevirensis, Saltzburgensis Archiepiscopi: Ratisbonensis, Passaviensis, Frisingensis, aliquae quam plures Episcopi. Rex præterea Bohemiae, Dux Bavariae, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Carinthia, & ingens procerum ac nobilium multitudo; ijs in comitiis postquam Rudolphum filium Ducem Austriae dixisset Rex, multis legibus provisum est tranquillitati Imperij.

Bingam deinde venit Rex 10 Calend. Martij, ubi pro rogante Wigboldo Coloniensi Archiepiscopo è tribunali pronunciavit, fœminis fas non esse succedere in feudis ejus Ecclesiæ, nisi plena voluntas feudi Domini accederet.

Celeberrimus post hæc sub initium anni Principum convenitus actus apud Tullum; ad quem Albertus Rex Romanorum cum Moguntino, Coloniensi & magno Principum comitatu; Philippus vero Pulcher Francorum Rex cum nobilitate regni sui accessit. Eo in congressu Blanca soror Regis Franciae denupta est Rudolphi Alberti Regis filio cum dote regni Arelatensis, quod à morte Friderici II Galli occuparant. Ea ab alienatio regni ab Imperio, et si à plerisq; Princi b° in gratiam Alberti Regis probaretur; restitit tamen libera voce Wigboldum Coloniensis Archiepiscop, nec adduci potuit, ut sigillo Colonensis Ecclesiæ, ac Trevirensis, cuius ipse Coadjutor erat à Boëmundo adscitus firmaretur. Transiit tum quidem Arelatense regnum in jus Francorum; retenta interim societas cum Imperio ad Carolum IV Imperatorem. Quare hic Regum congressus, non tam ad nuptias, quam ad foedus componendum institutus fuit, stabiliendumque se adversus Pontificem, quem uterque Regum sibi offensum habebat. Et Pontifex, qui occiso Adolpho Rege Albertum ad dicendam causam evocarat, Alberto post regnum confirmare detrectabat; quod non probaret, Romanorum Regem sine Romani Pontificis auctoritate dejici è throno & vita, & reponi alium. Quod autem ferant

hunc Bonifacium VIII superba voce dixisse, se Cæsarem simul & Pontificem esse, tam vulgi fabula fuit; quam quod Cœlestinum Pontificem dolo circumventum Pontificatu exuerit. Ceterum juris sacri peritissimus Pontifex, à quo sextus Decretalium liber adjectus, qui que magnis animis multa pro Repub, aggressus, quamvis eventu parum felici.

Hoc interim anno post excessum Boëmundi Trevirensis Archiepiscopi subrogavit Pontifex Dietherum Nassovium, Adolphi Regis fratrem, ordinis Prædicatōris sacerdotem, & Theologiæ magistrum, rejecto Henrico Verneburgo Comite, quem clerus delegerat.

*Trithem.
Brover.*

Westfaliā denuo hoc anno turbavit Everhardus Marcanus *Levoldus.* Comes, Episcoporum flagellum. Celebratis enim Hammonæ *Everard.* nuptiis Engelberti filii cum Mechtilde Joannis Areburgi filiâ, per *Comes* Quadragesimam cum infesto exercitu Monasteriensem diœcesin ingressus, Everhardum Monasteriensem integerimum Episcopum afflixit. *Westfali-* Causa belli quæsita Marcano ex patrocinio Teclenburgici *Co.* am, & in primis mitis, cuius se tutorem jactitabat. Sed justior belli causa Monasteriensi erat, qui gravi injuria provocatus à Teclenburgico Comite. *Diœcesin* Quippe civium quorundam Monasteriensium seu dolo, seu connivenzia, quod altum illis hæret obsidionis vulnus, intromissa fuit in urbem cohors Teclenburgici militis, quæ pridie D. Martini sub vesperum, quo tempore Saxones martinalibus epulis largius indulgere solent, in aulam Episcopi prorupit, cœsis ad primum ingressum janitore, coquo, obviisque Episcopi famulis; quo tumultu excitus Episcopus, in quem capiendum tota scena composita erat, ad vicinam aulæ portæque turrim se recepit, feris omnia retro diligenter obfirmans. Nam aula tum Episcopi ad influxum Alphæ fluvij eo loco erat, ex quo etiamnum area illa Episcopalis nomen retinet. Prædatorij milites, quod expugnationem tempus non ferret, spoliata Episcopi domo cum prædiale Teclenburgum proripiuerent. Ob hanc injuriam Everhardus Episcopus Teclenburgico arma intulit, comitatumque suis deprædandum permisit. Quod cum Marcano relatulum esset, homini turbulento, & bella ex bello quærenti, collectis copiis, in Diœcesin Monasteriensem proruit, ferro flammaq; graso. Perventum ad Dulmaniae oppidum, cuius cives ne communi malo involuerentur, incendium Oppidi sui ingenti pecunia summaredemere. Hermannus Ludinghusanus Dynasta, quo ejus armis hostes quoque suos ulcisceretur, castrum suum in visceribus Diœcesis aperuit, recepto Marcani præsidio. Nec aliud fuit modus compescendi tumultuantem pro libidine Comitem, quam pacis compositione, quæ per arbitros facta est, multumque in hanc rem contulere Otto Paderbornensis, & Ludovicus Osnabrugensis Episcopi.

Per id tempus controversia etiam, quæ inter Ottонem Episcopum nostrum & Paderbornensem Magistratum ac cives agitabatur nitur controversia de judice & forensi judicio, per arbitros composita est, pronuncia- de mun- tumque munus urbici judicis esse feudum Paderbornensis Ecclesiæ, re Judicis quod urbs beneficio Episcopi haberet. Ad hunc modum per arbitros Canonicos & nobiles viros emptio oppidi Brakelensis, bono- Paderb, rumque

Et em- rumque ejus loci ab Episcopo facta certis legibus convenit, ut ita-
ptione op- bulæ Episcopi hac super re in natali Virginis confectæ monstrant.
pidi Bra-
culensis.

*Vniversis hoc scriptum visuris. Nos Otto Dei gratia Paderbornensis
Episcopus notum facimus, et præsentibus literis protestamur, quod discretis
viris H. Scholastico, E. de Hervordia, A. de Driburg, B. de sola domo Cano-
nicis, Q. dicto Crevet. W. de Brencken, C. et A. de Etlen militibus, J. de
Driborg famulo, Ministerialibus Paderbornen. Ecclesiæ manualiter promi-
simus, eorum stare consiliis. Præterea de pecunia ad comparandum oppidum,
et bona Bracle deputata, et de redditibus ipsorum bonorum nos nullatenus in-
commodemus, quousque tam oppidi, quam bonorum precium integraliter fu-
erit persolutum. Incusus rei testimonium eisdem nostris Consiliariis præse-
scriptum dedimus sigilli nostri munimine roboratum. Datum anno Domini
McCLXXXIX nono, Dominica die post nativitatem beatæ Mariae Virginis.*

Parochia Adhæc increcente per Dicecesin populi multitudine, Otto
Niche- Episcopus Parochiam oppidi Nihemensis discrevit in duas, alteram.
menis di- que in Pummessen constituit, attributis ei vicis ac villis proximiori.
viditur. alteraque bus, quo magis commoditati & saluti in colarum consultum esset;
in Pum- utrique suus animarum curator est impositus. Quod literis in op-
messen pido Nicheim festo Pentecostes consignatis perpetuum esse voluit.
constitui- tur.

Annus Christi 1300.

Bonifacij VIII Pont. 6.

Alberti Cæsarisi 3.

Ottonis Episc. 23

*Joann. Sæculi hujus fine Bonifacius Pontifex, terræ motu, qui u-
Villan. l. 8. versam Italiam concussit, aliisque simul imminentibus orbi clæ-
Anton. p. 3. bus permotus, avertendæ divinæ iræ annum sæcularem, quem jub-
Albert. læum dicimus instituit, ac rite ædes D. Petri & Pauli adeuntibus d-
Argent. lictorum omnium veniam indulxit. Incredibile quanta hominum
Stereo in annal. multitudine Romam confluxerit, nulla fere dies, quo non Roma CC
annal. peregrinorum millia hospitio exceperit. Annum hunc sæcularem
Annus Pontifex perpetuum esse voluit; quem Clemens vi quinquagesimo
Jubilæi à deinceps anno, Sixtus iv quinto & vigesimo, contracta tempo-
Bonifacio ritu institutus. rum periodo, celebrem Sanxere.*

*Annal: Novo interim belli motu inferior Germania concuti cœpit.
Colm. Extincto enim Joanne Hollandiæ Comite, quocum stirps virilis a
Trithem. Theodorico I Hollandiæ Comite deducta simul defecit, Albertus
in Chron. Cæsar cum exercitu Coloniam descendit, Hollandiæ comitatum,
Hirsau. Imperio caducum, aut sibi aut Imperio asserturus. Jamque comi-
Levoldus. tatu Moguntini, Coloniensis, Trevirensis Archiepiscoporum, mul-
Cæsar. torumque Principum Neomagum devenerat; cum Joannes Han-
Hollandiæ oc- noniæ Comes, Adelheide filia Wilhelmi Cæsarisi & Hollandiæ Co-
cupatu. mitis genitus, cum instructo exercitu ex adversa Wahalis ripa se-
ratus à Comite ostentabat, Hollandiam sibi jure hereditario vendicando. Accum per
Hanno. dissidia*

diffidia in suum caput conjuratum didicisset Cæsar, & rem præterea nio impe-
difficilis ancipitique exitus videret, quod Hollandi cum Hannonio ditur.
conspirassent; Wigboldus Colonensis Archiepiscopus, ut honori
Cæsaris ac vitæ consulcret, arbitrum pacis se dedit, quæ his legibus
conventa: Hannoniæ Comes fidem Cæsari juraret, & Hollandiam
clientis beneficio possideret. Inde Cæsar cum exercitu in superio-
rem Germaniam regressus.

Corbejenses nostri cùm per id tempus sollicitarentur exactio- Corbe-
nibus injuriisque aliorum, appellavere ad Bonifacium Pontificem, à jenses
quo hoc anno suorum privilegiorum diploma impetravere, quod suorum à
tanquam scutum objecere vexatoribus suis. Bonifacio
privile-
giorum
confir-
matio-
nem im-
petrant.

Bonifacius Episcopus Servus servorum Dei Dilectis filij Abbati et con- ventui Monasterij Corbejensis, ad Romanam Ecclesiam nullo modo perti- nentis, ordinis S. Benedicti Paderbornensis diœcesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur quod justum est et honestum, tam rigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter Dilecti in Domino Filij, vestris. justis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates et immuni- tates, à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sive per privilegia vel alias indulgentias vobis et Monasterio vestro concessas, nec non libertates et exemptiones secularium exactionum à Regibus et Principibus, ac aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis ac Monasterio prædicto indultas, sicut eas juste, et pacifice obtinetis, vobis et per vos eidem Monasterio autoritate Apostolica confirmamus et præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei autem temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum se noverit in cursurum. Datum Laterani, Id, Decembris, Pontificatus nostri anno sexto.

Memorabilis etiam hic annus secularis Paderbornensi diœcesi Ex Vrbi:
cœlesti crucis beneficio, cuius repertæ tenuia initia, sed magnis po- Burano &
stea miraculis fulgida. Erant è pago Hegendorfio Dynastiae Buranae veteris do-
tres puellæ in agrum, collecturæ herbarum pabula pro pecoribus; ex cum. P.
dum operi vacant, audiunt in loco, cui trunci nomen erat, divinum Mauritijs.
concentum; quo attonitæ circumspectantesque reperiunt miro ful- Miracu-
gore coruscantem crucis effigiem in dumero proximo, è serico filo gendoris
suspensam, quam mox ad Ecclesiam suam deferunt; at cùm manè fiana re-
hæc crucis effigies non aspiceretur in Ecclesia, Parochus non minus pertæ ini-
sollicitus, ratusque majori veneratione inferendam in Ecclesiam, re- tia.

dit ad locum, ubi primum crux hæserat; reperit istic, & solemnni in-
colarum supplicatione ad Ecclesiam Hegendorfianam reportat;
inde mox multis miraculis clarior esse cœpit, populo longe latèque
ad famam cœlestium beneficiorum affluente. Quæ postquam Pa-
derbornæ audita, Canonici, ut hoc thesauro suam Ecclesiam deco-
rarent

rarent, in Cathedralem Basilicam transferunt. Ingratum hoc Deo fuit, qui simplicium cultu s^epe magis delectatur, & loca deligit, quibus colit vult. Quare, nullo hominum admoveente manum, crux altera die Paderbornā in Ecclesiam Hægenstorfanam relata constituit. Eò post majori hominum accessu, cœlesti misericordum ope, & donariis locus ob crucis venerationem frequentatus cultusque fuit; ut id vetustis Buranorum monumentis traditum accepimus.

Mors &
gesta
Everhar-
di Ep.
Monast.

Sub exitum hujus anni abiit è mortalium vita Everhardus Monasteriensis Episcopus, octavo videlicet Decembbris, quem diem fasti Monasteries postridie Ambrosij consignant; ut falli dixeris Le voldum, qui mortem ejus ad sequentem annum retulit; aut certe alias mensis obitus adsignandus erit, quando anno sequenti festo Philippi Successor electus, qui eodem anno, ut post referemus, cum Episcopo nostro emptionem castri Wevelsburgi transegit. Virum extra controversiam magnum appellat Crantzius, Everhardum, qui in rebus arduis utramque fortunam expertus, per xxv annos multa præclarè gessit pro Ecclesia sua. Nam præter bella, quæ necessitas imperavit cum urbe, cum Teclenburgensi & Marcano Comite, emptum ab eo Boeslariæ castrum præmunitumque, instaurata Salfsenberga, acquisita pretio à familia Asbecensium nobilium judicium Alense, & Sandwel in Satrapia Horstadiensi; præterque multa prædia ære comparata, Wenterswich in Twentia pagum etiam non ignobilem emptum patrimonio Ecclesiæ suæ adjecit. Et, quod omnium operum ejus pulcherrimum, fuit disciplinæ Ecclesiastice in clero severus assertor; quam in rem annuas synodos nemore præfule diligentius celebrare visus. Extant multa ejus decreta. In quo & illud reperio de ægris & morituris. *Præcipimus ut sumptuosa charistia sacerdos habeat calicem paratum cum vino et aqua, nempe ad ablationem sumendam. Quo confirmari videas, quod antiquissimi moris fuit per Saxoniam, & Germaniæ provincias, Eucharistiam non nisi sub una specie ægris præbitam fuisse. Igitur postquam integrimæ vitæ exemplum omnibus præceptionibus & laboribus addidisset, piè excessit. Corpus honorifico tumulo, quod in medio Cathedralis Ecclesiæ adhuc visitur, illatum, paucis extanta scriptorum desidia res ab eo gestas è priscis non nemo hoc rudiuersu complexus*

Castra, viros, jura, statuo, paro, prædia, rura.

A morte Everhardi magnum & longum satis inter Canonico certamen de Successore subrogando; turbavitque eligentium annos Everhardus Marcanus Comes. Huic postquam Everhardi Episcopi mors renunciata est, cum magno militum & militarium virorum agmine Monasterium accessit; multumque coram laborav pro Henrico à Wildenberg Werthinensi Abbatे vacua Monasteri Cathedræ imponendo; qua tamen spe & labore frustratus

quand

quando post longam disceptationem Canonicorum, omnium suf- Cui ele-
fragiis conspirantibus, iv Calend. Maji Otto Comes R̄itbergensis, etione
ac Pr̄positus Paderbornensis Ecclesiae, Ottonis Episcopi nostri ex Cleri suc-
fratre nepos, Monasteriensis Episcopus deligitur. Quanto Westfaliæ to R̄it-
emolumento, & communi omnium gaudio hæc electio processit, berg.
quod jam tres consanguinei Episcopi Otto Paderbornensis, Ludo- Pr̄posit⁹
vicus Osnabrugensis, atque Otto Monasteriensis ex una animorum Ecclesiae
armorumque conspiratione aspicerentur; tantum dejecit, infregit- Paderb.
que Marcanum Comitem juratum Episcoporum hostem, & depo-
pulatorem Westfaliæ.

Annus Christi. 1301.

Bonifacij VIII Pont. 7.

Alberti Reg. 4.

Ottonis Ep. Pad. 24.

Albertus Cæsar et si anno superiori ab armis deteritus, altero Sifridus
tamen hoc anno tribus Electoribus Gerhardo Moguntino, Wig- Presbyt.
boldo Colonensi, & Diethero Trevirensi bellum intulit; seu quod Chron.
hos foederatos inter se formidabileisque sibi deprehendisset, seu Colm.
quod Pontifex literis ad tres hosce Elec̄tores in Aprili datis jussisset Histor.
monere Albertum, ut Romæ se sisteret addicendam causam aditi Im- Austral.
perij. Ob id Archiepiscopi ausi consilia agitare de exauētorando Tithem. in
Alberto; quibus ille succensus bellum acceleravit; quanquam alia chron.
causa belli prætexta, vafro, ut inquit Browerus, consilio ex teloniis, Hirſau.
qua Albertus ab Archiepiscopis repetebat, ut in ærarium publicum Brovver. in
inferret. Ad quæ responsum ab Electoribus, telonia se antiquorum annal.
Cæsarum beneficio possidere, eò nec juri suo cedere velle; si quid infert Ar-
verò controversiæ inter se & ipsum intercederet, id ad Palatini Rheni chiep.
judicium primò deferendum esse. Non his acquievit Albertus Rex, Electori-
bus. scriptisque ad Pontificem literis accusat Archiepiscopos, intolerabili mercatorum & populorum onere intendi ab ijs vectigalia ad Rhenum. Inde confisus causa exercitum contrahit ex Austria, Suevia, Alsacia & Franconia; tractique ex inferiori Rheni in societatem bellum per Marcanum, infestum Episcopis Comitem, Juliacenfis, Ludovicus Aræbergæ, aliisque Comites ac Dynastæ.

Rex postquam ad Rhenum descendit, primùm Palatinum Archiepiscopis foederatum aggressus est; qui terrore armorum victus Regis arbitrio se permisit. Inde vis belli versa in Moguntinum, expugnatoque ad vi Calend. Octobris Bingio munitissimo oppido, militum spoliis grassatum per Moguntinum agrum.

Moguntinus in has angustias coniectus, implorat opem Wigboldi Colonensis Archiepiscopi, & ut coram de bello tractarent, evocat ad castrum quoddam; ubi dum ex foedere de sociali bello ad. versus Regem tractatur, & inter epulas Colonensis auxilia detre-

B b

stat,

Stat, quod Marcanum Westfalicum Ducatum, Juliacensem vero Diocesin trans Rhenum diceret invassisse, quibus hostibus sibi primum occurrendum esset; ita succensus est Moguntinus, ut Coloniensem decerneret captivum in castro detinendum. Id cum amici indecorum & contra jura hospitis esse dicerent, liberum ab se dimisit; nec multo post Moguntinus armis obrutus fere ad Cæsaris voluntatem accommodavit.

Infestus
iterum
Westfaliae
Comes
Marca-
nus.

Interea Marcanus per Westfaliæ ducatum erupit, captoque & diruto Rodenbergo castro, copias Juliacensi jungit, fusoque Archi-episcopi milite Leggenichum expugnat. Pari clade Hunoldus Ple-tenbergius Archiepiscopi Marschallus e castro Hovenstadiensi in Marchiam progressus, ab Hammoniensi Satrapa rejicitur. His malis pressus Wigboldus Archiepiscopus luctabatur cum ancipiti fortuna.

Et Pontifex postquam didicit vacillare Archiepiscoporum potentiā, commutatā consiliorum scenā, Albertum ex Cardinalium sententia Cæsarem appellavit, pollicitus etiam, si Romam accedere, ret, solemni ritu coronaturum.

Otto Ep.
comparat
Ecclesiæ
suae Ca-
strum we-
velsburg.

Meliori consilio Westfaliæ Episcopi extra hasce turbas se continebant; magisque Dioceses suas parcimoniam vitæ & œconomia studio, quam alij armis auxere. Quos inter Otto Episcopus noster castrum Wevelsburg cum ampla simul jurisdictione & possessione bonorum patrimonio Ecclesiæ suæ adjecit. Vetus castrum, quod ab Hunnis primū præmunitum dicitur, multis exinde annis Comitum Arensbergensium fuit possessio, à quibus ad Comites Waldeenses transiit; ab his demum hoc anno certa pecuniæ summa emisit Paderbornensis Ecclesia, quam Otto Episcopus noster numeravat & quia potentis Dynastæ manu ad servandum castrum opus era, media pars castri Bartholdo nobili viro de Buren clientelari beneficio data est. Id vero uti per Ottонem Monasteriensem Episcopum, Ottonis Episcopi nepotem, & Simonem Comitem de Lippia transactum sit, afferent hæ vetustatis tabulae.

Nos Otto Dei gratia Monasteriensis Ecclesia Electus et confirmatus, ac Simon nobilis Dominus de Lippia, universis præsentia visuris et audituris cupimus esse notum, quod translato castro de Wevelsburg per nostrum nobilis Comitem de Waldeck in Ecclesiam Paderbornensem, de voluntate et consensu hæredum suorum, cum omni jure, quod idem Comes se habere dicebat in eodem, inter venerabilem Patrem D. Ottонem Paderbornensem Episcopum nomine prædictæ Ecclesiæ suæ, et Bertholdum nobilem juniores de Buren, per Nos de consensu parentum prædictorum talis est ordinatio instaurata, videlicet quod præfatus Bartholdus et sui hæredes medietatem prædicticam ab Episcopo Paderbornensi qui nunc est, et pro tempore fuerit, nomine jam dictæ Ecclesiæ jure homagij recipient et perpetuo possidebunt; Præfatus etiam Bartholdus et sui hæredes dictum castrum expensis vigilum et custodium portarum, unâ cum Episcopo et Ecclesia custodient, et custodiri æqualiter procura- bunt.

bunt, aequali jure portarum clavibus utendo; Episcopus quoque prælibat. Ecclesiæ ipsum Bartholdum et suos hæredes in omni jure eorum conservabit, et permittet eosdem in jure suo libere permanere; è converso Bartholdus et sui hæredes facient fidelitatem, et debita servitia Episcopo et Ecclesiæ supradictæ, prout de jure tenentur. In præmissorum testimonium, fidem et firmitatem sigilla nostra cum sigillo sapienti Bartholdi præsentibus duximus apponenda, et ego Bartholdus supradictus sigillum meum præsentibus apposui in testimonium præmissorum. Datum Anno Domini Mccc. Feria quarta post assumptionem Beatae Mariae.

Per hæc pacis studia Comites quoque Pirmontani Hermanus & Hildeboldus fratres decimas Huxtariensis Oppidi, remissâ lite, ultro cessere Henrico Corbeiensi Abbatii & Cœnobio, quod publicis quoque literis per Albertum Comitem Swalenbergensem ceterosque nobiles pridie natalis Virginis transactum habemus.

Comites
Pirmontanii
decimas
Huxtarienses
cedunt
Abbatii
Corbeiensi.

Annus Christi 1302.

Bonifacij VIII Pont. 8.

Alberti Cælaris 5.

Ottonis Episc. 25.

Compresso Moguntino, & in gratiam recepto, Albertus Cæsar anno hoc exercitum duxit adversus Coloniensem Archiepiscopum, quem aliquanto acerbius aggressus, castris inter Bonnam & Coloniam ad Rodenkirckam explicatis; ubi cum Moguntino Archiepiscopo, cæterisq; Principib⁹ & Episcopis hæsit ab exeunte Julio ad festum D. Martini; militi interim permissa libertas grassandi per totam Coloniensem diæcesin; creditique fuere Colonienses Cives Cæsarrem adversus Archiepiscopum inflammasse. His calamitatibus adactus Archiepiscopus inquis conditionibus componere cum Cæsare, telonia quædam remittere, oppidum Tolpiacum cum territorio dare in pignus Gerhardo Juliacensi Comiti, urbi Coloniensi privilegia, jura, & telonij immunitatem, uti Cæsar ea dictabat, conservare intacta. Quemadmodum hæc publicis tabulis consignata coram Moguntino Archiepiscopo, Emicone Frisingensi, Sifrido Citizeni, Episcopis: Theodorico Clivensi, Gerhardo Juliacensi, Eberardo Catzenelenbogi Comitibus, cæterisque proceribus Cæsari in castris præsentibus. Adhunc quoque modum Trevirensem Archiepiscopum adorsus est; nam ut in Annalibus Colmariensium prescriptum est. Albertus Rex Romanorum Trevirensem civitatem obredit, Archiepiscopum oppugnavit, habuitque in exercitu suo quadraginta equos phaleratos, et hominum multitudinem infinitam. Tribus igitur Archiepiscopis & Electoribus ad obsequium redactis, Rhenum naviagiis & mercimoniis liberum fecit: palam etiam elocutus, se brevi in Hollandiam & Flandriam perventurum. Quanquam hic illè annus sit, quo Flandria de Gallia triumphavit: viximus enim Francorum Rex a Flandriæ Comite prælio illo memorabili ad Corbacum, quo supra xx millia Francorum cæsa, ac flos nobilitatis amissa.

Castrum
Engeren
ab Ottone
Ep. & aliis
oppugna-
tur.

Ertwinus
in chron.
Cranz. l. 8.
Metrop.
c. 52.
Pideritius
in chron.
Lipp. 2. p.
Gen. 5.

At n̄eque hoc anno Westfalia inter Teutonicos montes extra bella fuit. Nam castrum Engeren, vetustissima Widekindi sedes, quod ad eum diem præmunitum constitit, ab Episcopo nostro, Ludovico Osnabrugensi, & Rudolpho Mindensi Episcopis, simulque à Comite Ravensbergensi junctis armis obsessum. Extant enim apud nos hac super re antiquitatis literæ hoc anno consignatae, quibus Otto Episcopus noster Comiti Ravensbergensi affini suo partem captivorum civium Hervordensium donat.

Hæc nimirum expugnatio castri Angerani, quam in Ludovico suo Episcopo celebrat Ertwinus. Id quia Simon Comes Lippiensis insidebat, multisque ex eo prædiis & injuriis infestus erat vicinus, conspiravere tres illi Episcopi cum Ravensbergensi Comite, captiū Simon Lippiensis Comes (seu in alio prælii congressu) tractusque Ludovico Episcopo Osnabrugum, & in castrum Buckium conjectus nec prius è carcere solutus, quam cum filio Bernardo Præposito Paderbornensis Ecclesiae juraret, castri Engerani eversionem. Rheda quoque arcem, ex qua Widenbrugenses divexabat, intra quindecim dies nudaret munitum suis, nullumque exinde castrum Episcoporum locis finitimum muniret; demum pro illatis damnis 4000 marcarum penderet. Vades hujus rei fuere Otto Teclenburgicus, Johannes Benthemij, Albertus Swalenberg & Comites: Balduinus de Steinfurda, & Otto de Ahus nobiles: Burchardus de Stromberg, Bernardus de Beveren, Gotchalcus Ducker, Dethmarus Retberg, Wulhardus de Malgarda, Fridericus de Hoerde, milites. Transadū hæc refert Ertwinus anno demum 1305, quo tempore primū è civitate laxatus fuerit; ita antiquissimum illud celeberrimi Widekindi castrum Angeranum, uti nunc è ruderibus suis adhuc conspicitur solo æquatum.

Otto præterea Episcopus noster, qui nihil impensius habuit, quam cum vicinis bonam amicitiam colere, firmareque diœcesim adversus incursionses, pactus cum Alberto Swalenbergensi Comite ac filio ejus Henrico præmunire castrum Abbenhusen, convenientque viginti utriusq; partis militibus firmare adversus omnes circum hostes; qua tamen lege excepti Otto Monasteriensis Episcopus, & Waldecensis Comes, quod hisliteris conventum.

Convenit
inter Ot-
tonem
Ep. & Co-
mitem
Swalen-
berg. de
castro Ab-
benhu-
sen.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus, Albertus Comes de Swalenberg, ac Henricus filius ejus, nec non veri hæredes corundem recognoscimus, ac tenore præsentium publice presentamus, quod in loco sive fundo nostro Abbenhusen castrum et oppidum edificabimus conjunctim, et equalibus expensis illud similiter firmando perseveranter, prout nobis et Ecclesia Paderbornensi melius et utilius videbitur. Nec aliquis nostrum alium in bonis, jurisdictionibus, juribus, vel aliis quibuscumq; artabit, vel impedit quoquo modo. Item nobis ad invicem et viciuum contra quoslibet nostros adversarios et injuriatores prestabimus mutuum auxilium et juvamen. Venerabilis tamē

bili tamen Domino Monasteriensis Ecclesie Episcopo pro parte nostri Episcopi Paderbornensis, et nobili viro Ottone Comite de Waldecke pro parte nostri Comitum de Svalenberg praedictorum exemptis et exclusis. Præterea vi-

ginti milites et famulos ex utraque parte statuemus, qui custodiant Castren-

sem, que Burchhode dicitur, promittent hinc inde firmiter observari. Si vero aliquis istorum decesserit, alius substituetur loco sui. Insuper si aliqua contro-

versia inter nos, Episcopum praedictum, Successores nostros, vel Ecclesiam Paderbornensem, ac nos Comites praedictos de Svalenberg, vel heredes no-

strorum contingere, quod absit suboriri, predictum castrum et oppidum, et in eis

habitantes nobis eque communes erunt, nec alicui nostrum plus debito et con-

suetuſ ſpecialiter adhærebunt. Hec omnia et singula promittimus nos Episco-

pus Paderbornensis praedictus pro nobis et Ecclesia nostra sub ſigillis nostro et Ecclesia. Etnos Comites ſæpedicti pro nobis et heredibus nostris sub nostris ſi-

gillis facere, et inviolabiliter observare. Datum in die beati Clementis. Anno

Domini millesimo trecentesimo secundo.

Warburgum interim Otto Episcopus noster profectus, festum Pentecostes ea in urbe egit; ubi in per vigilio ejus festi, renovato Alexandri IV Pontificis diplomate, defensionem Bredelariensis Cœnobij, diocesis nostræ, ferventi animo suscepit: poenaſque anathe-

matis distrinxit in eos, quotquot religiosos ejus Cœnobij aut spoliis, pit.

aut aliis injuriis hactenus inquietè traçtarint; ac nisi intra certum tempus cum Cœnobio ex æquo componant, jubet extinctis lumi-

nibus per vicinas Ecclesiæ nominatim denunciari. Quæ tum poenæ

sacræ, vigente Ecclesiæ disciplinâ, plus quam arma aduersus rebelles

valebant. Quam in rem proderit ipsius Ottonis Episcopi literas, qui-

bus Pontificis diploma includitur proferre.

Otto Ep.
defensio-
nem Cœ-
nobii Bre-
delarien-
sis ſuſci-
pit.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Notum faci-

mus ac tenore praesentium publicè protestamur, quod literas sanctissimi Patris

ac Domini Alexandri quarti summi Pontificis vidimus sub vero stylo, filo,

et bulla non cancellatas, non abolitas, nec in aliqua ſuſti partē vitiatas, et eas

reverenter accepimus ſub hac forma. Alexander Episcopus Servus seruo-

rum Dei venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Moguntinensi, et ejus suffra-

ganeis, et dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Prae-

positis, Archipresbyteris, et aliis Ecclesiæ ſarum Pralatis per Moguntinam

provinciam constitutis ſalutem et Apostolicam benedictionem. Non absque

dolore cordis et plurimurbatione didicimus, quod ita in plerisque partibus

Ecclesiastica censura diſolvitur, et Canonica ſententia ſeveritatis vis ener-

vatur, ut viri religioſi, et hi maxime, qui per ſedis Apostolica ſprivilegia

majori donati ſunt libertate, paſſim à malefactoribus ſuis injurias ſuſtineant

et rapinas, dum vix inveniuntur, qui congrua illis protectione ſuſteneant, et pro

ſovenda pauperum innocentia ſe murum defensionis opponant. Specialiter

autem Dilecti filii, Abbas, et fratres Monasterij de Bredelane Cisterciensis

ordinis Paderbornensis diocesis tam defrequentibus injuriis, quam de ipſo co-

tidianō defectu iuſtitia conquerentes, universitatē vestrā literis petie-

runt

Annalium Paderbornensium Liber XII.

runt Apostolicis excitari, ut ita videlicet eis in tribulationibus suis contra malefactores eorum prompta debeat magnanimitate consurgere, quod ab angustiis, quas sustinent, et pressuris, vestro possint præsidio respirare. Ideoq; universitati vestræ per Apostolicas scripta mandamus, atque præcipimus, quatenus illos, qui possessiones, vel res, seu domos prædicatorum fratrum irreverenter invaserint, aut ea in iuste detinuerint, quæ prædictis Fratribus ex testamento decedentium relicta sunt, seu in ipsis fratres vel ipsorum aliquem contra Apostolicæ Sedis indulta sententiam excommunicationis aut interdicti presumperint promulgare, vel decimas laborum de terris habitis ante concilium generale, ante quod suscepient, ejusdem ordinis instituta, quas propriis manibus aut sumptibus excolunt, seu nutrimentis animalium suorum, spretis Apostolicæ Sedis privilegiis extorquere monitione præmissa, si laici sunt publice candelis accensis singulis in Diœcesis et Ecclesiis nostris excommunicationis sententia percellantur: Si vero Clerici vel Canonici regulares seu Monachi sunt, eos appellatione remota ab officio vel beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam, donec prædictis fratribus plenarie satisfiant, et tam Laici, quam Clerici sæculares, qui pro violenta manuum injectione in fratres eosdem vel ipsorum aliquem anathematis vinculo sunt immati, cum Diœcesani Episcopi literis ad sedem Apostolicam venientes ab eodem vinculo mereantur absolvi. Datum Laterani VIII Calend Martij, Pontificatus nostri anno septimo.

Hujus igitur auctoritate mandati amonemus uniuersos ac singulos ministros Diœcesis, cuiuscunque conditionis vel status existant, ut taliter cum predictis viris religiosis nobis in Christo dilectis componant, si quicquam dispendere habuerint cum eisdem, ne contra eos virtute præsentium literarum procedere compellantur. Datum Warberg in vigilia Pentecostes. Anno Domini Millefimo CCC secundo.

Annus Christi 1303.

Bonifacij VIII Pont. 9.

Alberti Cæsaris 6.

Ottonis Ep. Paderb. 26.

Siffridus Presbyt.
Annal.
Colmar.
Albert.
Argent.
Cæsar movet contra Wenceslaus Regem Bohemiæ.

Cæsar sub initium hujus anni Thuringiam ingressus, Merleburgi Principum conventum festo S. Sebastiani indixerat. Quod dum magno procerum comitatu accinctus iter intendit, bello, quod Wenceslaus Rex Bohemiæ commoverat, revocatur. Belli quidem hujus causa levis ob fodinas auri argenteique indicio monstratas magis quam repertas: sed magnis utrimque animis magnoque apparatus ad arma processum. Auctor est Siffridus presbyter, Bohemiæ Regem ad id bellum inflammatum esse à tribus Electoribus, Moguntino, Coloniensi, & Trevirensi adversus Cæsarem; ac Moguntinum palam jactitasse, se plures adhuc Cæsares in sua pera habere; tanquam Alberto haud secus, quam Adolpho Regi exauctorationem minitari ausus, & Wenceslaus Regem Bohemiæ vellet subrogare
Cæsarem

Cæsarem. Ita urebat prioris anni castigatio Archiepiscopos. At Cæsar his contemptis cum valido exercitu intravit Bohemiam; quamquam non alio operæ pretio, quād per aliquot hebdomadas agros vastando percurserit, cūmque Wenceslaus Rex militem suum intra oppida, & castra contineret, nec prælij copiam faceret, bellum id altero anno cassō quoque eventu repetitum.

Inter hæc Westfaliæ rursus turbabat Everhardus Marcanus Comes Comes; tracto que in societatem armorum Ottone Monasteriensi Marcanus Episcopo, primò Hermannum Bredevordæ Dynastam, Wigboldi Archiep. Colonensis Archiepiscopi affinem, adoritur; expugnatāque Brede- vordā, munitissimo inter paludes castro, tam suo, quam Episcopi festat. terras in præsidio firmat. Indignè id tulit Wigboldus Archiepiscopus, contractisque copiis Dorstenam usque processerat, affini opem latus; cūm Bredevordam captam, Comitemque cum Monasteriensi Episcopo in acie se ostentantem intelligit; pæctus ergo in ducas ab armis recessit. Hæc fine superioris anni agebantur; cūm Marcanus rursum media hieme profilit ad arma. Archiepiscopus, ut furibundum hunc hominem tandem compesceret, Susatum cum copiis suis intrat, ex metropoli Westfaliæ & meditullio Marchiæ bellum omnibus viribus gesturus. Ea in urbe dum Landgravij Hassiæ & Henrici Comitis Nassaviæ, quos una cum civibus Susatensibus in societatem armorum sibi junxerat, auxilia exspectat, Marcanus congregato veteranorum suorum militum exercitu, castra Bodericæ metatus est. Inde in conspectum urbis Susatensis progressus, Archiepiscopo insultat. Is, quia viribus impar, intra mœnia se continuuit. Marcanus & moræ impatiens, & pressus inopia stipendiiorum, quæ miles flagitabat, exustis circum villis, dissolutum exercitum in oppida & castra reduxit. Quo comperto, Archiepiscopus Hovestadium recipit, instauratque. Paribus inde armis mutuisque deprædationibus decertatum; quibus cum Unna ad Luppiam multæque Marcani villa flammis absumerentur, nec aliis quam alternorum spoliorum fructus esset, Marcanus se ad inducias deduci passus est.

Bellum hoc mors Wigboldi Archiepiscopi mox abruptit; cœpit enim integrissimus præful per ultimos Quadragesimæ dies fatali Wigboldi Archiep. Colon. mōrbo urgeri in mortem, quo in pervigilio Paschæ etiam absumpta pia mors. est vita. Ac memorabile de illo fuit, quod cūm saepius extremis vitæ diebus noxas conscientiæ expiat confessione, cœlestique Eucharistia cibo reficeretur, monereturque à sacerdote, qui illi à confessionibus aderat, non illa sacramentorum frequentia opus esse. Sinite, inquit, me hoc viatico pascere animam, quo facilior mihi securiorque ad immortalem vitam aditus paratur. Hac cœlestium meditatione, his pietatis operibus compositus in mortem sanctissime excessit Susati, humatus in Basilica S. Patrocli. Præful integritate vitæ, doctrina, prudētia, ac fervore religionis egregius, gesto in quintum annum

annum Archiepiscopi munere. Extant præclaræ ejus constitutiones ad cleri populique mores formandos inter synodorum Colonensem statuta; interque cetera, ne quis plura Sacerdotia pluresque præter unam dignitates sine singulari Pontificis indulgentia possideat. Bella quæ gessit, defensionis & necessitatis fuere viro, qui ex toga, sitemporum iniquitas ferre potuisset, quām ex sago Archiepiscopum agerer maluisset.

Otto Ep. Per id tempus Otto Monasteriensis Episcopus infestum dice. **Monast.** cesi suæ Dynastam Hermannum Lonensem aggressus, Statlonam **Statlo-** ejus oppidum arcemque longa obsidione fatigavit; id quod prodi- **nam ca-** tione mulieris, quæ ex oppido profuga ab annonæ angustias detexit, **pit.** expugnatum refertur.

Decimas Diversis interim studiis Otto Episcopus noster amplos decima-

in Ilsten- rum redditus, quos in pago Ilstendorp prope Lemgoviam olim lxi- **dorp per-** marcis ab Episcopo Paderbornensiemptos Bernardus de Brackele &

mittit Ot- Burchardus de Assenborg milites possidebant, libere permisit Cœ- **to Ep.** nobio Marienfeldensi venditione transcribi, remissò jure proprietati-

transscri- bi Cœno- tis, quod in eas decimas habebat Episcopus. Id quia consensu Capitu- **bio Mari-** li factum, adscripti etiam testes, *Henricus Decanus, Bertholdus Prepo-*

enfelden- situs S. Andreae ad orientem, *Georgius Thesaurarius, Heydenicus Cantor,*

fi. *Ludolphus Marschallus, Wilbrandus de Buren Canonici, ceterique è nobi-*

litate. Actum Paderbornæ Anno MCCCIII pridie Catharinae Virgi-

nis. Videas hic rursum ex Carolinis hujus Ecclesiæ decimis, tanquam

ex sacro quodam thesauro, Monasteriorum donationes fieri, po-

mumq; illud Caroli M. patrimonium, quod in decimis potissimum

constituerat; distrahi magis quām ad matricem Ecclesiam repa-

quas nobiles passim aut pignore aut clientum beneficio possue-

bant; omninoque mihi persuaserim, vetera monumenta perfec-

tans, omnes passim jumentorum, & frugum decimas per Saxoniam

Caroli M. dono Episcoporum fuisse, quæ tanta prodigalitate Epi-

scorum ad Laicos pervenire.

Annus Christi 1304.

Benedicti IX Pont 1.

Alberti Cæsar 7

Ottonis Ep. Paderb. 27.

Gelen. in
farca. l. 1.
pag. 48.

Hæsit à morte Wigboldi Archiepiscopi suspensa Westfalia; cu-
jus obitum Crumbachius ad superiorem annum, uti & Levoldus
visus est scribere; Gelenius ad annum 1306 retulit. Ego cum Sif-
fum presbyterum inspicerem, reperi mortem ejus ad annum 1305 re-
ferri, conjungique cum morte Gerhardi Moguntini Archiepiscopi
quem eodem simul anno obiisse memorat: at cùm Moguntinus
teste Trithemio, Serrario, aliisque, hoc anno excesserit è vita, eodem
Coloniensis mortem referendam opinor. Quoquo tandem anno
excede-

excesserit, mortem ejus haud leve dissidium exceptit; quando ab aliis Canonicis Henricus Virneburgicus majoris Ecclesiae Coloniensis Mortem Wigboldi Præpositus: ab aliis Bernardus Westerbergius, Sifridi Archiepiscopi frater, Bonnensis Præpositus electus; ab aliis vero Wilhelmus Julianus Comes, Præpositus Traiectensis Ecclesiae postulatus. Hi dissidia in cùm pari jure inter se disceptarent, res ad Benedictum XI Pontificem, electione qui superiori anno Bonifacio successerat, delata est, ab eoque Julianus, odio Regis Galliae, adversus quem cum Flandris Dux militiae pugnabat, Archiepiscopus nominatus fertur; quanquam brevi ejus dignitatis usura. Quippe haud multò post in prælio Pabulano cœsus à Gallis occubuit, digna Clericorum militantium poenam; còq; nec in fastis inter Archiepiscopos numeratus. Vacua interim per unum & triginta menses sede, demum Clemente V Pontifice, Henricus Virneburgicus renunciatus Archiepiscopus.

Certior Gerardi Moguntini Archiepiscopi ac Metropolitani nostri obitus ex hoc anno traditur, quem in sella conclavis sui sedentem mors V Calend. Martij oppressit, præsulem ingentis animi, qui plura turbulentius quam felicius molitus, sagum militare ante togam habuit; ideo nec ullum vestigium rerum sacrarum in hac provinciali ejus diœcesi ab eo relictum reperio. Nec magna cùm illo Ottonis Episcopi nostri familiaritas, viri, qui ex dispari ingenio & publicæ quietis amans, & sacris potissimum curandis vitam impendit,

Annus Christi 1305.

Clementis V Pont. I.

Alberti Cæsaris 8.

Othonis Ep. Pad. 28.

Annus dehinc, qui consequitur quintus hujus seculi, mortuo Benedicto IX, novum Pontificem dedit Clementum v pridie Pentecostes electum, natione Gallum; qui ex Burdegalensi Archiepiscopo ad Apostolicam cathedram proiectus, eam Româ primum Avenionem in Franciam transtulit, ubi annis hæsit amplius 70 non sine offensa Numinis, & magno Italiae incommodo.

Ab hoc Pontifice duo Archiepiscopi dati, Colonienibus Henrico Virneburgius, rejecto Reinhardo Westerburgio; Moguntinus Petrus Aichtzelleus in Treviris ortus, idemque Basileensis Episcopus; quem cùm Henricus Lutzenburgicus Comes ad Clementem Pontificem missiter, sollicitatum pro Balduino fratre Petrus in sede Moguntina collocanda, Pontifex Petrum Moguntinum Archiepiscopum renunciatavit; multumque ad hoc valuit, quod Pontificem tum gravi morbo decumbentem, ut medicæ artis peritus erat, valetudini restituisset. Hic igitur Metropolitanus à noster multò prudentius ac moderatius quam superior, Archiepiscopatum per xv annos administravit; erat enim vir doctus ac magnificus.

ficus, ut Trithemius inquit, et Pontificatu illo dignus, qui multa utiliter per Synodos ad Cleri populique disciplinam instaurandam constituit.

Nova inter Ep. Monast. & Comitatem Mar- canum discordia & pugna. Publicis licet à bellis quiesceret Germania, non defucre tamen privata inter Westfalos. Otto enim Monasteriensis Episcopus, incertum ex qua causa, Comitis Marcani militem ex castro Bredevordia, quod partito inter ipsos præsidio in sessum diximus, ejecit. Quo excitus Marcanus, arma diœcesi Monasterensi intulit, Dulmaniamq; subegit; contra Episcopum castrum Rickelsmulam ad confinia Mar-

chiæ copiis novis construxit, ex eoq; multum infestavit Marcanum. Non tulit id Marcanus; castrum obsidione incingit; ad quam sol- vendam dum Otto occurrit, peditatu segnius consequente, Marca- nus se abjecit ad conflictum. Stabat utrimque acies modicè folla dirempta, cùm per arbitros in certas pacis leges conventum, quibus Dulmania reddita Episcopo, Bredevordia cessit Marcano, & castrum novum imperatum destrui, ut magnifice pro suo Marcano Levoldus. At si Monasteriensium fastos consulas, Ottонem illi multis victoriis contra Marcanum celebrem memorant, à quo ferox tandem Comes fractus armis, jussusque vieti instar feuda ab Episcopo recognosce- re, & clientem D. Pauli se profiteri.

Beneficiaria Ottonis Ep. & Comitum de Everstein in Cœnobium Gerdense. Otto Episcopus Paderbornensis, q̄uod videret ex senio vitam suam ad ultimam sensim lineam decurrere, nihil consultiūs habuit, quam piis largitionibus in egenos & religiosos collatis sibi Deum benignorem reddere. Quam in rem cùm alia ex hoc anno sinec- stigia ex antiquitatum literis, tum maximè Gerdensi Virginum Ce- nobio ex consensu Capituli ampla fructuum dona fecit, simulq; Parochiam Dalhusanam inter Borcholt & Beverungen cum provi- tibus & oblationibus transtulit ad Præpositum Gerdensium Vir- num, quod sibi persuasum haberet, curam animarum impensius religiosis illis viris tractandam, quam hactenus observatum fuerat.

Accessere ad hanc Episci liberalitatem Otto Comes de Ever- stein, ejusque fratres Ludovicus & Fridericus, ipsamq; villam Dal- husanam cum aquis, pascuis, campis & nemoribus Ecclesiæ Ger- densi donavere, amore, ut inquiunt, Dei, venerabilisque Matris sue Mariæ; quemadmodum hæ donationis literæ V. Julij, Anno Mccc, multis testibus consignatae sunt in Pollis ad Visurgim, ubi Everstenio- rum Comitum sedes memoratur.

Annus Christi 1306.

Clementis V Pont. 2.

Alberti Cæsaris 9.

Ottonis Episc. 29.

Sfridus Presbyt.
Albertus Argent. Fruebatur adhuc Germania tranquillitate suâ, Alberto Cæsa- jam in nonum annum imperante; cui & hoc anno ex morte Wa- cceslai III Regis Bohemiæ oblata opportunitas filium suum evcheno-

ad solium regni ejus. Quippe cùm Wenceslaum regium juvenem Cæsar fi-
 & nondum coronatum Bohemi quidam nobiles perfidè interemis- lium suum
 sent, Cæsar cùm pro auctoritate sua ac veteri jure sibi vendicaret Re- Rudol-
 ges Bohemiæ dare, valido cum exercitu intravit Bohemiam, filium phum Bo-
 que Rudolphum Ducem Austriae, data ei in uxorem Wenceslai vidua, hemis re-
 Regem Bohemiæ renunciavit; itaque, ut Sifridus presbyter scribit, gem dat.
 regnum Bohemiæ ad Teutonicos translatum est. Quanquam, ut
 Albertus Argentinensis retulit, Cæsar Bohemorum conspiratione
 prohibitus sit, quòd juniori filiæ Wenceslai regnum deberi dicerent:
 & Cæsar quo minus filium suum postea introduceret, sua quoque
 funesta morte, quæ anno proximo secuta est, præreptus fuerit.

Fluctuabat inter hæc Westfalia suis intestinis motibus; ma- Chron.
 gnamque servandæ quietis spem afferre visus Henricus Virneburgi- Colon.
 us Coloniensis Archiepiscopus; qui postquam à Pontifice donatus Levoldus.
 pallio redierat ex Gallia in diœcesin suam, nihil antiquius habuit, Archie-
 quam Ecclesiæ disciplinam per bella collapsam restituere. Quam pisopi
 in rem provincialium suorum Episcoporum synodus Coloniae ha- Colon.
 buit in Quadragesima. Multa sunt in ea salutaribus legibus sancta, studium
 quæ Colonensium monumenta exhibent. Convocata deinde no- pro bonis
 bilitate & clientibus suis, quos inter & Marcanus affuit, cœpit de ca- Ecclesiæ
 stris, & Ecclesiæ bonis repetendis pertractare. Horum ope adjutus suæ repe-
 Lidbergam aliaque munitiora loca, quæ Ludolphus Dickius Cano- tendis.
 nicus ac præfectus occuparat, Ecclesiæ asseruit; ac tanquam majo-
 ra etiam machinatus ex lago, antiquum cum Joanne Duce Braban-
 tiæ, Juliacensi, Marcano, ceterisque Comitibus fœdus renovat.

Quæ dum magnis consiliis agitantur per Coloniensem Archi-
 episcopum, ingentibus turbis involvitur Otto Monasteriensis Epi- Otto Ep.
 scopus, Ritbergensis Comes, magno Ottonis Episcopi nostri ac pa- Monast.
 trui dolore. Administrarat jam in sextum annum Otto Monasteri- à suis Epi-
 tensem Ecclesiam, prospero omnium rerum successu; eoque majo- scopatu
 ribus animis integerrimus præsul cœpit non modo corruptos cleri ejicitur.
 mores corrigere, sed & multa à Monasterensi civitate repetere,
 quæ Everhardus antecessor Episcopus, magno Ecclesiæ suæ præju-
 dicio, coactus permiserat. Quæ res quantam illi apud bonos lau-
 dem, tantam apud malos peperit invidiam atque odium. Latuit hic
 ignis aliquamdiu sub cineribus: mox levi motu concussus cum
 flamma erupit. Petebat Episcopus sacerdotium clericu suo à Cano-
 nicis principis Ecclesiæ; id cùm illi ad Episcopi preces negarent, de-
 dere proconsulis Rickij filio, juveni indigno. Obsttit Episcopus;
 qua opportunitate Canonici tanquam filij civium contemnerentur
 ab Episcopo, magistratum & cives concitant adversus Episcopum.
 Non his dejectus Episcopus synodum cleri cogit, in eaque multa
 cleri vitia perstringit, multaque sanxit adversus eos, qui aut per cor-
 ruptelas ingressi essent sacerdotium, aut plura præter unum posside-

rent. Quibus illi magis offensi abeunt in factiones, multa criminando aduersus Episcopum; quippe qui monetam adulterarit, diceceris & clerum perturbabit, cives oppresserit, qualia concitati semel animi in pejus exaggerare solent; tantumque prævaluit malevolorum factio, & cœcus impetus, ut per summam audaciam Ottoni Episcopatum derogaret, & Conradum Comitem de Monte obtruderet; tanquam accusatores simul judices sui Episcopi dati essent. Appellabat ex præpostero hoc agendi modo Otto ad Henricum Virneburgicum, Colonensem Archiepiscopum ac Metropolitanum suum; atille, ut Levoldus etiam scribit, electionem Conradi Comitis probavit; seu quod Ottoni offensus ex bello, quod cum Marciano adversus Wigboldum Archiepiscopum gesserat; seu quod causam sui Præpositi patrocinij magis, quam justitiæ amore suscipisset. His malis circumventus Otto, cum se à Canonicis suis contra omnia jura humana & divina loco motum, nec à Colonensi Metropoli auditum, nec ullius criminis convictum rejici videret, ad Pontificem appellat. Sed diu deliberatum, utrumne ipse coram, an per Legatos in Galliam missos causam suam ageret apud Pontificem? amicorum hoc consilium erat, maneret in diœcesi, & armis se tueretur, ne per absentiam ejus æmulus introduceretur Comes Montium. Quorum neglecto consilio, Otto Episcopus iter ingressus, Pictavium se ad Clementem Pontificem contulit. Tum vero exultare Canonici, ex omnibus pulpitibus Ecclesiæ conficta in Episcopum crimina promulgare, Nobilitatem trahere in partes Conradi Montium Comitis. Quo classico excitatus Marcanus Comes, Conradum montium Comitem ac pseudoepiscopum armata manus diœcesin Monasteriensem introduxit. Hujus viribus Conradus subnixus loca, quæ Ottoni studebant, ad ditionem compellere: quotquot Ottonianarum partium erant, aut Clerici aut Laici, diris modis exagitare: honoribus, muniis, & fortunis exuere; inde tanquam verus Episcopus circumductus per Oppida & Castella, singulis priuilegia & libertatem, quantum vellent, aut optarent, consignatis literis impertiri, nihil jura Cæsaris, nihil Canonum leges, & statuta patriæ, nihil diœcessis damna pensi habendo.

A quo in sedem suis, post causam maturo Cardinalium consilio discussam, Ottoneam jubetur reponi, & Canonici aliquique Anathematis vinculo in nodantur. At Pontifex, auditio coram Ottone Episcopo, citatisque adversariis, post causam maturo Cardinalium consilio discussam, Ottoneum Episcopum innocentem pronunciavit. Hunc quia contra omnia jura exauctorassent, anathematis sententia perstrinxit Monasterienses Canonicos, qua jussi sunt Episcopum suum recipere, damnna sarcire, & quotquot vel ex Clericis, vel Episcopi ministris & prefectis in hoc facinus consilia & operam contulissent, ab omnibus dignitatibus, beneficiis, ac publicis muneriis in tertiam progeniem prohiberi, ni suo decreto morem gerant. Hanc æquam Pontificis sententiam Levoldus Vechensis Pastor, qui ab adversariis ejectus est, Ottonem

Ottонemque suum Episcopum in Gallias securus fuerat, in Germaniam retulit. Et quia veritus Monasteriensem diocesin intrare, Paderbornam concessit, ubi diploma Pontificis primum solemini ritu vulgatum, & ad publicos Ecclesiarum aditus suspensum fuit. Quæ res postquam Monasteriensibus Canonicis innotuit, haud leviter percussi Pontificis fulmine, ad saniora consilia redire: missisque sunt à Canonicis certi homines in Galliam, qui Ottонem Episcopum demulcerent, atque ad redditum in diocesin invitarent. At ille, dum ^{At mori-} ad iter se parat, Piastavij in Galliis, tertio exilio sui anno, Christi vide- ^{tur in Gal-}
licet 1308 festo D. Galli moritur, ubi in templo Prædicatorum hono- ^{lisis Otto}
rifico tumulo illatus quiescit. ^{Ep.}

Otto Episcopus cùm veneno, Alexandri cocci sui perfidia prae-
bito, extinctus creditus fuit: tum his calamitatibus à Deo punitus ^{Justè for-}
videri poterat, quod arma cum Marcano junxerit, quibus Wigbol- ^{tassis à}
dum Colonensem Archiepiscopum oppugnarat: quodque Dyna- ^{Deo pu-}
stam Lonensem arce & oppido, omnibusque bonis exuerat; tametsi ^{nitus.}
has inter turbas, Statlonâ expulsis Monasteriensibus, à Leonensi
recepta, quam postea Dynasta uná cum Bredevordiæ castro Ludo-
vico Hassiæ Landgravio Ottonis Successori vendidit, eoque ad id
pronior fuit, quod prole mascula orbatus, duas tantummodo filias
reliquerit, quarum altera nobili Wulfio, altera lamberto à Langen
denupta.

Otto verò Episcopus noster, qui per id tempus multum labo- ^{Otto Ep.}
ravit cum Ludovico Osnabrugensi Episcopo pro Monasterensi suo ^{Paderb.}
consanguineo restituendo, piis, ut priori anno cœperat, studiis in- ^{donatio-}
tentus, decimas Entorfianas, quas Henricus Comes de Sterneberg ^{nem deci-}
feudi beneficio habebat ab Episcopis Paderbornensis, utroque ^{marum-}
Abbati & Cœnobio Mariæ campi dederat, sua quoque liberalitate ^{Entorfia-}
ratas habet; id quod hoc anno Mcccvi Nichusij, Sabbatho post ^{narum}
festum Patchæ transactum est. ^{Marien-}

Tam præterea constans inter Ottонem Episcopum nostrum, & ^{Etam}
Henricum Hassiæ Landgravium, filiumque ejus Joannem amicitia ^{compro-}
fuit, ut hoc anno convenerint in emptionem Dynastiæ Schonenber- ^{batt.}
gensis, quam Conradus Schonenbergius utrique cum arcibus, op- ^{Dynastia}
pidis, nemore Reinerswaldio, cæterisque, agris, villis, & prædiis ven- ^{Schonen-}
didit summa pecunia, sicuti ab utroque collata est. Ita altera pars ^{bergensis}
Dynastiæ cessit Landgravio & heredibus ejus (quam tamen feudi ^{ab Ottone}
beneficio ab Episcopo Paderbornensi caperent) altera Episcopo, & ^{Ep. Pad. &}
Paderbornensi Ecclesia integra permissa. Quemadmodum id in ca- ^{Landgra-}
stro ejus Dynastiæ Dreideneborgo festo D. Bartholomæi transactum, ^{vio Haf-}
& publicis tabulis consignatum est. Quo haud leviter patrimonium ^{Litteræ Ecel.}
Ecclesiæ Paderbornensis Ottonis industria auctum est. Tantæ fuit ^{S. Petri,}
auctoritatis per id tempus Otto Episcopus apud Landgravium & ^{Ege-}
vicinos Principes: quem Corbeienses & Huxaria oppidum sibi,
dum viveret, Tutorem diligere consultum habuerant,

Simon Comes Lippiensis vitam inter bella &
 Comes spolia; sed exitu infelici; quippe bis cœsus, semel à Ludolpho Min.
 Lippiensis densi Episcopo haud procul Minda, iterum à tribus Episcopis & Co.
 ad melio- mite Ravensbergensi; donec postremum etiam in triennij captivita-
 ra con- tem, ut diximus, traheretur. Ex qua solutus, ut hæ calamitates sapi-
 versus entibus esse solent meliorum consilia, cœpit & animum ad pacis stu-
 multa dium & opera pietatis convertere; & Blumbergam Oppidum,
 præclare in Comi- postquam ex Engerano castro depulsus erat, condere; Lemgoviam
 tatu suo primariam comitatus urbem nova urbe addita ampliare: Cœnobia
 constituit. & Ecclesiæ dotare. Ad hæc Cœnobium Virginum Lodhense ex
 Cœnobi- diœcesi Mindensi, in quo tenuiter vivebant, transtulit in novam
 um Lod- Lemgovia æ urbem, quam veteri multis privilegiis exornatam adje-
 hense cerat. Id verò uti auctoritate Ottonis Episcopi nostri, intra cuju-
 Lemgo- jurisdictionem sacram Lemgovia, & totus ille comitatus Lippiensis
 viam transfert. comprehenditur, simulque consilio Bernardi Præpositi nostri Simo-
 nis Comitis filii factum, hisce Simon Comes literis retulit.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Simon Nobilis de Lippia Do-
 minus Omnibus hoc scriptum visuris in vero salutari salutem. Ad perpe-
 tuam rei memoriam omnibus hanc paginam inspecturis cupimus esse notum,
 quod cum nobis ab alto Dominus divinitus inspirasset, ut claustrum sororum
 in Lodhen ordinis S. Augustini Mindensis Diocesis secundum statuta ac sub
 cura fratrum ordinis Prædicatorum viventium ad nostram civitatem Lemgo-
 cend. transferri magno desiderio cuperemus, Nos ante omnia Principalem E-
 cclesiam, videlicet S. Joannis extra muros civitatis ejusdem, cum duabus E-
 cclesiis attinentibus, videlicet S. Nicolai et S. Mariæ novi oppidi, quam titu-
 permutationis ab Ecclesia Paderbornensi habuimus, prædicto conventui sor-
 rum in Lodhen eodem titulo, videlicet permutationis, assignamus de consen-
 Diocesanis videlicet Domini nostri Ottonis Paderbornensis Episcopi. No-
 vero vice versa recepimus Ecclesiam in Lothen, quantum ad ius patronatus
 pro nostra Ecclesia memorata. Et ut tam pium nostrum suum consequatur ef-
 fectum, translationi ipsius conventus ad prædictam S. Maria Ecclesian vol-
 luntarie consensimus, et in his scriptis pariter consentimus. Insuper titulo ven-
 ditionis pro quingentis et octo marcis Osnabrugensem denariorum assigna-
 vimus ipsis videlicet sororibus locum ad inhabitandum pro area spatium illud
 totum, videlicet quod incipit apud eandem Ecclesiam, et cingitur duabus pla-
 teis, et protenditur in longitudinem usque ad parvam plateam, quæ vadit per
 transversum, ita videlicet ut in prædicta area edificant sibi in usum suum om-
 nia edificia necessaria et consueta. Præterea quitamus et exoneramus locum
 supradictum ab omni onere servitutis, videlicet vigiliis, exactiōibus, taligis,
 contributionibus, et ut nullus Dominus judex aut consules civitatis aliquid ju-
 ris seu jurisdictionis ibidem sibi audeant vendicare, sed omnes ibidem inhabi-
 tantes, nec non edificia, et omnia, quæ continentur in eis secundum privi-
 ligia et consuetudinem, seu exemptionem ordinis ipsius plena gaudebant et per-
 petua libertate. Item licentiamus eis molendinum construendum cum duabus
 rotis

rotis ad usum earum, unam ad opus lanificij, aliam pro annonaz; Ita tamen quod nullum extrancum ad molendinum hujusmodi pro pannis comprimendis, quod Walcken vulgariter dicitur, vel annona molenda recipient vel admittant. Item vendidimus eisdem usuagia duo in nemore, quae dicuntur Echtvort, et communitatem in pratis, pascuis, piscariis, lignis in confino dictæ civitatis, quibus omnibus ad usum necessarium libere perfruantur. Insuper recognoscimus et publicè protestamur, quod nos aut heredes nostri nihil juris seu jurisdictionis, ad vocationis seu servitutis cuiuslibet habemus, seu nobis vendicabimus in bonis ipsarum, quae in presentiarum possident, aut in futuris temporibus habiturae sunt in civitate vel extra, Domino concedente. Hæc antem omnia de consensu uxoris nostræ Dominae Alheidis, ac legitimorum heredum nostrorum Bernhardi Præpositi Paderbornensis Ecclesie, Hermanni Præpositi Fluxariensis, Henrici, Theodorici cruciferi Ottonis, Simonis, Mechildis, Alheidis, et Heylwigis, Judicis, consulum, ac communitalis, civitatis nostræ facta sunt ac voluntarie ordinata. In cujus rei testimonium sigilla, videlicet nostrum, uxoris nostræ ac consulum civitatis prædictæ præsentibus duximus apponenda. Et nos Domina Alheidis uxor supradicta nobilis de Lippia, et nos Consules antiquæ civitatis et novæ. Datum Idibus Martij Anno Domini Millesimo trecentesimo sexto, præsentibus Domino Hermanno Burchgradio de Stromberge nobili, Luberto Sclavo, Alrado de Busche, Alrado nigro, Henrico Ickenhusen, Henrico Slavo, militibus, Domino Stephano Prothonotario Domini Lippiensis, et Wesselo Notario ejusdem et quam plurimis aliis fide dignis.

Haud multò post idem hic Comes amplos decimarum redditus Cui & de-
in Bist & Brack, circa urbem Lemgoiensem, quos feudi nomine possidebat ab Episcopo Paderbornensi, ijsdem Virginibus quinquaginta marcis ex consensu Ottonis Episcopi nostri vendidit; ea tamen lege, ut centum marcas ex his Episcopo Paderbornensi penderentur ad feudi istius cessionem permittendam. Qua super re extant publi-
cæ tabulae, tertio Calend. Aprilis, in castro Brack corundem filiorum, testiumque nominibus consignatae, interque filios rursum Bernardus Præpositus noster, quem postea Ecclesia Paderbornensis sortita est Episcopum eo nomine V. ex familia Lippiensium Comitum. Et quam bene cum ea familia agebatur, cù in tot pios filios haberet par-
tim in Clero, partim in religiosorum hominum coetibus. Horum nunc immemores Comites posteri omnia hæc Ecclesiarum & Cœ-
nobiorum patrimonia aliquotum evertere.

Annus Christi 1307.

Clementis V Pont. 3
Alberti Regis 10.
Ottonis Ep. Paderb. 30. & ultimus

Cæsar

Sifridus
presb.
Histor.
Landgraf.
Thuring.
Cæsar
Thurin-
giam va-
stat.

Cæsar anno subsequenti, qui seculi hujus erat septimus, validum collegit exercitum ex Austria, Bavaria, Suevia & Bohemia, quem in Thuringiam ire jussit adversus Fridericum Misniæ Marchionem, Thuringiæ civitates vexantem, quæ ex fœdere Romano-Rum Regi se subjecerant. Occurrit intrepidus Marchio cum Timmanno fratre Landsbergæ & Marchione, Cæsarisque exercitum ingenti clade profligavit ad Luccam villam, quo exacerbatus Cæsar cum instructiori exercitu, ductoque secum Petro Moguntino Archiepiscopo, Thuringiam per Autumnum ingressus est; qua tamen expeditione præter vastationem agrorum nihil memorabile patrum.

Henricus
Archiep.
Colon.
movert in
Diœcesin
Paderb.
Construit
Castrum
Fursten-
berg.

Movit etiam hoc anno cum exercitu ex Westfalia collecto in diœcesin Paderbornensem Henricus Coloniensis Archiepiscopus quemadmodum Levoldus id scribit. Quæ verò hujus expeditionis causa fuerit, aut quis eventus, auctor ipse non prodidit, neque in nostris annalibus ullum ejus rei vestigium. Rebus in Paderbornensi diœcesi confectis, reflexit copias ad Ruram fluvium, castrumque Furstenbergam construxit, sicuti id Levoldus memorat. Vetusissimum id Westfaliæ castrum, perinde ut fundatissimæ semper familiæ Furstenbergicæ sedes fuit, eoque ab antiquitate illa Oldeberga patrio nomine appellatum. Quemadmodum hæc à Ferdinandino Furstenbergico Episcopo nostro in monumentis Paderbornensis eruditè per majorum suorum origines ac decora asserta sunt. Castrumque præterea fuit arte & natura loci munitionis, in prærupto ad Ruram montis vertice; qua verò parte a gustus patet accessus, triplici fossa ex petris excisa, duplique rivo & propugnaculo præmunitum stetit; frenumque fuit, quo Leonies Archiepiscopi Comites Matcanos & Montium, vicinique Ducatus Westfaliæ hostes continebant. Nec fidi minus eo castro Furstenbergici Dynastæ, Archiepiscopi sui clientes, ac propugnatores, præclaram semper in omnibus bellis navarunt operam. Quo factum, ut nullum prope Westfalici ducatus castrum sepius expugnatum reparaturumq; sit. Quemadmodum primum ex iuiniis belli Saxonici adversus Henricum Leonem ab Engelberto Archiepiscopo, ex vastatione Westfaliæ per Simonem Episcopum Anno M^{illata} illata à Sifrido Archiepiscopo, & ab his Everardi Marcani adversus Wigboldum Archiepiscopum bellis hoc anno ab Henrico Vireburgico Archiepiscopo, ab eversione deinde Engelberti Matcani Comitis Everardi filij ab Henrico Coloniensi Archiepiscopo, & a Ludovico Hasso Monasteriensi Episcopo instauratum fuit; donec aliis atque aliis hujus castri expugnationibus fatigati Furstenbergici locum tot cladibus afflictum deserent, alia sub radicibus monte arce constructa, cuià prioriginem reliquere.

poste

Posttemus hic Ottonis Episcopi nostri annus erat, quo Henricum Virneburgicum Archiepiscopum Paderbornensem diœcesim ingressum diximus; eaque per id tempus procella bellorum fuit, qua castrum Calenberga haud procul Warburgo in edito patentis circum campi colle ad fines Hassiae & Waldecensis comitatus ab hostibus expugnatum eversumque fuit; seu id hac Coloniensis Archiepiscopi irruptione, seu alterius hostis factum sit, in annalium memoria non reperio. Sanè Otto Episcopus ne vetus ac nobile illud castrum intraruinas jaceret, aut diœcesis ea parte nudata relinqueretur, Ravennoni de Pappenheim militi ejusque filiis & hæreditibus certis conditionibus in feudum dedit, quod hisce tabulis ex posteritatis memoria accepimus.

Nos Otto Dei gratia Ecclesie Paderbornensis Episcopus præsentium Castrum tenore protestamur, et universis præsentia visuris, seu audituris cupimus no- Calen- tum esse, quod castrum nostrum Kalenberg in pheudo porrexiimus, et in his berg, in scriptis porrigitur Ravenoni famulo, filio quondam Ravenonis junioris de feudum Papenhem militibus, et suis heredibus, ratione multiplicis obsequij nobis et datur Ra- venoni Ecclesie nostra impensi, cum omnibus pertinentiis, preventibus, juribus et de Papen- usufructibus, jure hereditario a nobis et nostris successoribus in perpetuum heim. possidendum. Ita scilicet, quod dictum castrum nobis, successoribus nostris, et Ecclesie nostra in omnibus nostris necessitatibus contra quoscunque, et in omni tempore absque aliqua occasione et contradictione erit, et esse debet exposi- tū et apertum. Ipse quoque Raveno, et sui heredes in perpetuum ratione di- eti castri nostri, successorum nostrorum, et Ecclesie nostræ in omnibus contra quoscunque pro toto posse esse debent fideles et inseparabiles adjutores. Nos vero similiter versa vice dictum Ravenonem et suos heredes contra quoscunque in omnibus suis necessitatibus in nostris munitionibus tenebimus, et ipsis astabimus toto posse. In cuius testimonium sigillum nostrum præsen- bus est appensum. Actum Lutberto Westphal milite nostro dapifero, Ma- gistro Joanne Plebano novi oppidi Wartberg, Ravenone de Driborg, Her- boldo de Papenhem et Henrico notario nostro præsentibus cum aliis fide di- gnis, et datum in inventione S. Stephani anno Domini MCCC septimo.

Castrum id exinde Pappenhemij militis, & trium filiorum im- pensis instauratum, & jure Castrum insessum fuit, ut id ex literis ad annum Mcccxxvi recitandis constabit. Superest hodie dum vetus illa Papenheimiorum familia multis militaribus viris per id tempus clara.

Nulla exinde Ottonis Episcopi nostri memoria nobis ex Scri- ptorum monumentis relicta, ut prorsus existimare libeat, eum hoc Obitus anno è vita mortalium ad immortalem transisse; idque eò proni- Ottonis Ep. Pa- us est affirmare, quod Gobelinus & Crantzius asserant Ottонem derb. xxx annos Paderbornensem Ecclesiam ad ministrasse, sicuti & nos

Dd

hactenus

*Gobelini.
at. 6. c. 66.
Crantz. l. 8.
Metrop.
e. 32.* hactenus per totidem annos res ab eo gestas deduximus; multum. que falluntur, qui cum Bruschio & Kersenbrochio anno 1304, aut cum Cleinsorgio anno 1305 objisse sentiunt. Mortis dies in necrologio Cœnobij Mariæ X Calend. Novembris, in Gerdensium Virginum tabulis XII Calend Novembris consignatus est.

Præsul, et si nullo publico scriptorii elogio decoratus, nec ex sepulchri quidem loco cognitus, præclarus tamen ea temestate inter Saxoniæ Episcopos, ut res ab eo gestæ satis comprobant; quem in statutis Capituli anno Mcccxiij conditis lego appellatum inclitæ memoriæ Episcopum. Quippe qui belli pacisque artibus egregius, Episcopatum magna ordinum concordia xxx annis administravit. Urbem Paderbornensem ex rebellione sumptis armis deduxit ad obsequium: hostes diversis subnixus familiæ & consanguineorum Episcoporum viribus, vicinorumque foederibus: avicit, aut metu continuit. Nec minus de religione meritus, quam disciplina cleri, Cœnobiorum, flore & avita populi pietate, uti a majoribus acceperat, integrum conservavit, ad quam augendam etiam religiosos D. Dominici familie viros primus

Warburgum intraque diœcesin
introduxit.

GUN

GUNTHERUS

Comes Svvalenbergenſis
XXVI.

EPISCOP. PADERBORN.

Annus Christi 1308.

Clementis V Pont. 4.

Alberti Cæſaris ult.

Guntheri Ep. Paderb. 1.

AMorte Ottonis Episcopi itum in suffragia Successoris, fœdoque dissidio pugnatū est inter Canonicos, aliis Guntherum Comitem Swalenbergicū, aliis Theodoricū de Itteren eligentibus. Rarum id quidem hactenus exemplum in Paderbornensi Ecclesia nostra, ac non nisi inter duos Henricos Comites, Asloënsem & Werlensem, spectatum, cùm ipsum Imperium schismate divulsum laboraret; commune tamen per Germaniam Saxoniamque malum fuit in Cathedralibus Collegijs, postquam ambitione potentum magis, quàm virtute quæsiti Episcopatus, & partium studia favore & æmulatione magis invaluere, quàm ut publico populorum bono consuleretur.

Quæ verò singulorum fuerint momenta, ut pars alterum alteri anteferret, & tam pertinaciter schisma foveret, non satis est proditum. Interim Guntherus plurim & seniorum suffragiis probatus, receptusque in Episcopum, triennium administravit diœcesin. Juvabatque virum non modò patria generis nobilitas, ordinumque & populorum favor adversus æmulum gente Hassum; sed & matura probataque virtus; quippe, qui jam anno 1278 Magdenburgensis Episcopus delectus fuerat, ex eaque dignitate, ut suprarelatum, altero mox anno ab potentem æmulum, Marchionem Brandenburgicum, & involutam bellis Ecclesiam ultro ad vitam privatam in clero redierat, unde jam post viginti novem annos ad Paderbornensem Cathedram evocatus. Ultrumne hujus Ecclesiæ simul Canonicus fuerit, incertum habeo. Vir certò maturitate ætatis, modestia, integritate vitæ, prudentia atque omnium virtutum Pontificalium ornamentis conspicuus ac venerabilis. Non desunt, qui ob schisma, quod æmulus Successor in tertium annum aluit, Guntherum ex Episcoporum nostrorum numero excludi volunt; sed nos anno pro-

Dd 2

Præfetur
Guntherus, è Co-
mitibus
Swal-
bergensi-
bus ortus.

Diffidi-
um in Ele-
ctione
Episcopi.
(rantz l. 8.
Metrop.
c. 47.
Bruschius
Kerjen-
brochius
Letznerus
in chron.
Dasse.

ximo

ximo proferemus literas, quibus se Guntherus electum & confirmatum Episcopum inscribit. De Swalenbergenſum Comitum familia intra dioceſin noſtram, nihil attinet referre; quando & ab antiquitate, & majorum factis, piisque donationibus toties à nobis memorata est; inter quæ illuſtre monumentum eminet ejus familiæ Cœnobium Mariæ Ordinis D. Benedicti, quod paſſim in vetuſtis literis ab horum Comitum fundatione Swalenbergenſe appellatur.

*Albert. Ar.
gent. in
Chron.
Henric.
Rebdorf. in
annal.*

*Cæſar à
Sicariis
occiditur.*

Ingressus eſthoc anno Episcopatum ſuum Guntherus, qui Alberti Cæſaris parricidio turbulentiſſimus fuit. Contraxerat Cæſar quinquaginta peditum & trinqua equitum millia, in Carinthiam moturus; cùm à Joanne, Sueviæ Duce, ferocique juvene, quem fratrem nepotem alebat in aula, facta eſt cum tribus aulæ nobilibus Wartio, Eschibachio & Palma conſpiratio in necem ejus. Causa repta, quod Dynastiam Kiburgensem, & hereditaria bona prodigo & feroci juvni differret adeunda. Itaque Cæſar dum post epulum Rinfeldiam tendit ad conjugem, trajectoque Rusa flumine equitat per campos, familiariter colloquendo cum Sicariis, Warthi⁹ frenum equi comprehendens, Cæſarem ſiſtit. Tum Joannes nepos ferro Cæſaris jugulum trajicit; Warthius letali vulnere latus perfodit, cùm tertium vulnus addit Palma, caput truculento iectu perſecando. Funesta cædes viii Calend. Maji patrata, eo loco, quo post Cœnobium conditum, & corporum humatum jacuit, dum Henricus Luxemburgicus Cæſar Successorque Spiram transferret, & Adolphi Regis funeri conjungeret, vix palmo abs ſe diſjunctos; tanquam equi cœde Adolphi manibus parentatum eſſet. Egregius bellī paciſſimi artibus Princeps, animo in arduis excelſo, veri iuſtique amans, falſarum delationum; unicūm vitio datum, ſurgentī familiæ magis augendæ, quām Imperio intentum fuiffe. Certo Saxonia Westfaliam eo Cæſare inter tumultuaria bella eſt relieta. Parricidæ profugi, non tamen ultrices Dei manus effugere: alius enim alio miseraſili ſato periit. Joannes Dux modò agricolæ, modò mendici, modò mercatoris habitu vagus, & inops, demum ab Henrico Cæſare Pifis Augustianorum Monasterio inclusus contabuit. Alter hic Germanorum Cæſarum poſt Philippum, qui à Germanis occiſus: raro ſatiſ exemplo, ſi aliorum regnorum Reges, & à Cajo Julio Cæſare tot Cæſarum neceſſe repetantur.

*Labora-
tur pro
novo Re-
ge eligen-
do.*

Pervulgata Cæſaris morte, Electores mense Novembri in villa Rense haud procul Boppardia juxta regalem ſedem conveniunt, de cooptando novo Principe ſolliciti. Laborabat magnopore Philippus Pulcher Francorum Rex apud Clementem Pontificem pro Carolo Valesio fratre ſuo in Romani Regis ſolio reponendo, trahendo que Imperium ad Francos. Pontifex, etſi natione Francus, mutuque Regi obligatus eſſet, non aliud tamen literis ad Principe Germaniæ datis commendavit, quām ut virum tanto fastigio di-

gnūm legerent, solā publicæ utilitatis habitâ ratione. Quibus Ele-
ctores animati Henricum vir Comitem Luxenburgicum, virum
corporis habitu decorum, animo acrem, togaque non minus egre-
gium, quam militibus carum, sub exitum Novembris Francofurti Regem Romanorum salutant. Quam in rem præcipuam contulere Comes
operam Petrus Moguntinus, jam ante Regi beneficiis obroxius, & Balduinus Trevirensis Archiepiscopus Regis frater; tum Rudolphus Palatinus Comes, cui haud multò post Regis filia denupta est.
Ita magnis in Imperio Principibus præteritis, cum sola virtus adhuc gradum faceret ad coronam augustalem, Comes Imperator delectus, cui & omnes proni lætique fasces suos submisere. Rara temporum felicitas, & Principum concordia, qua tam citò conturba-
tus ex morte Alberti Cæsaris status ad tranquillitatem reddit,

At turbida magis procella ex Templariorum condemnatione, equestrisque ejus ordinis sacri, latè per Galliam, Hispaniam, Germaniam, Saxoniam, cæterasque provincias sparsi, extincione. Cœpit hæc anno superiori primùm in Gallia magnis animorum motibus ; damnatique regia sententia quinquaginta sex Templarij, totidemq; palis modicè inter se distantibus alligati, lento igne consumuntur, objecta crimina constanter abnegantes. Post illa alij quidam primarij ordinis viri eo dem suppicio excruciat, haud aliud suprema voce testando, quām ordinem suum esse Catholicum, justum et sanctum, ut multis hæc Villanius in historia Florentina, & ex eo S. Antoninus aliquie perscripsere. Inde omnia Templariorum bona vel regius Fiscus ad se traxit, vel Hospitalariis ex decreto Pontificis cessere.

¶ Pontifex cùm urgeretur ut per cætera quoque regna de Templo plariorum criminibus, quæ in Galliis comperta ferebantur, quæstionem institueret, scripsit ad Moguntinum, Colonensem, Trevirensim & Magdenburgensem Archiepiscopos, mandavitque coacta provincialium Episcoporum synodo, diligenter inquirere in Templo plariorum mores & vitam. Ac cùm postea synodus Moguntiae ageretur, irrupere in eam Templarij armati, palam expostulantes de injuria innocentis ordinis interrogata, quos Patres, ferocia & metu terribili, bono animo esse jussérunt. Res in hunc modum apud Serrarium in Moguntina historia ex statutis synodi perscripta est. Comparuit autem in synodo, quemadmodum refert M. S. L. Hugo Comes Sylvesteris et Rheni, qui morabatur in Grumbach prope Meysenheim cum xx fratribus sub habitu ordinis probe armatis. Hic omnes, non quidem vocati, sed ultro et subito in concessum Patrum irrumpunt, omnibus attonitis. Archiepiscopus viros considerans, ac violentiam timens, placide jubet, Commendator ut se deat, et si quid habeat in medium afferendum, ut depromat. Qui clara et libera voce exorsus : se suosque confratres inquit intellexisse, hanc synodum, sui ordinis delendi gratia, potissimum congregatam, ex commissione Romani Pontificis. Enormia enim quædam scelera et plus quam ethnica flagitia illis objici, quæ

quæ in privato designarent, quod ipsi sane esset gravissimum et intolerabile: maximè quod non ordinarie audit, nec convicti condemnarentur. Quare coramista Patrum congregatiōne se appellare et provocare ad futurū Pontificem, eisque universum Clerum: publice quoque protestari, eos qui propter talia flagitia alibi igni traditi essent et combusti, constanter pernegasse, se quid. quam eorum designasse. atque in ea confessione tormenta et mortem perperos. Imo Dei Opt. Max. singulari judicio et miraculo eorum innocentiam comprobata, quod albæ chlamides ac rubricatæ cruceis igni non potuerunt absenti: Archiepiscopus his auditis ne tumultus suboriretur, protestationem eius admisit, seque cum Romano Pontifice acturum respondit, ut quieti esse possint, atque ita ad propria sunt dimissi. Postea verò Petrus alias commisionem obtinuit, juxta quam procedens, prædictos censuit absolventos, acto anno 1311. Calend. Julij, ut Nauclerus ex quodam Jacobo Moguntino tra-

Hunc in modum in aliis regnis, cum primisque in Hispania, post undecim Præsulum conventus innocentes cogniti sunt. Quippe incredibilium criminum rei agebantur in Galliis: Christianum nomen abrogasse: Christi Servatoris imaginem consupere: Idolum crispantibus cinctinnis spectabile colere, ab eoque divitias implorare: hæresis & aliorum libidinum sceleribus involutos vivere. Quæ certè in nobilitate Germanica, è qua ordo ille constabat, inaudita erant, nec tolerata unquam fuissent. At postquam in concilio Viennensi generali, quod biennio ab hinc habatum, discussa Templariorum causa, productis in hanc severitatem sententiæ suprabis mille testibus, totus ordo Templariorum abolidus est, postquam annis CLXXXVI militaverat pro Ecclesia. Prædia bonaque Hospitalariis S. Joannis sunt attributa, qui opibus hisce auct. in Insula Rhodo, quam à Turcis ceperant, sedem posuere, inde Rhodi equites appellati, qui nunc Melitenses sunt. Igitur ut in aliis provinciis bona eorum rapta à potentioribus, vel dispersa inter Collegia & Cœnobia; ita quam habuere Lipspringæ ad fontes Luppiæ apud nos Sedem possessionemq; cesserit Capitulo. Rhedam, ubi Templariorum quoque domicilium fuit ad Amasim, primum Lippenses Comites & post illos Teclenburgenses attraxeré. Aliis alia in prædam venere; id quod Pontifex haud leviter postea questus est. Historiorum judicia si consulas, alij aliter scripsere. Plerique ex his innocentes magis quam reos feceré, scenamque hanc tragicam Francorum Regis avaritia, opibus Templariorum inhiantis, apparatam dixeré; quemadmodum paulò ante Francorum Rex omnes judices per Franciam aut neci dedit, aut in exilium projecit, bonis eorum ad Fiscum redactis. Pontificem verò scribunt ex allatis probatisq; processisse, postquam res in conciliis sapientissimorum virorum diu multumque agitata fuit. Et cui integrum erit in tanta Scriptorum varietate judicium suum interponere? consultius facies cum ijs, qui rem nuda narratione attingunt.

Sed

Sed nec Westfalia hoc anno à turbis libera fuit. Auctor Conradus Pseudoepiscopus Monasteriensis bellum Ludovico Osnabrugensi intulit, tractis in societatem armorum Engelberto Marcano, Telenburgico, Juliacensi, Arensbergio, Lippiensi, Waldecensi Comitibus, Dynastisque Lonensi, Wolbecano, Ahusiano, aliisque nobilibus, quibus Monasterienses & Tremonienses suas copias junxere. Quorum viribus inflatus, Osnabrugensi non modo bellum palam denunciavit, sed & ad prælium, & designatum prælij locum evocavit: tam certus victoriae erat. Causam haud aliam interpretor, quam quod Ludovicus Osnabrugensis Episcopus haud secus, quam Otto Episcopus noster, Ottoni Monasteriensium Episcopo & consanguineo suo, quem Conradus per fraudem & vim ejecerat, fidus adstiterit. At Ludovicus Osnabrugensis eti viribus longè impar Deo que magis & bonæ causæ quam armis confisus, publicum pridiè jejunium indixit. Inde milites adhortatus ad sacri belli subsidia, plerosque prius Eucharistiæ sacramento sua manu refecit; imploratisque Ecclesiæ suæ patronis, in campum processit. Fertur Ludovicus præful habuisse sororem, Deo Sacratam virginem, quæ cœlitus accepto indicio monuerit, fore, ut hoc bello occumberet. Nihil his dejectior, hosti obviam procedit, albo, quod & milites facere jussérat, linteo, super ferreos thoraces injecto. Ventum deinde ad planitiem campi, quem Hallerfelt, alij Harefelt, dixeré. Ubi acies in conspectum congressumque venere, acerrimè decertatum est. Marcanus, qui Monasteriensem ordinarat aciem, primumque signa intulerat, impetu in Ludovicum Episcopum illatus, album illi signum detrahit; nec senior Episcopus, hastæ incursu Marcanum cum equo in terram proturbat, crure pedis ex lapsu obtrito: mox & ipse Episcopus ex equo dimissus, in jacentem Marcanum irruit; ubi dum lucta se obvolvunt, & Episcopus Marcano superior occumbit, intervenit Osnabrugensis miles, ratus Episcopum suum succumbere, Marcanumq; insidere prostrato, errore destinati ictus incumbenti Episcopo lethale vulnus infligit.

Pugnatum interea fortissimè ab Osnabrugensibus; disiectaque acie Monasterienses cum suo Pseudoepiscopo in foedam vertuntur fugam. Nec levior strages fuit: Omnes Ottonis, veri Episcopi, æmuli aut cœsi eo prælio, aut capti, aut aquis hausti; interque cœteros occubuit Proconsul Monasteriensis, qui filio obtruso in Clerum omnis dissidijs primum fomitem subjecerat. Trucidati ante alias majori clade cives Monasterienses, quo constaret Deum ultum fuisse insonis Episcopi Ottonis exauctorationem.

Osnabrugenses lectis spoliis victores retulere saucium Episcopum suum in urbem, qui tertio à prælio die omnibus sacris provisus excessit è vita, conditus in medio novæ Basilicæ; in qua signa militaria & trophyæ victoriae, quæ à Marcanis, Lippiensibus, & Monasterien-

Ertvin.
in chron.
Osnabrug.
Levoldus
in chron.
Marcan.
Crantz. I. 8.
Metrop.
c. 25.
Ludovicus
Ep. Osnabrug. in
bello ad
versus Ep.
Monast.
cum Mar
cano co
mite oc
cumbit.

Sed

sibus

sibus reportârunt, suspensa decoravere sepulchrum. Prælium hoc vi.
Etoriamque memorabilem, quæ post festum D. Remigij diem in
Octobri relata est, his versibus non nemo eorum temporum scri-
ptor consignavit.

Corpo *Zacchæus*, animo *Judas Machabæus*,
Alter et iste *David Markensem cuspede stravit*,
Ter C milleno bis quarto tempore pleno
Virginei partus, et cum locus hic tenet artus.
Ut vacet à pœnispie *Judex sit tibi lenis*.
Marca, Monasterium, Tekeneburg, Juliacum,
Arnsberg, Waltegge, Loen, Retberg, insuper Ahus,
Tremonia Comes Petrus vos terruit omnes,
Strunkede, vosque Lupifugistis vel occidistis,
Auxiliante Deo corruit iste Leo.
Hos versus dico generoso de Ludovico,
Præsule jucundo de Ravensberg oriundo.

Falli autem arbitror scriptorem, cùm Ritbergensem Comitem
his Ludovici hostibus miscet, quod Ludovicus Episcopus Hedwige
Ritbergensis Comitis filia natus fuerit; nec facile in consanguineum
Episcopum arma sumplisse opinari libet: alias is fuerit Dynasta ali-
quis, aut Rhedensis ex Lippiensibus. In locum Ludovici Episcopi
habitum mox comitiis sublectus est Engelbertus de Weyge, aut Wey:
quem alij de Wenge vel Wengede volunt, ex illustri Wengedorum, qui
hodie super est familia.

Rapuit tandem & hic annus 4 nonas Julij, festo videlicet Udal-
rici, Everhardum Marcanum Comitem, turbinem Westfaliae, & fla-
gellum Episcoporum, reliquo Engelberto filio herede, turbidi haud
minus ingenij in affligendis Episcopis; quod vel hoc bello satis pro-
dedit, luctu nondum deposito ad iniqua bella profiliendo.

Annus Christi 1309.

Clementis V Pont. 5.

Henrici VII Cæsar 1.

Guntheri Ep. Paderb. 2.

Pecarius lib. de Henric. VII Brover. lib. 17. annal. Trevir. Serrarin Mogunt. histor. Levoldus. Henricus Rex A- quisgrani Ineunte, qui consequitur, anno, Henricus Rex trium Electo-
rum, magnoque Principum ac procerum comitatu (quos inter ac-
celsere Dux Brabantiae, Robertus Flandriæ, Joannes Hannoniae, Rei-
naldus Gelriæ, Amadæus & Ludovicus Sabaudiæ Comites) Aquil-
granum deductus, sacro Ehipaniæ die, ab Henrico Colonensi Ar-
chiepiscopo, pro veteri solemniæ ceremonia, Romanorum Rex
consecratur. Quo honore quoque Margareta conjux, Joannis
Brabantiae Duci filia, decorata fuit, aurea indumenta, trabeam, dia-
dema, aliaque insignia nobilissimo quoque inter sacra ministrante.
Nec repertus est ex tanto Principum numero, qui non de optimo
Rego

Rege sibi præstantissima pollicitus sit : adeò conspectæ in eo virtutes corona-
omnem in ceteris æmulationem & invidiam compresserunt ; quo tur-
tamen malo nihil haec tenus in Imperio frequentius turbatusq; fuit.
Haud dubium, quin inter ceteros Saxonie præfules Guntherus quo-
que Episcopus noster ad Aquisgranensem celebritatem accesserit,
Regemque deinde Coloniam lectatus sit, qui jam mense Julio hujus
anni se confirmatum Episcopum scribit ; tanquam qui à Pontifice
jam jura sacra, ab Rege regalia consecutus fuerit. Peractâ coronatio-
ne Rex Coloniam repetiit; ac postquam sacra trium Regum corpora
aureis gemmeisq; denariis veneratus, more antiquo Regum ac Cæsa-
rum jus dixit. Inde lustrato Luxenburgo, compositisque domi ne-
gotiis ad cæteras Imperij urbes perlustrandas, & Sacramentum fidei
acciendum profectus est. Spiram ubi pervenit, regiis funeribus
Adolphi & Alberti curandis mense Augusto & Septembri operam
dedit, Cæsarisque Alberti corpus transvectum secundo Rheno Spi-
ram conjunxit ad tumulum Adolphi Regis.

Mox lætiora tractata Spiræ in conventu Electorum ac Princi- Wences-
pum, dataque in matrimonium Elizabetha Wenceslai Regis Bohe- lai Reg.
miæ filia, unica regni heres, Joanni Henrici Regis filio ; coque feli- Bohemiæ
ci conjugio Rex nobilissimum Bohemiæ regnum familiae Luxen. filia nubis
burgicæ intulit. Joanni
Henrici
Reg. filio.
Brover.
lib. 17. an-
nal. Trevir.

Fine anni Henricus Rex Coloniam repetiit, ubi per ferias Nata-
lis Christi pro tribunali severissimè jus dixit in rebelles, & tumultua-
riorum bellorum auctores, indignissimè ferens superiori anno Con-
radi Pseudoepiscopi Monasteriensis aliorumque armis Westfaliam
turbatam ; evocati deinde proceres, feudi jure sibi Imperioque de-
vinciti, ad jurandam fidem.

Opportunè tandem per id tempus Conradus montium Comes, Conradus
intrususque Monasteriensium Episcopus, loco motus Pontificis ac Pseudo-
Regis auctoritate. Nam postquam ad Pontificem relatum, hunc Pseudoepiscopo
Episcopum sacra & civilia pessimè administrare, bona ac jura Mona-
sticos dare, foedera cum hostibus iniire & in diœcesin introducere, ster. ex-
facultates sacras prodigè effundere, in luxum & nobilium favorem auctorato
occupandum, atque hoc unum agere, ut quam malis artibus ingre- ex volun-
sus sit Episcopatum, ijsdem se multò pejus firmaret ; Pontifex Contra- tate Pon-
do omnibus sacris interdict, aet a ejus omnia rescindit, & quæ nobi tificis sub-
libus privilegia indulserat, irrita pronunciat ; sollicitus interim Pon- stituitur
tifex, quem adversus Conradum, tot nobilium potentia vallatum sine Ludovicus
turbis subrogaret ; cum opportunè intervenit Otto Cliviæ Comes, ex Hassia
offertque Ludovicum Scholasticum Moguntinum, & Carnotensem in Gallia Canonicum, quem Henrico Hassiae Landgravio & Mechtilde sorore genitum sibi consanguineum habebat : pollicitus Landgra-
simul Pontifici, se auctoritate atque armis suis in Episcopatum Mo- viis ortus.

nasteriensem introducturum. Aderatum in aula Pontificis Ludovicus, ob egregiam indolem, generis splendorem, & vita innocentiam eruditionemque commendatus ab omnibus. Lætus his Pontifex Ludovicum tanquam divino munere sibi oblatum Monasteriensem Episcopum dicit, proscripto Conrado. Monasteriensibus, quod hunc obtrusum receperant Episcopum, irrogata mulcta, jussaque, quoties deinceps novum deligerent Episcopum, in poenam ejus facti pro confirmatione obtinenda inferre in ærarium Pontificis tria millia florenorum. Hac Pontificis auctoritate confisus Otto Clivæ Comes, venientem ad se Ludovicum introducit in Episcopatum Monasteriensem, sicutque cum literis Pontificis ante portas urbis. Quæ ubi accepit Conradus Pseudoepiscopus, tam metu quam conscientia malefactorum perculsus, repente rebus suis convulsatis profugit ex urbe. At Canonici & cives, quibus jam saniora consilia pliebant, Ludovico obviam procedunt, magnoq; cum honore introducunt in urbem & Cathedram; usus deinde Ludovicus consilio Ottonis Clivæ Comitis, Episcopatum, quem afflictum exhaustumq; reperit, felicissime per 40 annos administravit, opibus, potentia, & felicitate armorum, gloriaq; nominis sui omnes, qui ante eum fuere antegressus. Major laudabiliorque etiam præsul in disciplina cleri populiq; formanda, in qua absolutissimum sui exemplar, plus quam omnes præscriptæ ab illo leges, valuit.

Grandiori virtutum ornatu conspiciebatur in Paderbornensi Cathedra Guntherus Episcopus, qui ut ætate & moribus & sapientia maturus; Ita omnia tractabat per pacis consilia, in hoc unum primus intentus, ut sibi ordinum urbiumque animos demereretur; quod ab æmulo usque quaque nondum securus ageret: & Paderbornensis nonnulli, Monasteriensium spiritu afflati, adhuc primæ electionis Gunther⁹ dissidia clam agitarent. Guntheri facta etsi in obscurō jaceant; unum privilegia tamen suppetit exemplar literarum, quibus utriq; Oppido Warburgensi⁹ renovat & confirmat.

Nos Guntherus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus et confirmatus recognoscimus, et præsentibus publice protestamur, quod dilectos nobis Consules, cives, et universitates utriusque Oppidi Wartberg in omnibus juribus et honoribus, in quibus ab antecessoribus nostris Episcopis Paderbornensisibus usque ad nos sunt permitti, nostris temporibus firmiter et inviolabiliter permittemus, et si hæc ipsa augere non poterimus, saltē nolumus minorare. In cuius testimonium hanc literam nostro sigillo dedimus roboretur, præsentibus Dominis Henrico Comite de Waldeck, Alberto patre nostro Comite de Svalenberg, Johanne de Oisterhusen, Johanne de Brobecken, Conrado de Harbusen, Olrico de Westhem militibus, Magistro Ludolff judice curiae Paderbornensis, et pluribus fide dignis. Datum VVartberg Calend Julij, Anno Domini Millesimo, trecentesimo nono.

Subinde

Subinde Canonici ac primores Paderbornensis Ecclesiæ, quo Bernardus concussum statum in tuto collocarent, ac Guntheri Episcopi sui se- curitati consulerent, convenere festo Martini Episcopi, & cum con- fensu Guntheri, quem electum & confirmatum suum Episcopum appellant, elegere Bernardum Præpositum Lippensem Comitem (qui post Episcopus fuit) Tutorem & defensorem Paderbornensis Ecclesiæ; hunc simul in modum, ut quatuor à Capitulo Consiliarij, quatuor ex Ministerialibus, & duo ex urbe Paderbornensi totidemq; ex civitate Warburgensi adscicerentur. Conventum præterea, ut Episcopus bina castra, Driburgum & Nienhusium, quæ 1460 marcis oppignorata erant, redimi sinat, juvetque. Quemadmodum hæc in tabulis publicis consignata fuerunt, subscriptibut Gunthero Episcopo, Capitulo, Simone de Lippia & Alheide ejus conjugi,

Annus Christi 1310.

Clementis V Pont 6.

Henrici VII Cæsaris 2.

Guntheri Ep. Paderb. 3.

Cæsar postquam sub exitum anni Coloniam, ut diximus, adven- nerat, multos istic dies versatus, multa utiliter pro Republ. tractavit; inter quæ rogatu Henrici Werdinensis Abbatis Ecclesiam Lothusam, à Carolo M. D. Ludgero donatam: tum aliis literis Caroli donatio- nes & privilegia Coenobio Werthinensi data, pro singulari suo in D. Ludgerum affectu instaurat. Quam in rem apud nos adsunt ex ta- bulario Werthinensi ipsius Regis tabulae, pridie Nonas Jannuarij Coloniæ ob signatæ.

Festis Natalitiis apud Ubios celebratis, Confluentiam ascendit; eaque ex urbe cum Balduino fratre Trevirensi Archiepiscopo Trevi- rim deductus, hyeme, quâ ab hominum memoria, vi frigororum, acerbior non fuit. Treviri post collata cum fratre & consanguineis consilia, Argentoratum aliasq; Imperij urbes perlustravit. Demum Augustam ad comitia Imperij, quæ celeberrima fuere, profectus. In his expeditionem in Italiam decrevit, quæ & procerum consensu ap- probata; tum ut Italianum Guelforum & Gibellinorum factionibus fessam componeret, & collapsa Imperij jura restitueret: tum ut more antecedentium Cæsarum augustalia Imperij insignia caperet, ad quod à Clemente Pontifice jam ante invitatus erat; jam enim à sexaginta annis designati Reges Italiam non intrârunt & ille magnis animis pristinum Imperij decus reparare moliebatur.

Igitur postquam copiæ ex Belgio & Germania adfuere, per Hel- veticam iter ingressus, festo D. Michaëlis Bernam pervenit. Assestati Regem Balduinus Trevirensis Archiepiscopus, Leodiensis, Basileen- sis, & Tridentinus Episcopi: Leopoldus Dux Austræ, Rudolphus Dux Bavariæ, Walramus Regis frater, Comes Sabaudiæ, Flandriæ,

alijque magno procerum numero. Transgressus Alpes, magno ubique civium plausu excipitur. Quarto deinde die ante Natalem Christi Mediolanum introductus est; postquam Rex & Regina oleo sacro delibuti, festo Epiphaniæ ab Archiepiscopo in Basilica D. Ambrosij ferrea corona insigniuntur.

Vicaria interim cura Imperij penes Joannem, Bohemiæ Regem, Henrici Cæsaris filium, erat; magna que Principum concordia qui escebant per Germaniam inferiorem arma. Quamobrem Archiepiscopis opportunum tempus datum ad disciplinam Cleri populique instaurandam. Habuit enim hoc anno Petrus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster frequentem provincialium Episcoporum conventum, in qua Templariorum causa agitata; & Henricus Coloniensis Archiepiscopus synodum, ad quam Guido Ulmeriensis, Engelbertus Osnabrugensis, ^{*al. Ludolphus.} Godefridus Mindensis convenere, in eaque multa salubriter statuta sunt.

Ludovic⁹ Ludovicus Monasteriensis Episcopus, qui per Legatos Coloniensi synodo intererat, hoc ipso anno diœcesanam celebravit post festum S. Geronis & Victoris; in eaque præter alia à judicio seculari eximit in immunitate Ecclesiastica habitantes.

Ludovicus Monasteriensis Episcopus, qui per Legatos Coloniensi synodo intererat, hoc ipso anno diœcesanam celebravit post festum S. Geronis & Victoris; in eaque præter alia à judicio seculari eximit in immunitate Ecclesiastica habitantes.

Engelber- **Ludovicus De gratia Monasteriensis Ecclesiae electus et confirmatus.** Universis praesentia visuris volumus esse notum, quod in generali synodo Ecclesiae Monasteriensis, cui personaliter præsedimus, coram nobis per sententiam synodalem extitit definitum, videlicet quod omnis inhabitans domum uicasam infra septa dotis ad Ecclesiam aliquam pertinentis non teneatur forum secularare, mo ab iure et oercitione seculari penitus sit exemptus. Datum anno 1310.

Engelber- Laudabilius Engelberti Osnabrugensis Episcopi opus, à quo
rus Ep. hoc anno, approbante Capitulo, cœpta construi domus extra mœnia urbis, dotarique; in quam Pastores & Sacerdotes emeriti, aut
Osnabr. alio corporis malo ad publicas functiones minus idonei amplius est
exstruit domum ciperentur, alerenturque. Domicilium illud cum facello consecratum
pro eme- voluit honori undecim millium Virginum: indulxæ etiam ab Episcopo noxarum condonationes, quotquot collatis pecuniis adsum
ritis Pasto- cium juarent. Optanda multis senio & laboribus confectis Paro-
ribus & chis quies, in qua contemplationi rerum cœlestium, & relegendis
Sacerdo- ante actæ vitæ noxis se ad felicem vitæ exitum comparent.

Gunther⁹ Guntheri etiam Episcopi nostri in hunc annum memoria ex hoc anno publicis tabulis, quibus indaginem, ut yacant, in Brachmen, locum adhuc superstes, fine anni verisimiliter munus suum videlicet in ericeto Sennæ, prædijs quibusdam cultum, in septumque agris, pascuis, & sylvis Milinctorfio Ministeriali suo & hæredibus octaginta & tribus marcis oppignorat; idque consentiente Bernardo Præposito & Tutore Ecclesiæ factum, die, qui vinculis D. Petri Calend. Augusti sacer est. Igitur in hunc diem & hunc annum 1310 electus

electus & confirmatus Episcopus, ut se inscribit adhuc, Ecclesiæ suæ in æmu-
præfuit, senio licet gravis fractusque. Quantum inde superstes vixerit ^{lum &}
incompertum habeo. Dies interim mortis ejus in necrologio Ma-
riensemunster, quod majores ejus Comites Swalenbergenses condi-
dèrunt, in hæc verbanotatus invenitur. *VIII Calend. Junii obiit Gunthe-*
rus Episcopus Paderbornensis. Hic dedit decimam in Eyntorp nobis, hujus
anniversarii mentio apud nos non recedet. Id saltem ex his conficitur,
Guntherum hoc anno non obiisse, quippe qui Calend. Augusti hu-
jus anni adhuc tabulas electi & confirmati Episcopi confecit. Jam
verò cùm aliae literæ Theodorici Successoris apud nos extent men-
se Decembri hujus anni consignatæ, argumento esse poterit Gunthe-
rum sub exitum anni sponte suo munere abiisse, renunciato Episco-
patu in æmulum & Successorem, quod Bruschius, Kersenbrochius,
& Crantzius scripsere; quanquam fallant nos, quod id anno 1308
factum velint, cùm nos ex certis tabulis ad hunc annum 1310 Eccle-
siæ suæ adhuc præsedisse monstraverimus. Quo loco ossa Guntheri
deposita quieverint, neque id traditum accepimus. Tam obscura sunt
omnia in tam illustri Præfule, qui magnus rerum humanarum con-
temptor primo Archiepiscopatum Magdenburgensem, deinde Pa-
derbornensem molesto æmulo ultro cessit, maluitq; ex privata

vita quam ex Episcopali dignitate atque onere

multò securius in mortem

ire.

THE-

THEODORICUS

Dynasta de Itteren

XXVII.

EPISCOP. PADERBORN.

Theodo-
ricus ab
Itteren
cum con-
sensu Gun-
theri &
Pontificis
in Episco-
patu suc-
cedit.

Osteaquam Guntherus, pacis publicæ quietisq; propriæ aman-
tior quam dignitatis, ultro locum cessit Theodorico, quem
haec tenus æmulum habuerat; ille hoc statim anno, ut ex lite-
ris ejus monstrabimus, Episcopatum adiit, Gente Hassus ex It-
teranis Dynastis, quibus nomen adhæsit ab arce Itter, ad Adranam
flumen sita, à quā Dynastia Itterana appellata. Arcis vetusta adhuc
rudera scribit Dilichius in valle ac petra conspicī, familiam vero eo-
dem saeculo extinetam, postquam anno 1361 Itteranus Dynasta con-
sanguineum interemit; ob quod facinus arx ab Henrico Landgra-
vio & Moguntino Archiepiscopo expugnata vastataque, interem-
ptor in Cænobium Heinam detrusus, Dynastia vero bonaque, ab-
olito Itteranorum nomine, Hassiæ conjuncta. Cæterum Theodo-
ricus, quod patria quædam scripta tradunt, in clero Paderbornensi
fuit enutritus, adscitusque inter Canonicos & primores majoris Ec-
clesiæ; vir qui Canonicorum quorundam & nobilium studiis sub-
nixus, magnis simul animis adspiravit ad Episcopi dignitatem, cōque-
rem deduxit, ut tandem voti compos fieret; id quod non modò
Guntheri, sed & Pontificis consensione factum appareret, quando in-
tra paucos menses subrogatus, electum se & confirmatum antisti-
tem Paderbornensis Ecclesiæ scribit. Quemadmodum id ex publi-
cis hisce tabulis, quibus oppidi Brakelensis privilegia comprobat,
cognitum est.

Idem Pri-
vilegia
oppidi
Brakelen-
sis com-
probat.

Nos Theodoricus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus et confir-
matus, universis praesentia visuris cupimus fore notum, quod attendentes fa-
vorem et dilectionem nobis ostensam in subjectione et fidelitate nobis facta
Nos et Successores nostri promittimus bonâfide discretis juris Judici, consuli-
bus, ac Communitati Oppidanorum in Brakele omnia eorum jura antiqua
sui Oppidi, sicut olim à suis Dominis habuerunt, pacifice et quiete, et volumus
illabata in perpetuum observare, et gaudere pariter de eisdem. Item predicili
Burgenses de Brakele non erunt Nobis et Ecclesiæ nostræ astricti ad jurandum
in aliqua privata guerra, si specialiter nos contigeret, nisi hoc de communione
ommium Dominorum suorum consensu procederet et assensu, vel nisi saltem
hoc

hoc nobis essent facturi de favore et gratia speciali. Ceterum promittimus in his scriptis dictis Burgensibus infra limites parochialium dicti loci nulla nova ædifica quæcumque construere in eorum præjudicium vel gravamen. In cuius promissionis et confederationis testimonium sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum Brakele anno Domini Millesimo trecentimo decimo in vigilia beatæ Barbaræ Virginis.

Annus Christi 1311.

Clementis V Pont. 7.

Henrici VII Cæsaris 3.

Theodorici Ep. Paderb. 1.

Succedit annus sæculi hujus undecimus, Concilio œcumenico celebris. Indixerat hoc celebre Viennense concilium, Episcopis ex orbe Christiano invitatis, Clemens V Pontifex, ad Templariorum ordinem recognoscendum abolendumve, ad subsidium terræ S. I. in staurandum, ad cleri populi que mores corrigendos, cum primisq; ad hæretes Begardorum & Beguinarum evellendas. Igitur ut Templariorum ordo Patrum sententia abolitus, ita fœdæ Begardorum hæreses & nefanda conventicula damnata sunt. Auctor hujus sceleratæ hæresis Dulcinus; & is licet cum Margaretha sua pellice igne conflagrarat; Serpebat tamen hæc pestis per Joannem Parmensem Monachum & Dulcini discipulos, specie pietatis & religionis sparsa; quod dicerent cum suo Evangelio perfectum quandam Ecclesiæ statum renasci, quem Romana Ecclesia haec tenus deformarat; eoque Romanam Ecclesiam meretricem illam esse, quæ in Apocalypsi designetur: & jam tempus adesse, quo clerus omnis ac Præfules, prorsus ut hæretici nostrorum temporum, eodem fanatico spiritu agitati, commisceantur. Cum illi interea flagitosissimam vitam agerent, docerentque fornicationes & adulteria ad sedandam libidinem libera esse. Multa deinde in hoc concilio ad disciplinam Ecclesiæ instaurandam salubriter prescripta sunt. Accessit ad hoc concilium inter Patres Henricus Coloniensis Archiepiscopus, Guido Traiectensis Episcopus, qui in eodem concilio inter purpuratos Patres adscitus. Quinam preterea ex his regionibus aut per se aut per Legatos ad concilium, quod supra trecentorum Episcoporum fuit, convenerint, non satis est in annalibus proditum.

Trahebat per hæc alterum annum Cæsar in Italia, totusque erat in Longobardici regni statu componendo, rebellibusque Imperio adjungendis; cum Guido Turnarius Mediolani Cæsaris vitæ insidias struere compertus; quo periculo per Leopoldum Austriæ Ducem & Teutonicos depulso, ceteras Italæ civitates partim deditio[n]e, partim metu, & denunciatione extremorum in fidem recepit. Cremnam, quod Legatos admittere detrectaret, acri obsidione pressit; quæ consternati cives, resti in collum injecta, supplices se dedere. Ceteris

^{3.} Anton. A.
Histor. Eccles.

Odorici

Consil. Paris.

Concili-

um Vien-

nense, in

ad hæretes

Begardorum

Ordo extin-

ctus, &

Begardo-

rum hæ-

refis

damnata.

Chron.

Colon.

Truthem. in

Chron.

Bekain

Guidone.

Albertus

Argent.

Conradus

vecor.

Cæsar

in Italia

expedi-

tiones.

ris

ris pertinacius restitit Brixia, ad quam Walramus Regis frater sagittæ iectu occubuit. Is casus adeo dolorem Regis accedit, ut juraret, se non per portas, sed dejecta mœnia urbem invasurum; quod cum rem deduxisset, cives capistris in colla injectis, supplices vitam impetrârunt. At Theobaldus Bussartius, fax rebellionis, quod Spiræ à Rege militari baltheo in fidem accinctus fuisse, equis alligatus in quatuor partes disceptus est. Subacta Brixia, exercitus in hiberna deductus, ipse Genuam discessit ad hibernandum; ubi Margaretam conjugem pudicitiae singularis, spectatæque religionis fœminam, amisit.

Levoldus. Per hanc Cæsariss absentiam Engelbertus Marchiæ Comes per Westfaliam rursum tumultuari cœpit, patris ingenio ferox; con citatisque rebellium capitibus, castrum Furstenberg ad Ruram, quod Archiep. ab Archiepiscopo ex proximis ruinis restauratum erat, obsidionem Colon. pressum expugnat, evertitque. Adhunc inquietum Comitem coer- cum Ep. cendum Archiepiscopus cum Ludovico Monasteriensi Episcopo ad coér- ad coér- cendum fecit, quo sè potentes Episcopi ad mutua belli pacisque auxilia Monast. illigârunt. Archiepiscopus deinde transito sine noxa Marchiæ comitatu, lustrataq; Westfaliâ, altero mox anno Furstenbergam instaurat, frenum circumjacentium Comitum. Neq; ausus se commovere Marcanus, hinc Colonensis, illinc Ludovici Monasteriensis Episcopi metu repressus. Magno interim luctu Ludovicus Monasteriensis Episcopus amisit Ottonem Cliviæ Comitem, consilium, & præsidium diœcesis suæ; is enim Horstmariae in discessu ab Episcopo morte oppressus, Clivoque deportatus, comitatu ad Theodoricum u cognomento Pium, devoluto.

Fasti Mo- Multum profuit hoc Episcoporum fœdus ceteris per Westfa- liam Episcopis, ne quid Comitum insolentia attentaret. Accesere *nast.* Clementis Pontificis literæ, quibus Engelbertum Osnabrugensem & Wormatiensem Episcopos defensores ac judices constituit ad reco- gnoscenda, & propugnanda Ecclesiæ jura. Nec aliud de Theodorico Episcopo nostro proditum ex patriis scriptis, præterquam quod Har- dehusano Abbatii, florentique ordini Cistertiensium beneficerit, ad beneficiis eorumque petitiones & commoda agros villæ Dasburg commutâ- Hardehu- rit; laudabiliusque diœcesin rexerit quam per ambitum ingressus sanis. fuerat.

*P. Crum-
bach.*

*Theodo-
ricus Ep.*

*Littera Har-
dehus.*

Annus Christi 1312.

Clementis V Pont. 8.

Henrici VII Cæsaris 4.

Theodorici Ep. Paderb. 2.

Conradus Cæsar Genua ex hibernis ad diem quartum Calendarum Martij
Vicerius classe triremum triginta profectus, Pisas advehitur. Inde Romam,
Albert. Arg. versus contendit ad coronam augustalem accipiendam. Præcipui
Script. veterus Germanorum in comitatu erant Balduinus Trevitorum Archiepi-
Trevir. scopus,

scopus, Theobaldus Leodiensis Episcopus, Dux Bavariæ, Comes Sabaudiæ Guido Viennensis Delphini frater, multique proceres. Invitârat Henricus Rex Clementem Pontificem Romam, ut ab ipso Cæsar inungeretur; sed ille se per consilij cœcumenici negotia excusans, Cardinales Legatos præmisit, partes suos expleturos. Ubi Romanum accessit, reperit omnia factionibus Ursinorum & Columnensium turbata; ac Roberti etiam Apuliae Regis armis, cui Ursini hæbant, Cæsar's hostes, urbem infessam, Regis coronationem interversi. Cæsar profligatis Ursinis, amissioque licet inter conflictus Theobaldo Leodiensi Episcopo, urbem cum pompa ingressus, festo die SS. Petri & Pauli Apostolorum in Lateranensi Basilica à tribus Cardinalibus, Ostiensi, Flisco & Arnoldo solemnibus cœremoniis Imperator inungitur, magnoque spectantis populi gaudio Augustus salutatur.

Inde expugnato castello, relictoq; in urbe Hugone cum præsidiario militari, ac summa rei Columnensibus demandata, ipse Tibur concessit; magnisque inde animis multas Italiae civitates, oppida, & castella subacta in fidem Imperij recepit. Quānquam Florentia, quæ Gibellinæ factionis erat, frustra tentata. Pridie Calend. Decembris Cassiam-Burgum ingressus, festa istic Natalitia celebravit. Reliquam hyemis partem Boniti transegit; ubi captus loci amoenitate urbem, quam montem Imperiale appellari volunt, condere cœpit. Admirandus Princeps, qui exiguo milite & modico ærario instructus, felicissimè omnia gerebat; Quippe qui ærarium, ut Vice-rius scribit, non in pecunia, sed virtute repositum habebat.

Bellum quidem acre hoc anno inter Woldemarum Marchionem Brandenburgensem, & Fridericum Marchionem Thuringiæ, quo Thuringus à Brandenburgico cæsus captusque: nihil interim turbarum per Westfalam. Atque ut pacis studia impensè culta sunt ab Episcopis, itareperio Theodoricum Episcopum nostrum stabilivisse concordiam cum Ottone Hassiæ Landgratio, renovato approbatoque simul contractu pactoque Dominii Schoneberg in Hassia acquisito; ut hæc supra inter Ottonem Episcopum & Landgravium convenisse diximus.

Pacis etiam amicitiæque causa Theodoricus Episcopus noster conventum indixit, quo controversia, quæ super salinis in Westercotten inter Episcopum & Præpositum Cœnobij Cappellensis Reinfridum de Erwite nobilem virum & Meinhardum Huddichium inter venerat, composita est, singulisque ex æquo bonoque sua salinarum pars attributa est.

Nec minus sollicitè bonam amicitiam coluisse cum vicino Comite Ravensbergensi testes esse poterunt hæ Theodorici tabulæ.

Nobili viro Ottoni Comiti de Ravensberg Theodoricus Dei gratia Ecclesiae Paderburnensis Episcopus affectus quantum poterit et honoris. Illi per

F f

quos nullam se

Perlonam quos Ecclesiæ pia devotione fundantur, prærogativa speciali multo plus cæteris honorantur. Devotionem igitur vestram pro fundatione Ecclesiæ sanctæ ipsius scientiæ ad Ecclesiæ Bilefeldenensem translatum. Mariæ in Bilefelden commendantes, recognoscimus sub sigillo nostro presentium testimonium literarum, quod nullam translationem personarum ad Ecclesiæ in Bilefelden prædictam deinceps auctoritate ordinaria faciemus, nisi vobis pro vestra reverentia primitus requisito. Datum XIII Calend. Maii anno Domini MCCCXII.

Atque his literis cum se Episcopum scribat Theodoricus, argumento est jam Episcopum fuisse consecratum; à quibus vero episcopis, & quo loco sit factum, nondum ex annalibus nostris comprehendendum habeo.

Annus Christi 1313.

Clementis V Pont. 9.

Henrici VII Cæsar. ult.

Theodorici Ep. Paderb. 3.

Conrad. Vicer. de Henric. Albertus Argent. in chron. Rebdorf. in annal. Trithem. in chron. Broover in annal. Trevir. L. 17. Serrav. in Mogunt. Cappinian. Henrici Cæsaris obitus. & virtus.

Cæsar, quæ superiori anno magna felicitate confecerat in Italia, ea majoribus etiam & Cæsare dignis animis prosecutus est. Quippe Martij Pisæ accessit, urbem sibi fidam; ubi initio foedere cum Friderico Siciliæ Rege. Calend. Maji Roberto Apuliæ Regi bellum indixit, dejecturus e regno, quod Imperij erat. Hunc enim hostem Cæsari objecerat Clemens Pontifex, & Philippus Francorum Rex; quemadmodum & Pontifex, ante coronationem Cæsaris Romanum intrare jussérat, veritus ne Cæsar ea in urbe dominatum arriperet. Adid bellum potentius conficiendum, Cæsar Balduinum fratrem Trevirensim Archiepiscopum remisit in Germaniam, haud alio consilio, quam ut novas Germanorum Belgarumque copias adduceret; Sed magna molientem mors funestissimo casu eripuit. Quippe dum per Hetruriam procedit, castris circa Senas explicatis, ægrotare manifestè cœpit; tametsi jam à relictis Pisis morbi initia animadverterat: urgente dein vi morbi, frustraque in Maceratanis aquis remedium quæsito, ad Boniconventum Senarum castellum decubuit, ubi festo Assumptæ in cælum Virginis à Bernardino de Monte Politiano Dominicano sacerdote sacræ Eucharistiæ Sacramento accepto, haud multò post excessit e vita, ad diem nonum Septembrium, D. Bartholomæo celebrem, Princeps, ut Bene Venutus Italus Scriptor ac S. Antoninus testantur, prudens, justus, honestus, Catholicus, dilectus omnibus. Sedatis sollicitè discordiis Alemanniæ, alto animo disponebat reformare potentem Italianam, ut sic facilius redimeret terram sanctam, nunquam elatus prosperitate, nunquam dejectus adversitate Albertus Argentinensis, perit, inquit, columnæ magnanimitatis, et justitiae, et flos germinis Germanorum. Comperta Henrici Cæsaris morte, Petrus Moguntinus Archiepiscopus cum gemitu dixisse auditus, intra quingentos annos nullius Principis mortem Reipubl. fuisse nocentem.

tiorem. Cuspinianus ex veteri scriptore hæc de Henrico Cæsare memorat. Erat ea religione, ut saepe totas noctes ante imaginem Crucifixi, quam semper secum ferebat, oraverit quam devotissime, et peccata defleverit quam amarissime, solitus sacram Eucharistiam aliquando quotidie, aliud quando summis festis accipere. Eiusmodi passim elogiis celebratus à Scriptoribus eorum vicinorumque temporum, quæ in eo convenierunt, ut Principem bello acrem, assertorem justitiae, magnum Christianæ fidei cultorem, defensoremq; cleri, & pauperum amantem, atque omnibus Imperatoriis virtutibus præditum commendent. Consilium optimi hujus Cæsaris fuit, id quod cum Benevenuto alij quoque referunt, pacatâ Italâ, totis Imperij viribus Palæstinam ex manibus barbarorum repetere; sed hunc Cæsarem fatâ tantum ostendere. Corpus Pisis honorifico tumulo illatum.

Varia de genere mortis opinio, inquit Vecerius. Nam quæ fama à malevolis sparsa increbuerat, veneno sublatum Cæsarem, quod à Dominicanæ familiae sacerdote ei præbitum esset, nonnulli, ut sit, Scriptores in literas retulere, auidèque excepere heterodoxi nostrorum temporum; sed manifesta calumnia, quam refellunt Serrarius, Browerus, Odoricus, alijque Scriptores. Quemadmodum Joannes Bohemiæ Rex Cæsari filius, Balduinus Archiepiscopus Trevirensis Cæsaris frater, ac quinque Episcopi, Mediolanensis, Perusinus, Genuensis, Lucensis & Argentoratensis, qui morienti Cæsari adfuere, Bernardum Monachum ab hoc crimine statim absolverunt; satisque hæc macula innocentii ordini adspersa detergitur t. Stimonius D. Antonini, Jordani, Villani, Ptolomæi Lucensis, Mussati, aliorumque Historicorum, à quibus Cæsar naturali mortis genere, febri videlicet & profluvio ventris, obiisse scribitur; quodidem à Thoma de septem fontibus relatum, in cuius sinu Imperator animam efflavit.

Amiserat anno superiori Cæsar Theobaldum Leodiensem Episcopum, Romæ ut diximus interemptum; in hujus locum hoc anno subrogatus à Clemente Pontifice Adolphus Marcanus Comes, Engelberti Comitis frater; id quod Philippi Regis Francorum patrocinio impetratum, cùm è Nivernensi Gymnasio, ubi literis ope- ce subrogat, aulam Pontificis adiisset. Ac mox 4 Aprilis renunciatus gatur Leodiensem Antistes, tribus sacris ordinibus initiatus est; inde à Pontifice defuncto Adolphus Comes Marcanus. Engelbertus frater cum magno nobilium Westfaliæ comitatu accesserat, spectavit & ipse fratrem Episcopum in festis Natalitiis primam Deo hostiam litantem. Gessit exinde Adolphus Leodiensem Episcopatum in xxx annum, magno nominis sui & Marcanæ familie ornamento.

Theodoricus verò Episcopus noster, incertum quâ publicâ privatâq; necessitate pressus, redditus Episopales oppidi Saltcottani, Theodo- ricus Ep. redditus accepta

oppidi accepta certa pecuniæ summa, oppignoravit Bernardo Crevet, militi Saltzcot- & Dapifero suo ejusque filio Joanni, simulque Bodoni de Scelen mi- tani oppi- nisteriali suo, retento interim oppido, & oppidi judicio; id quod gnorat Decani & Capituli consensione factum, monstrant tabulæ hac su- Bernardo Crevet. per re III Idus Jannuarij consignatae. Suborta subinde fuit haud le- Compo- vis controversia inter Canonicas Bodecensis Monasterij Virgines, & nit Con- Clericos ejus Ecclesiae super inæquali partitione distributorum; troversi- quam Theodoricus Episcopus convocato Canonicorum ac nobili- am inter um concilio, his publicis tabulis composuit; quas vel eò referre pla- Canoni- cuit, quòd his nomina Canonicarum Virginum ac Canonicorum, cas & Cle- qui eo Episcopo vixere percenseantur.

Nos Theodoricus Dei gratia Episcopus Paderbornensis omnibus lo- scriptum visuris notum facimus, quod cum in Ecclesia seculari Budeken in ta- Dominam Abbatissam, Præpositam et conventum Dominarum ex una, et inter Clericos præbendarios ibidem parte ex altera super distributionibus præ- bendarum suborta fuisset materia questionis, de consilio discretorum, et de consensi partium utробique talis dissensio sopia fuit favorabiliter in hunc mo- dum. Quod de omnibus et singulis redditibus, fructibus, et obventionibus ad præbendas Dominarum et Clericorum spectantibus in annona, in denariis, in carnibus, in pane, vino, cerevisia, piscibus, aut aliis rebus, quounque nomi- ne censeantur, Pars, aut partio, quæ est quarta, datur uni de Dominabus, illa pro parte dimidia tempore distributionis cuilibet de Clericis præbendariis da- bitur expedite per Abbatissam, vel Præpositam, aut per aliam seu alias de Dominabus, cui vel quibus præbendarum divisio vel administratio vel in to- to, vel in parte à Collegio sit commissa. Ab his modi autem divisione excipiuntur 4 solidi pro persona cuiuslibet Dominae, qui funde penninge dicuntur, X denarij, qui dantur Dominabus in cœna Domini ad mandatum, de iis de- nariis Clerici præbendarii nihil tollent. Sed et 7 solidi denariorum, qui dan- tur pro peragendo anniversario, seu memoria Gerardi militis de Aldenbu- deken non ad conventum Dominarum, sed solum ad præbendarios jugiter pertinebunt. Huius ordinationi presentes fuerunt Domina Alheidis de Ever- steyen Abbatissa, Alheidis de Emmere Præposita, Elisabeth de Ittere Deca- na, Ermegildis Thesauraria, Sophia de Hindeneborgh Celleraria. Item Bea- trix de Enenhus, Margareta de Lippia, Heyduviges Marscalci, Gertrudis de Elspe, Cunegundis de Driborch, Cunegundis de Horbusen, Gertrudis de Rodenberg, Jutta de Lippia et Beatrix, Hadewvigis de Etlen, et Mechtildis de Develde, persona conventus, tunc in dicta Ecclesia Budicensi existentes. Item Henricus plebanus Ecclesiae, Hermannus, Reynaldus præbendarij, qui sub pena 4 marcarum argentipuri pro Henrico de Barchusen præbendario, et eorum consocio tunc absente promiserunt, cum prædictam ordinationem ratam fideliter habiturum.

Aderant etiam testes honorabiles Domini Conradus de Depholte De- canus, Georgius Thesaurarius, Heidenricus Cantor, Ludolfus Marscalcus, Wernerus de Patberg, Joannes dictus Venet, Reynerus Crevet, Canonici Ecclesie

Ecclesie Paderbornensis, Magister Ludolfus Iudex curiae nostrae, Fridericus nobilis de Everstein, et alij quam plures fide digni. Ut autem concors ordinatio predicta perpetuis temporibus in Ecclesia Budicensi fideliter observeatur, eam auctoritate ordinaria confirmamus, et praesentis scripti testimonio roboramus, cui ad ampliorem certitudinem, et ad perpetuam rei memoriam nostrum sigillum et Capituli nostri ad causas Abbatissae et conventus in Bodenken, nec non iudicio curiae nostrae, et aliorum praetitorum supradictorum sigillapraesentibus sunt appensa. Nos Conradus Decanus, Georgius Thesaurarius, Heydenricus Cantor, Ludolfus Marscalci et Magister Ludolfus iudex curiae Paderbornensis rogati a partibus supradictis communiter nostra sigilla praesenti ordinationi, cui interfuiimus, praesentialiter apposuimus pro notitia veritatis. Actum et datum Paderborn Feria 3 proxime post Dominicam, In-
dicame Deus, anno Incarnationis Domini MCCCXIII.

Annus Christi 1314.

Sed. vac. 1.
Friderici III & Ludovici IV Reg 1.
Theodorici Ep. Paderb. 4.

Consequitur nunc annus saeculi hujus decimus quartus, Rei-
publ. Christianae turbatissimus; quo, sublato ad 12 Calendarum
Maji diem Clemento V Pontifice, ob Cardinalium discordias sedes
Apostolica ultra biennium vacua fuit. Accessit alterum Reipub.
christianae vulnus ex altero Reipub. capite subtracto; quando ob
excessum Henrici Cæsaris Imperium Cæsaris scissum in duas partes,
ob duos simul Reges electos, qui octo annos pertinacissime pro co-
rona decertarunt. Ac postquam tota æstate altercationibus pugna-
tum, convenere 18 Octobris Electores Francofurtum; eaq; in urbe
Petrus Moguntinus, Balduinus Trevirensis Archiepiscopi, Joannes
Rex Bohemiae, Woldemarus Marchio Brandenburgicus elegere Lu-
dovicum Palatinum Bavariae Ducem: contra Henricus Colonien-
sis Archiepiscopus, Rudolphus Comes Palatinus, Ludovici electi
Ducis frater, ac Dux Saxonie, qui per id tempus in suburbio Fran-
cofurtensi, cui Saxhusen nomen est, congressi, regnum suis suffragijs
detulere Friderico Duci Austriæ, Alberti Cæsaris filio. Auctor est
Argentinensis, missum à Marchione Brandenburgico militem Le-
gati munere, qui suffragium suum contra voluntatem Marchionis
dederit Bavarо, quod ipse Marchio Austrio destinarat.

Haud dissimilis lis intervenit ex suffragio Alberti senioris &
Joannis junioris Saxonie Ducis; Senior enim, quod Rudolphi Cæ-
saris filia natus esset, suffragio suo in consanguineum Fridericum
Austrium ibat; contra junior Dux Saxonie in Ludovicum Bavarum.
Atque ut hunc senior excluderet, literis Pontificis, quibus Episcopus
Pataviensis nominatus erat, renunciavit; ejus tamen suffragium cas-
sum habebatur, sive quod jam sacris initiatius inter Ecclesiasticos re-
putaretur,

Albert.
Argent.
in chron.
Henric.
Rebdorf.
Trithem.
in chron.
Brouver.
in annal.
lib. 17.
Cyprianianus
Annal. Boie.
Hervart.
Serrari. in
Mogunt.
histor.
Turbatus
Reipubl.
Christia-
næ status
ob dissili-
dia in elec-
tione
Pontificis
& Cesa-
ris.

putaretur, seu quod post electum abs se Henricum Luxemburgicum Regem jus suffragii cessisset juniori Duci Saxoniae. Quanquam alij verius, quod Rebdorfius scribit, Rudolfi Saxoniæ Ducis fratris, que Alberti hujus suffragio Fridericu[m] Austrum lectum velint, Joannem vero Saxoniæ Ducem Ludovico suffragium dedisse. Adhunc modum utriusque Regis electionem ambiguam & implicatam fecere ipsa aut discordantia aut obscura Electorum suffragia, que nunc tanta contentione disceptantur inter Bavaros & Austriacos, accurateque pertractantur in apologeticis commentariis Herwardi, & historia Boica. Albertus Senior, ne id hoc loco omiserim, anno 1322 Pataviensis Episcopus factus, consecratusque est a Friderico Salisburgensi Archiepiscopo.

Ludovic⁹ Bavarus Rex Aq[ua]grani coronatur. Peracta utriusque Regis electione, prior potentiorque Archiepiscoporum armis Ludovicus, castra Aquisgranum movit, quo a Moguntino & Trevirensi 4000 procerum & nobilium equitum, comitatu deductus est, quibus Gerhardus Juliacensis Comes obviam processit, Aquisgranenses literis Francofurtensium condocfacti Bavarum proni intromisere. Objecerat se quidem pro Austriaco haud procul Adolphus Marcanus, recens Leodiensem Episcopus creatus; sed cum Austriacus tardius accederet, & ipse copias retraxit. Inde dum omnia parantur ad coronationem, lis noxia inter Moguntinum & Trevirensim se movit, utrius esset diadema imponere, postquam Coloniensis invitatus non accesserat. Lecti Principes arbitri pro Trevirensi pronunciant; itaque ab eo solemnibus cæremoniis festo D. Catharinæ Ludovicus Rex consecratus; quanquam non desint, qui ab utroq; id munus festo Epiphianiæ expletum volunt.

Iisdem Cæremoniis Archiep. Bonnæ Rex coronatur. Hac celebritate Regis præventus Fridericus Bonnæ cum exercitu substitit; ubi æmulatione Collegarum Henricus Coloniensis archiepiscopus sub id tempus Friderico Austriae, in Basilica SS. Casij & Florentij, iisdem cæremoniis regium diadema imposuit; qui deinde haud secus quam Bavarus, multorum Principum studiis, Regem sese Romanorum tulit, magnoque urbium imperialium plausu est exceptus.

Frideric⁹ Dux Austriae. Ludovic⁹ Bavarus variis latitudinibus studet demereri. At Ludovicus Bavarus nihil veritus Coloniensium Archiepiscopum Austrumque exercitum, Aquisgrano Coloniam tetendit; quam in urbem cum ingenti pompa a Balduino Trevirensi Archiepiscopo est introductus; quem cives, frustra licet reclamante Coloniensi Archiepiscopo, honorificè execepere. Ea in urbe ut sibi vicibus Prinorū præsulum & Comitum atque urbium animos devinciret, cipum aliis vetera Principum munera & privilegia confirmat, aliis nova impartitur. Theodorico Cliviæ Comiti promissa potestas duo erigendit elonia, alterum Grithæ, alterum Hussinæ in Patavia, Duisburgum & Cæsaris insula in pignus oblata. Adhæc concessus Vicarius Westfaliæ Rhenum inter & Visurgim, data Werthinensis Cœnobij

nobis Advocatia, quæ post regiis tabulis confirmata sunt: utroque munere exutus Colonensis. Quibus devinctus Comes, posthabita Austria castirpe, quam à matre ducebat, Bavaro constanter adhæsit. Similibus beneficiis deliniti Gerhardus Juliacensis, Engelbertus Marcanus, Simon Lippiensis, Wilhelmus Arensbergicus, ceterique Comites, in partes Ludovici Bavari transiere. Facile nunc assentior Alberto Argentinensi, qui scribit, civitates inferioris Rheni adhæsisse Ludovico Bavaro, superioris verò Friderico Austrio.

Quæ verò Episcoporum in hoc schismate studia partium fuerint, minus compertum. Quanquam hoc regni dissidium parum afficerit Saxoniam; eo quod Rhenum & superiorem Germaniam potissimum turbarit. Inter eos tamen Episcopos, quorum quisq; suos Metropolitanos secutus, Theodoricum Episcopum nostrum Ludovico Bavaro hæsisse comperio. Id quod vetus literarum fragmentum monstrat, quorum inscriptio integra est Ludovici Regis ad Theodoricum Episcopum Paderbornensem. Ac licet prima pars literarum igne absumpta; postrema tamen intacta sic habet, *Adducor in mille marcas puri argenti, quas dare proinimus, et promittimus per presentes, cujus quidem pecunia medietatem in carnis privio proximo, reliquam vero medietatem in festo Pentecostes proxime subsequente eidem Episcopo persolvimus, tradentes sibi has nostras literas sigillo communitas Palatinatus Rheni et Ducatus Bavariae, quod sigillum regium adhuc non habemus, Datum in castris apud Franckfurt, Anno Domini Mccc quarto decimo XII Calend. Novembri.*

Igitur Ludovicus ut à Trevirensi Archiepiscopo quinquaginta octo milium librarum, ita à Theodoro nostro mille marcarum mutuum accepit; ab aliis aliam summam pecuniae, ad belli regiis nominis impensas. Quo autem id lucro fecerit, aut quo beneficio Theodorus Episcopus noster remuneratus sit, nullibi in annalium memoria cum ceteris reperio. Ceterum hoc anno Theodorus Lib. statut. Episcopus noster pridie Tiburtij & Valeriani rata habet auctoritate pag. 1. Theodorus Ep. sua privilegia Archidiaconorum, & jura Advocatæ; sicuti hæc ab Ottone superiori Episcopo data constitutaque erant.

Ex Episcopis Westfaliæ mors hoc anno subtraxit Ludolphum Mindensem, die S. Albani Martyris, postquam per xx prope modum annos præclarè magistratum illum gessisset, sicuti hoc fasti eorum docent. Subrogatus Godefridus Waldecensis Comes. Passim per id tempus Comitum filij Collegia Cathedralia implebant, magna familiæ decora, & levamenta, ne in plures filios paterna hæreditas dividenda veniret. Ex his Episcopi postea delecti, novum familiae auxilium præsidiumque; quæ sæpe magis quæsita, quam religio; sicuti per id tempus Wilhelmus Arensbergæ Comes Walramum Aquisgranensem Canonicum, Gerardum S. Gereonis præsulem, Godefridum Monasteriensis Ecclesiæ Scholasticum, eum, qui postea subrogatur Godefridus Osnabru-

fridus Co. Osnabrugensis, ac demum Bremensis Archiepiscopus electus, Frides Wal. dericum Steinveldensem Abbatem; ipse vero Wilhelmus Comes, decessis. postquam hoc anno Coloniæ à Ludovico Rege pro jure clientelari comitatui impositus fuit, fratres hosce patrimonij portioni facile ac quiescentes habuit.

Annus Christi 1315.

Sed. vac. 2.

Ludov. IV & Friderici III Reg. 2.

Theodorici Ep. Paderb. 5.

Publicæ calamitæ à peste & caritate annonæ. Publicum scissi Imperij malum accumulavit insequens annus inaudita prope caritate annonæ & pestilentia; quibus malis tanta mortalium multitudo absumpta, ut tertia pars hominum interisse memoretur. Usque adeo hæc mala læviere, ut passim Coloniæ trinitatis, Moguntiæ sedecim, Spiræ novem, Wormatiæ sex, Erfurti octo hominum millia extincta memorentur: vagi atque inopes exspirârint, nec fuerint, qui cadavera humo integerent. Harum calamitatum prænuncius credebatur cometa, qui mense Mayo spectabatur. Quare ad iratum numen propitiandum passim supplicationes ad sacra loca institutæ.

in Mogunt. històr. in Petro. Inter Reges interea acerrimè pugnatum pro regno. Primum in Suevia ad Eistingam, iterum Spiræ, utrobiq; cruento prælio. Victor Conflict⁹ Ludovicus, adjutus à Balduno Trevirensi Archiepiscopo, & Joanne Regum, Bohemiæ Rege, qui in castris Ludovici militabant, exinde etiam ad victor etum ad ultimam famam utrumque exercitum extraxit è campo. Ludovic⁹

Hi Ludovici Regis progressus in magnas angustias conjectere Henricum Colonensem Archiepiscopum, qui solus fere in his ad Rhenum & per Westfaliam regionibus sectabatur partes Friderici Regis; aderatque periculum, ne Marcanus ceterique ejus hostes insurgerent. Sed Marcanum retinebat Adolphi fratrī Leodiensis Episcopi afflictus status, adversus quem Leodienses cives rebellabant, coque Episcopus necesse habuit foedus facere cum Brabantia⁹ Ducc, & Marcani fratrī opem implorare.

Magnæ interim auctoritatis erat Theodoricus Episcopus noster per Westfaliā, tam Ludovici Regis gratiā, quām ordinum suorum concordiā, viribusque diœcesis præpollens. Quæ res movit Robertum Corbeiensem Abbatem, & Cœnobij illius primores, ut perfugium quærerent in Theodorici Episcopi nostri tutela, arcemque Blanckenau ad Visurgim haud procul Beverunga castro oppidoque sitam, utriusque simul præsidario milite insidēdam tuendamque telam dat Episcopo, & Ecclesiæ Paderbornensi perpetuum tradiderit; quod uti arcem certis præterea conditionibus convenerit, hæ Corbeiensem literat Blancke nau. testantur.

Robertus

Robertus Abbas, Cratho Prior, Fridericus Præpositus, Conradus Portarius, Olricus Hospitalarius, Godfridus Magister caritatum, Bodo Cellerarius testantur; quod post maturam deliberationem Domino Theodorico Episcopo et Ecclesiæ Paderbornensi castrum novum dictum Blankenovæ construerint, et concederent Domino Episcopo Paderborn. in dicto castro duo loca castræ, quæ Borgsate dicuntur, titulo proprietatis in perpetuum possidenda hereditario; ita tamen ut Episcopus duobus suis Castellanis ibidem morantibus provideat de redditibus, qui Borglehen dicuntur, Abbas vero sumptus in portarios, vigiles et alios custodes faciet de suo. Castrenses, Portarij, custodes etc. castri hujus Domino Abbati et Ecclesiæ Corbeiensi. Item Dominio Episcopo, et Capitulo Paderbornensi corporali juramento se ad fidelitatem et obsequium simul obstringent, Abbas potest castrum illud vendere aut obligare; prius tamen illud offert Episcopo et Ecclesiæ Paderbornensi, qui Dominus Episcopus idem poterit de suis Borglehen facere, citra tamen utriusque partis præjudicium in suis iuribus. Castrum illud erit omni tempore aperatum Domino Episcopo, et Ecclesiæ Paderbornensi; Vice versa, Dominus Episcopus Paderbornensis de consensu sui Capituli pro gratitudine Domino Roperto Abbati, Capitulo et Ecclesiæ Corbeiensi dat conceditque duo loca castræ. si Borgsate dicta, unum in Blankenovæ, alterum in Corbeke, in castro ibidem cum auxilio Ecclesiæ Corbeiensis construendo, pro defensione Ecclesiæ Corbeiensis, titulo proprietatis hereditario possidenda; ita ut suis Castellanis de Borglehen provideat Abbas. Sub sigillo D. Abbatis et Capituli Corbeiensis, Item Domini Episcopi et Capituli Paderbornensis, 1315 12 Calend. mensis Januarij.

Quam verò æqui amans fuerit Theodoricus Episcopus, ostendunt literæ ejus, quibus Bustoriano Collegio Canonorum frumentis Busto agrorum ex prædio Episcopali Malride multis annis interversos stoffianis reddi mandat. Sæpius de injuria questi Canonici; at Theodoricus, postquam veteres illi donationum tabulæ sunt exhibitæ, nihil moræ esse voluit in restitutione; id quod ille novis tabulis X Calend. Decembris à se hoc anno consignatis restauratum voluit.

Reperimus quoque binas tabulas, quarum primis Hermannus Comes de Lon, & Hermannus filius ejus vetus dominium Holtiorum in diœcesi Osnabrugensi, sedemque tot Episcoporum altricem, Ottoni Ravensbergensium Comiti trecentis & quadraginta marcis Osnabrugensis vendidit; alteris vasallos, & Ministeriales ejus Dominij juramento absolutos jubet transire in fidem Ottonis Ravensbergensium Comitis. Aeta hæc referuntur in judicio ad pagum Winterschwick, præsentibus Domino Ottone de Ahus, Joanne de Lettre nobilibus, Theodorico Vincke milite, ceterisque fide dignis viris, anno 1315 in die Tiburtij & Valeriani Martyrum.

Annus Christi 1316.

Sed. vac. 3.

G g

Ludo-

Ludovici IV & Friderici III. Reg. 3.

Theodorici Ep. Paderb. 6.

Iterum à Ludovico Fride-
ricus fu-
gatur.

Trithem.

in chron.

Chron.

Colon.

Rebdorf.

in annal.

Albert.

Argent.

in chron.

Odoricus

in histor.

Eccles. alij

Scriptor. ab

eo citati.

Histor.

Boica

l. p. 2.

Brovv. l. 17.

annal. Trevi

Victoria

Ludovici

anxiu-

m. adhæren-

tem.

Chron. Mo-

naſt. MS.

722. 1013

202. 1011

Grumbach.

Chron.

Mind.

Grant. l. 9.

Metrop.

6. 19.

John. I

Pertinaciter subinde decertatum inter regni æmulos ; pugna-
bantq; cum Ludovico Rege Archiepiscopi Moguntinus & Trevi-
rensis, & Rex Bohemiæ; cum Friderico Rege Ludolphus Dux Sueviæ,
Friderici frater, & Rudolphus Palatinus Rheni, Ludovici Regis frater,
Victus attritusque denuo apud Argentinam Fridericus Rex, & in Alsa-
tiam Sueviamque compulsa. Inde quadriennio rariores pugnæ, seu
quod utraque pars attrita, seu quod Idibus Augosti novus Pontifex
post biennij interregnum electus, Joannes xxii ex Portuensi Epi-
scopo, & Cardinali, natione Gallus, & humili loco natus, sed ob
virtutem eminentemque scientiam ad Apostolicam sedem elevatus.
Ad hunc uterque Rex Legatos misit, Pontificemque causæ suæ judi-
cium appellavit. Favit Pontifex hic Friderico, Fortuna Bavaro.

Interim Ludovicus Rex à victoria primariæ Rheni urbes decur-
sat, novisque adversus Fridericum foederibus sibi devinctis. Colle-
ctique etiam Norimbergæ, Bacharaci, & Aquilgrani Principum
conventus, in quibus de publica pace, concordia, & fide sibi data
pertractatum est. Quæ res nullum magis anxium habuit, quam
Henricum Colonensem Archiepiscopum, qui fere unus inter in-
ferioris Germaniæ Princeps Austrio hærebat; eò Lintzium adver-
sus Trevirensim Archiepiscopum, Lechnium adversus Juliensem,
habet Ar Urdingam adversus Clivium, Brulam adversus Colonenses, adversus
chiep. Westfalos Susatum præmunire, & Rupertum Virneburgicum Wst.
Friderico faliæ Marschallum imponere cœpit.

Austrio Bellum præterea, quod anno superiori Suederus de Vorst, dyn-
adheren- sta præpotens, moverat, repetendo Bredevordam & Statlonam, hoc
tem. anno compositum est; castraque hæc Ludovico & Monasterieni
Ecclesiæ asserta sunt. Ad quod multum valuevit Ludovici Regis au-
ctoritas, quo cum fædere junctum referemus. Foedus quoque
iustum inter Engelbertum Marcanum & Wilhelmum Arensbergæ
Comitem. A Godefrido Waldecensi Mindensium Episcopo castrum
Petrihagen ad Visurgim opere firmo & eleganti constructum mu-
nitumque, in quo post ipsum ceteri Episcopi sedem habuere. Invi-
tavit Episcopum ad hanc structuram loci amoenitas simul, & oppor-
tunitas munitionis.

Theodo- Rursum hoc anno Theodorus Episcopus omnia Brakelensis
ricus Ep. Oppidi jura, & privilegia instauravit; ad eum modum, quo ante-
privilegia ccessores Episcopi, atque ipse etiam anno primo Episcopus fecerat.
oppidi

Braeulen- Cum ea, quæ aguntur in tempore, cum tempore transeant, et defacili-
fis instau- evanescent, nisi ea perpetuantur testibus, literis et scripturis. Nos igitur The-
rat. doricus Dei gratia Episcopus Ecclesia Paderbornensis omnibus hanc literam
visuris, vel audituris cupimus fore notum, publice protestando, quod cum vo-
luntate et consensu expresso Präpositi, Decani, et totius Capituli nostri anti-
quum

quum jus et consuetudinem per dictos consules et oppidanos nostros in Brakelē à Prædecessoribus nostris antiquitus sine aliqua nostra contradictione huc usque quiete pacifice habitam libere et possessam, videlicet disponendi, ordinandi, statuendi de pane, cerevisia et carnis in eorum opido ratificamus, renuntiantes omni juri, si quod habuissimus in predicto et ad evitandum prorsus quemlibet erroris scrupulum, qui eisdem Oppidanis ex præmissis posset per nos vel Successores nostros nunc, vel in futurum quoquo modo exoriri; Dictum jus et jurisdictionem ipsi presentibus literis innovamus, dantes eisdem plenam ac firmam pro libero arbitrio nostrorum auctoritatem cerevisiam præxandi, inhibendi, vendendi, deducendi, atque inter ipsos per se ordinandi, hoc tamen adjecto, videlicet quod Proconsules et Consules, qui protempore in dicto opido fuerint, secundum juramentum Nobis et eorum concivibus factum mensuram cerevisiae, vel cannam statuant, et statutam renovent, prout ipsis secundum eventum temporis videbitur expedire, cui jam dicto articulo est condicium. Quod si quis Burgensum super statutam a Consulibus mensuram, vel cannam falsam, quod absit habuerit, hoc Nobis, vel alius Dominis in Brakelē in jure vel gratia emendabit. Insuper dedimus predictis Consulibus et Oppidanis nostris in pistura panis, et carnium venditione secundum juramenta Nobis et concivibus eorum, ut prius facta, plenam pro eorum libero arbitrio potestatem in eorum Oppido ordinandi, statuendi, vendendi, atque disponendi, prout ipsis secundum eventum temporis visum fuerit expedire. Attendent esque quod si quid etiam de pane, cerevisia, et carnis cesserit, aut quoquo modo derivatum fuerit, hoc Consulum erit et civitatis. Et præterea si quis Burgensum predictam ordinationem, statutum, ac ordinatorum renovationem a predictis Consulibus ordinatam et statutam infringere temere præsumperit, hoc ipsis Consulibus ac civitati solum prout dignum duxerint, emendabit. Et prorsus ad maiorem omnium præmissorum firmitatem cessamus ab omni jure, omni impetione, omni impugnatione, quibus præscriptam formam possimus irritare, aut quovis modo impedire. Ut autem omnia et singula prænominata firma et inconclusa perenniter perseverent, praesentem literam sigillis nostris firmiter duximus roborandam.

Hasce Episcoporum literas in annalium nostrorum memoria referre interest, quando Ferdinando Imperatore post Fisci Imperialis Advocatus molestam intendit litem, Brakeliamque & Warburgum, quæ municipalia diœcesis nostræ pleno absolutoque jure Episcopi sunt oppida, haud secus quam Tremoniam, Susatum, Lemgoviam, & Hervordiam inter liberas Imperij civitates assicerere tentavit. Qua super re in Remberto Episcopo agendum est.

Annus Christi 1317.

Joannes XXII. Pont. 1.

Friderici III & Ludovici IV Reg. 4.

Theodorici Ep. Paderb. 7

Ac dehinc licet inter regni æmulos aliquamdiu cessatum, quod Bellum uterque à Pontificis sententia suspensus haeret, non tamen ob id

Archiep.

G g 2

Colon.
quies

cum Wil. quies per inferioris Rheni provincias. Coloniensis Archiepiscopus helmo Ju- et si omnes ferè offensos haberet, quòd Austrio studeret, ceteri Bava- liacensi. ro; ausus tamen hoc anno Tolpiacum, à Wigboldo oppignoratum, à Wilhelmo Juliacensi armis repetere; contraque pacem à Bavarо constitutam, ex inito feedere sollicitare Spanheimensem, Creutzena- censem, Virneburgicum, aliosque Comites, & Juliacensis agros po- populazione vexare. Adversus hunc cùm Juliacensis implorasset Baldui- ni Trevirensis Archiepiscopi opem, ille expeditas militum copias sub- misit, quibus ab obsidione Tolpiaci depulsus est. Nec his quietus Archiepiscopus Brulæ castrum implevit milite, crebrisque incursio- nibus fatigavit Colonienses; quòd spreta auctoritate sua Bavarum receperissent, pactiq; cum hostibus suis armorum societatem inijssem.

**Et Comi-
tis Marca-
ni contra
Comitem
Cliviae.** Bellum præterea hoc anno Engelbertus Marcanus Theodori- co Cliviæ Comiti intulit, castrumque Strunkedenam validis copiis operibusque incinxit. Clivius tam insolentis hominis viribus impat Ludovicum Monasteriensem Episcopum consanguineum suum ap- pellat. Ille haud imparatus ad ejusmodi belli casus, veteremque diœcesis suæ hostem, extemplo 1200 equestris ordinis viros, omnes equis & galeis bellatoris instructos submittit, clivioque junctus Marcanum ab obsidione depellit. Reperi vetus scriptum, quo me- moratur Marcanus reus læsæ majestatis à Ludovico Rege proscri- ptus, feudis imperialibus Clivio donatis; quòd cum Adolpho fra- tre Leodiensi Episcopo hostile fœdus coleret adversus Ludovicum Regem. Clivius vero & Ludovicus Monasteriensis Episcopus, cete- rique ad Rhenum & per Westfalam Comites in Ludovici Baye fide persistebant. Quam ob rem Ludovicus etiam Monasteriensis Episcopus Marcano altero ab hinc anno bellum ultro inferre non destitit, ad in festum illum Episcorum hostem aliquando compi- mendum.

**Theodo-
ricus Ep-
dat Wil-
bacensib⁹
faculta-
tem mu-
niendi
oppidi
&c.** Theodoricus Episcopus noster, et si extra hæc popularium bel- la sepositus esset; haud invitus tamen hoc anno, ob frequentes ho- stium incursions, oppidum Wilbacense Præposito & Cœnobo Virginum præmunire mœnibusque includere permisit. Testes ta- bulæ, quas adscribere visum, ut ex ijs jura Episcopi in civitates, & hu- juimodi Oppida cognoscantur.

Nos Theodoricus Dei gratia Episcopus, Decanus, et totum Capitulum Ecclesiæ Paderbornensis notum facimus, quod necessitatem Monasterij de Wilboden oculis paternæ considerationis intuentes, licentiarimus commu- ni voluntate, et pari consensu, ut circa Monasterium suum in suo fundo pro- prium munitionem civitatis exstruant, ut sic fermentur septa Claustri, et non pa- teat facultas communiter hostibus illum locum invadendi. Hac formâ additâ, et condicâ, quod Opidum illud patens et apertum erit Episcopo, qui pro tempo- refuerit, et Capitulo nostræ Ecclesiæ ad omnes nostras necessitates, que possunt imminere, ad modum aliarum civitatum, et Opidorum nostrorum, sed ex Opido

Opido illo, vel ad Opidum illud nulla debent guerræ penitus exerceri. Homines nostri aliarum Ecclesiarum et Monasteriorum nobis subditorum, atque Ministerialium nostrorum non recipientur, nec detinebuntur ibidem, nisi Dominorum suorum habeant licentiam super eo. Officiatis Ecclesia, si quando eos ibi contingit hospitari, hospitia sua scilicet Stroherberge homines exhibebunt; Prælatos vero et Canonicos Ecclesia nostræ illuc accedentes Præpositus decenter recipiat, et benigne procurabit, sicut antea fieri communiter est consuetum. Insecutiones hostium generales, quæ Volghe nominantur, cum aliis vicinis civitatibus et villis facere tenentur incola Oppidi illius, quando super eo fuerint requisiti. Altum judicium, quod vocatur Gogherigte, querent sicut illud ab antiquo querere consueverunt. Ad petitiones generales, in quas omnes Ecclesia civitatis concordant, pro sua possibilitate contribuere tenebuntur. Cetera omnia, quæ in eodem Opido provenire in quibuscumque rebus, et ex quacumque causa possunt, in futurum ad liberam dispositionem, et ad utilitatem Præpositi, et Monasterij pleno jure perpetuis temporibus integraliter pertinebunt. Intantum quod nobis, aut nostris Successoribus nihil juris remaneat, seu competit in eisdem illis exceptis, quæ superius sunt expressa. In cuius testimonium sigilla nostra præsentibus literis sunt appensa. Datum
XIIII Calend. mensis Maii, anno Domini MCCCXVII.

Inter Westfaliae Dynastas per id tempus humanis exemptus Obitus Fridericus ab Hoerde, religione juxta ac militia præstans, conditorq; Monasterij Augustinianorum in Lipstadiensi urbe; quo in Cœnobio cum conjugé Cunigunda sepulchro illatus quiescit, honorifico etiam epitaphio celebratus.

Censet inter ceteros religiosarum Virginum coetus dioecesis Paderdornensis Cœnobium Wormelense, primum ordinis D. Benedicti, ut seqq. literis præfertur, deinde Cistertensium, haud procul à Warburgensi civitate. Id ut à prima institutione ad hunc diem disciplina religiosa, & Virginum pietate florens fuit; ita Joannes annes XXII Pontifex ejus singularem curam & patrocinium interpellat. Tria quippe in hanc rem diplomata suppetunt, annis consequentibus data, quorum primo, quod hoc anno consignatum, liberam potestatem facit poscendi adeundiq; bona, quæ Virginibus in Monasterium receptis jure patrimonij debentur.

Joannes Episcopus Servus servorum Dei, Dilecto filio Præposito, et dilectis in Christo filiabus Abbatissæ, et conventui Monasterij in Wermelen, per Præpositum et Abbatissam soliti gubernari, ordinis sancti Benedicti Maguntinensis dioecesis salutem et Apostolicam benedictionem. Devotionis vestrae patrimo- precibus inclinati. Vobis præsentium auctoritate concedimus et possessiones, et bona alia mobilia et immobilia, quæ personas liberas Monacharum vestrarum mundi vanitate relicta ad Monasterium vestrum convolantium, et professionem facientium in eodem jure successionis vel alio quocunque justo titulo, si remansissent in saculo, contigissent, et potuissent vobis liberè erogare, petere, recipere, ac etiam retinere libere valeatis, sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo

ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrā concessionis infringere, vel ei aī suū temerario contraire. Si quis autem hāc attemptare prāsumpscr̄it. In dignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Avignon vi Idus Junij, Pontificatus vero nostri anno primo.

Non hic quenquam offendat, quod Wormelense Cœnobium Moguntinæ diœcesi adscribat; id enim eō factum, quod Metropolitanæ illius Ecclesiæ sit, quā Paderbornensis continetur, cūm re ipsa inter limites sacros & profanos hujus diœcessis sit. Ceteris diplomatis Pontifex omnia illius Cœnobij privilegia instaurat, mandatumque dat Thesaurario Frislariensis Ecclesiæ vindicandi Virgines ab omnibus injuriis & spoliis haētenus illatis.

Tempus quo Cœnobium hoc conditum sit, aut quis fundator extiterit, cūm nec ipse Virgines hodiecum meminerint, nec in ulla monumentis ejus originem reperiamus, nihil quoq; certi hac superre referre licet. Quanquam multæ ab anno 1250 donationum literæ supersint, quarum magna pars à Comitibus de Everstein facta est, ut verisimiliter ijdem Comites conditores haberi possint.

Annus Christi 1318.

Joannis XXII Pont. 2.

Ludovici & Frid. Reg. 5.

Theodorici Ep. Paderb. 8.

Anno dehinc proximo omnis vis belli versa in Henricum Coloniensem Archiepiscopum, tanquam in communem hostem, ac pacis turbatorem; admotusque omnis armorum apparatus ad Brulam expugnandam, ex quo castro Colonenses divexabantur. Duces hujus obsidionis Joannes Bohemiæ Rex, Balduinus Regis patruus Trevirensis Archiepiscopus, Joannes Hannoniæ, Wilhelmus Hollandiæ, Gethardus Juliacensis, Adolphus Montium, Joannes de Seina Comites; quibus cives Colonenses jam antè accensi se in castris conjunxere. Circumfessa quatuor fere menses Brula, & ad extrema deducta; quibus Archiepiscopus adactus hac lege castrum dedit, ut in Balduini Trevirensis Archiepiscopi potestate esset, qui civibus Colonensibus id evertendum permitteret, quandocunque à foedere & publica pace rursum descisceret. Haud multò post Archiepiscopus Confluentiam invitatus; ubi omnis controversia inter ipsum & Trevirensem à Petro Moguntino Archiepiscopo transacta; damnatusque Colonensis ducentarum librarum, Trevirensi in compensationem damni pendendarum. Hic fructus discordis electionis, se & Imperium lacerasse.

Reconciliantur Arnsbergensis mutuum quoque foedus juravere, dexteris supra Etiā Cocharistiæ Sacramentum positis; quo ritu tum usitato etiam ipsi Reges Lip-

ges Ludovicus & Fridericus postea sibi fidem & concordiam jurasse, piensis & auctor est Rebdorfius in annalibus. Arnsber-

gensis.

Reconciliati etiam hoc anno ex superioris belli collisione inter se Marcanus & Ludovicus Monasteriensis Episcopus; idque ut syn- Stange fol. ex
cera se mente & pace inviolabili facere testaretur, concordiae leges in veteris
tabulas referre jussit, quatuorque ex Cathedrali Collegio, totidem literis
q; ex primoribus civium Monasteriensium fidejuslores dedit; quan- Rebdorf. ad
annum M
CCCXXII.
Et Comes
Marcanus
& Episco-

quam parum hæc valuerint apud Marcanum, hominem fallacis fidei, & bella ex bellis pro ingenio patris quarentem.

Jam à multis annis locus non facile per Westfaliam celebrior, quām Stromberga, ob crucis effigiem miraculis & beneficiis cœlestibus insignem, eoque hominum undique confluentium frequen- Sacellum
tia cultam; cùm facillum, in quo venerabile illud signum celebratur, S. Crucis fortuito incendio absimitur. At postquam Ludovicus Episcopus, Strom-
qua erat religione in Deum, scriptis ad Joannem xxii Pontificem lite- bergæ
ris miserabilem casum jacturamque pietatis exposuit; Pontifex Ave- combu-
nione dato diplomate, quod Illeardus Patriarcha Antiochenus, duo stum re-
præterea Archiepiscopi, & Episcopi consignarunt, amplas noxarum paratur.

indulgentias impertiit ijs, quotquot liberalitate sua ad aedis sacræ reparationem concurrerent. Quam in rem illud Pontificis & Episcoporum testimonium literis insertum referre juvat. Cum capella S. Crucis inquiunt, in Stromberg Monasteriensis diœcesis sit immensis dignitatibus, et miraculorum insignis, prout accepimus, mirificè sublimata, quæ jam pro dolor incendiis absumpta cernitur, etc.

Auxit hoc anno Theodoricus Patrimonium Ecclesiæ suæ emptis à cive Paderbornensi Joanne Iseheno Salinis, quas ille in Oppido Saltzcotteno amplio jure possidebat; numeratæque à Collegio Ca-

thedrali triginta marçæ, cui Salinarij fructus cessere. Quam in rem

suppetunt Theodorici tabulae pridie D. Martini consignatæ.

Per id tempus sublatus è numero mortalium Engelbertus O. Moritur
nabrugensis Episcopus, vir præclarè per decennium meritus de sua Engel-
diœcesi; quam castro etiam Witlagensi, quæ nunc Satrapæ sedes bertus
est, constructo præmunijt. Successorem habuit Godefridum Episcop⁹
Arensbergensem Comitem, Wilhelmi, ut supra retulimus, fratrem, Osna.
qui Canonicorum suffragiis ex Scholastico Monasteriensi ad eam brug.
dignitatem expetitus est, denum majora affectando, Bremensem
Archiepiscopatum adeptus.

Annus Christi 1319.

Joannis XXII Pont. 3.

Ludovici IV & Frid. Reg. 6.

Theodorici Ep. Paderb. 9.

Æmuli deinde Reges, qui aliquamdiu conquiererant, rediere ad armæ civilia, castrisque ad Wisbadenam Moguntinæ regionis lo-

Albert.
Argent.
Brouver. in
Annal.

cum

Trevir. I. 17. cum positis in conspectum venere; ibi quod Bavarus copiis Moguntini Archiepiscopi & Balduini Trevirensis Archiepiscopi, quarum ipse ductor in castris aderat, tum aliorum auxiliis prævaleret, Austrii recusatæ belli alea recessere. Iterum ad Spirensis diœcesis fines cursum, quo Leopoldus Austriae Dux cum populando processisset, locis Col- Ludovicus Rex haud segnior se objecit; nam præter quatuor millia liduntur selectorum militum, quos ipse ducebat, aderant illi Rex Bohemiae, Ludovicus & Balduinus Trevirensis Archiepiscop⁹ cum Moguntini aliorumque & Fridericus Re- copiis instructus; quibus ut se imparem conspergit Leopold⁹, in Alsatianam se recepit ad Friderici Regis adventum. Atque is postquam novo milite instructus Leopoldo fratri se junxit, transito Brusia amne, in hostem procedunt. Ibi cum hostilem exercitum validiori, eodemq; pugnandi ardore inflammatum didicere, ne omnia in discrimen conjicerent, conversis signis retro per amnem abiisse, nullæ pugnae facta potestate, id quod alij tamen ad sequentem annum referunt. Tanto quietior inferior Germania, Saxonique, quanto remotius omnes belli motus in superiore Germaniam contractos aspexit.

Cives Coloniæ apud Trevirensis Archiepiscopum. Interim dum Trevirensis Archiepiscopus ad Wisbadenam in castris regis versatur, Colonenses cives Trevirensem convenerant, questi, ab Henrico Archiepiscopo suo pacis iura violata, eò se Brusiam petere ad refrenandum Archiepiscopum suum. Trevirensis audiuerunt de suo Archiepiscopo Stangefol. Inter has bellis curas salutari consilio atque opere Colonensis Monasterio Archiepiscopus celebre Monasterium Virginum, quod in Oppido Meschedeno Ducatus Westfaliae à Regina Franciæ olim constructum, vertit in Collegium Canonicorum, offensus luxu, et dissolutis Virginum procacium moribus.

Theodoricus Episcopus noster. At Theodoricus Episcopus noster, ob florentem Gerdensium Virginum disciplinam, & pericula hostilium incursionum, Antititi earum & Præposito potestatem fecit muniendi Gerdense Oppidum Cœnobio circumposito, in hunc prorsus modum, quod id Wilbancensi Virginum Cœnobio concessisse diximus; bono simul exemplo occupando, id quod postea Pontificum decreto statutum, ne Monasteria Virginum extra urbem in agris construantur.

Nos Theodoricus Dei gratia Episcopus Ecclesiae Paderbornensis notum facimus, quod necessitatem Monasterij de Gerdene oculis paterna considerationis intuentes licentia vimus, ut circa Monasterium suum in suo fundo proprio munitionem civitatis extruant, ut sic firmetur septa clastri, et non parteat facultas communiter hostibus locum faciliter invadendi, hac forma addita et condita, quod oppidum illud patens et apertum erit Episcopo, qui pro tempore fuerit, et Capitulo nostræ Ecclesiae, ad omnes nostras necessitates, que possunt imminere admodum aliarum civitatum et Oppidorum nostrorum. Sed ex Oppido illo, vel ad Oppidum illud nulle debent per nos, vel per officiales nostros

nostros g̃uverræ penitus exercere. Homines nostri aliarum Ecclesiæ et Monasteriorum nobis subditorum ac Ministerialium nostrorum non recipientur, nec detinebuntur ibidem, nisi Dominorum suorum licentiam habent super eo. Officiatis nostræ Ecclesiæ, quando eos ibi contingit hospitari, hospicia sua scilicet Stroherberge homines exhibebunt. Prælatos vero et Canonicos nostræ Ecclesiæ illuc accedentes Præpositus decenter recipiet, et benignè procurabit, sicut antea fieri est consuetum. In sequentes hostium generales, quæ Volghe nominantur, cum aliis vicinis civitatibus nulli facere tenentur incola Oppidi illius, quando super eos fuerint requisiti. Altum judicium, quod vocatur Hogherichte querent, sicut illud ab antiquo querere consueverunt. Ad petitiones generales, ad quas omnes Ecclesiæ civitates concordant, pro sua possibilitate contribuere tenebuntur. Cetera omnia in eodem Oppido existentia in præsenti, et quæ in eō provenire in quibuscunque rebus, et ex quacunque causa possunt in futurum, ad liberam dispositionem, et ad utilitatem Præpositi Monasterij pleno jure perpetuis temporibus integraliter pertinēbunt, in tantum, quod nobis, aut Successoribus nostris nihil juris remaneat. seu competit in eisdem, illis exceptis, quæ superius sunt expressa. Ne in præmissis omnibus et singulis in posterum per nostros Successores aliqua contradic̃cio valeat suboriri, literam præsentem sigilli nostri dedimus munimine roboratam. Datum et actum Calend. Maii anno Domini Millesimo trecentesimo decimo nono.

Aliis deinde publicis literis Theodoricus Episcopus noster, Ludolphus Decanus, ceterique Canonici approbant, commendantque mirifice donationem agrorum, quam Bernardus Præpositus, Comes de Lippia, Wilbacensi Virginum Cœnobio hoc anno pridie S. Viti fecit; nec aliam compensationem à pio illo Virginum cœtu reposit Præposito, quāt ut ab obitu anniversariam sui memoriam rite in sacris faciant. Atque hic ille Præpositus, quem paulò post Theodoro in Episcopatu subrogatum introducemus.

Annus Christi 1320.

Joannis XXII. Pont. 4.
Ludovici & Frid. Reg. 7.
Theodorici Ep. Pad. 10.

Anno posthæc vigesimo supra millesimum trecentesimum flā-
grantibus bellis inter utrumque Regem, abiit ex humanis Petrus Mo-
guntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, vir ut Trithe-
mius scribit, per omniam munificus; quod satis ostendit magnificum ejus
in Moguntina Basilica monumentum, ubi erecto ad columnam sub-
limi stat insculptus saxo, cum insulis & podere, hinc & inde osten-
tans inunctos à se Reges, Henricum Lutzenburgicum, & Ludovi-
cum Bavarum, manibus eorum diademati impositis. Adscripti ver-
sus, quibus res ab eo præclarè gestæ paucis notantur. Hoc mortuo,
cūm nemo se offerret ad eum Pontificatum gerendum, Clerus Mo-
guntinus

H h

Trithem.
in chron.
Serrar. hi-
stor. Mog.
in Petro
Brouv. l. 17.
annal. Trev.
Chron.
Mogunt.
Petri Ar-
chiepi.
scopi Mo-
guntini
obitus.

guntinus Balduinum Trevirensem Archiepiscopum expetivit: at cùm ille renueret, votaque eorum ad Pontificem Joannem xxii referret, Pontifex rejectis Moguntini cleri postulatis, Matthiam Comitem Bucheghium, gente Burgundum, nobilisque Morbachiensis in Alsatia Cænobij ordinis D. Benedicti Abbatem, virum doctrina & virtutibus excellentem, Moguntinis Archiepiscopum dedit: effectique Balduinus Trevirensis Archiepiscopus, ut Cæsar approbarer, & Clerus populusque reciperet. Is deinde constituta die in urbem introductus, arctissimam pace belloque societatem cum Trevrensi Archiepiscopo coluit, ac magnis animis, magnoque bono diœcesin in octavum annum administravit, Ludovici Cæsaris principio studiosus; postquam verò hic multa contra Ecclesiam machinari ceperit, proscriptusque fuit à Pontifice, partes ejus deseruisse, indica Scriptor Chronicus Moguntini.

Trithem. in Chron. Belgij Levoldus. Cives Colonenses in suum Archiepiscopum, & hic in Episcopum. Intestina Warburgensium cum viciniis Nobilibus bella. Chron. Warburg. MS.
Auëtor est Trithemius hoc anno cives Colonienses insurrexisse rursum in suum Archiepiscopum; ac postquam commutatum Trevrensi præsidio Brula potiti sunt, alia præterea castra Archiepiscopo eripuerent. Quanquam non sine justa Numinis pœnâ id factum reputes. Nam eo anno, ut Levoldus scribit, atama sua conjunxit Archiepiscopus cum Marcano Comite adversus Ludovicum Monasteriem Episcopum, virum integrissimum. Is quia continuis injuriis vexabatur à Marcano, Castrumque Portzlerium Marcanus prædonibus impleverat, Monasterensi Diœcesin festis, Ludovicus observata opportunitate ex Marcani casu, qui ex Monasterio fracto crure decumbebat, Portzlerium obsedit. Rem pro debili riensem Marcano egit Henricus Coloniensis Archiepiscopus, contractaque suis per Westfaliæ Ducatum, Adolphi Montium Comitis, & Marcani ipsius copiis, cum Ruperto Virneburgico Marschallo Westfaliæ, seu fratre seu consanguineo suo, movit in Ludovicum Monasteriem Episcopum, primoque accessu ab obsidione depulit, fœdâ Monasteriis fugâ, qui timore perculsi, Episcopum suum frustra obnitentem persistentemque deseruerent.

Procul ab his bellicis curis ac turbis Theodoricus Episcopus noster pacem bonam colebat cum viciniis Comitibus, unicè in concordiam ordinum, & disciplinam Cleri, Castra & Oppida intentus. Nec tamen impedire licuit, quo minus per intestina & tumultuaria bella diœcesis turbaretur; quando per id tempus haud leve certamen fuit Warburgensibus cum Nobilibus & Castrenibus, quorum vita prædis & agrorum populationibus alebatur. Neque Warburgensibus ullus circum locus infestior erat, quam Densenberga in conspectu urbis posita. Id Castrum sicuti Caroli Mævo rebellium Saxonum, ita tum nobilium prædonum erat receptaculum; ab his vexati lacesitique perpetuo Warburgenses, explicatis equitum peditumq; vexillis, prodiere in Campum. Dux armatorum

rum civium Joannes Geismarius Consul, militaris ingenij & intrepidamentis vir. Occurrit ex adverso Nobilium conglobatorum acies cum famulis & prædatorio milite. Ubi in mutuum conspectum venere, signa intulit consul; consertumque in planicie ad Densenbergam acre prælium; quo Warburgenses Victores hostem cum ingenti clade compulere in fugam. Et quia inter cives multi fortiter pugnando occubueré, consul Geismarius Sacerdotium & aram perpetuis proventibus dotavit; ad quam pro civibus eo prælio desideratis solennes à sacerdote preces fierent. Perstat in hunc diem nobilis claraque Geismariorum familia, de urbe sua non minus quam religione Catholica præclarè inter haereses nostrorum temporum promerita.

Annus Christi 1321.

Joannes XXII Pont. 5.
Ludovici IV & Friderici III Reg. 8.
Theodorici Ep. Paderb. II.

Anno hoc Ludovicus Rex ad inferiores Rheni partes descendit, & Bacharaci in regio oppido conventum Principum egit. Qui nam verò Episcopi accesserint, quinam principes ac proceres, nemmo scriptorum, quæ eorum temporum desidia & raritas erat, ulibi satis prodidit. Balduinum certe Trevirensem Archiepiscopum, penes quem tum summa rerum moderatio erat, interfusile constat ex Ludovici diplomate, quo Balduino pro bellicis studiis, & fidâ Reip. operâ, potestatem fecit, omnia Imperij feuda pignori opposita redimere, & quæ caduca erant, in suæ Ecclesiæ utilitatem attrahere; id quod Bacharaci à Ludovico, regni sui, ut scribit, anno VII, feria quarta post festum Virginis in Cælum assumptæ consignatum est, relatumque à Browero in annalibus. Neque alia hujus conventus potior causa fuerit, quam ut inferioris Rheni Saxoniæque principes ac optimates in suâ fide arctius adstringeret, opemque adversus regni æmulum sollicitaret.

Per hanc Regis absentiam Fridericus Rex cum fratre Leopoldo Bavariam superiorern ingressus, omnia latè impuneque per decem hebdomadas ferro flammâque vastavit. Ludovicus etsi ad hanc irruptionem excitus advolaret, quia tamen viribus impar erat, neesse habuit se intra munitiones suas continere.

Per Autumnum hujus anni Henricus Colonensis Archiepiscopus Civibus reconciliatus, diœcesanam in urbe Agrippinensi synodum habuit, frequenti præsulum congressu; in quâ cùm multa laudabiliter statuta sint, tum maximè Cleri mores emendati, statutumque, ne hi tabernarios quæstus faciant; ne vestes virgulatas, videsve,

ridelvē, aut Clerico indecoras gestent: ne quis locum in Capitulo habeat, qui Subdiaconus non sit: ne quis sacerdos recens initiatus plures solenni ritu missas celebret; irrepererat quippe pravus mos, primas missas quæstūs causā plurimis in locis celebres habere, convocato per præcones & mulierculas populo,

Quæ per omnes hactenus annos Theodorico Episcopo nostro cura fuit, pacem cum omnibus colere, hanc postremo Episcopatūs sui anno impensè sumpsit; nam cùm inter Castellanos suos, veterem Warburgensem arcem incolentes, & cives Warburgenses dissensio oborta fuisset, quā mutuis se damnis lacescebant ad arma, Theodoricus non modò litem composuit, sed omnia utriusque Warburgensis oppidi privilegia, quæ superiorum Pontificum liberalitate obtinebant, novis rursum tabulis instauravit; dummodo cā quā hactenus, fide & obsequio Paderbornensem Ecclesiam proseruentur. Tabulæ hæ anno Mcccxi pridie S. Matthiæ Apostoli consignatæ apud nos servantur. Et verò cùm Bernardi successoris literas habeamus, eodem anno, D. Matthiæ die, electi & confirmati Episcopi nomine datas, quibus certos agros circa urbem Paderbornensem Collegio Cathedrali oppignorat; conficitur certè, Theodoricum Episcopum intra id tempus hujus anni munere & vita defunctum esse. Unde colligas errare eos, qui cum Bruschio, Kersenbrochio, aliisque anno superiori obiisse tradunt. Quonam verò die aut mense hujus anni extinctus, aut ubi tumulus illi datus sit, neque nobis adhuc compertum est. Tam parca & obscura hujus Episcopi memoria in fastis, ut præter nudum nomen nihil ferre de eo proditum sit. Nos demum ea, quæ ab ipso per decennium gesta sunt, ex relictis monumentis eruta ad singulos annos retulimus. Ac tametsi non adeo memorabilia sint, ut eorum esse solent, qui per ambitionem ingrediuntur Episcopatum; id tamen illi laudi dederis, quod Episcopatum magnâ tranquillitate atque ordinum concordia administrârit, adeòque abundârit opibus, qui Ludovico Regi magnam pecuniæ summam mutuam dare potuerit, quo sibi & Regis Patrocinium, & Moguntini Archiepiscopi Metropolitani sui benevolentiam comparavit; eamque auctoritatem felicitatemque consecutus est; quem nullus vicinorum Comitum armis infestarit.

ANNA.